

Marjo Nenonen & Kaisa Varis (toim.)

Katse korkeakoulun ja työn tulevaisuuteen

Karelian opetussuunnitelmien
uudistaminen 2020–2022

Katse korkeakoulun ja työn tulevaisuuteen

Karelian opetussuunnitelmien
uudistaminen 2020–2022

Marjo Nenonen & Kaisa Varis (toim.)

Julkaisusarja

B, Oppimateriaaleja ja kokoomateoksia: 85

Toimittajat

Marjo Nenonen, Karelia-ammattikorkeakoulu
Kaisa Varis, Karelia-ammattikorkeakoulu

Taitto

PunaMusta Oy

Kansikuva

Markkinointitoimisto Tovari

© Tekijät ja Karelia-ammattikorkeakoulu

Tämä julkaisu on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä.

ISBN 978-952-275-375-5 (painettu)
ISBN 978-952-275-376-2 (verkkajulkaisu)
ISSN-L 2323-6876
ISSN 2323-6876

Karelia-ammattikorkeakoulu
Joensuu
2022

julkaisut@karelia.fi

Sisällys

Johdanto	5
Marjo Nenonen	
Osa 1 Tulevaisuuteen suuntaava opetussuunnitelmatyö	
Opetussuunnitelmatyössä katse tulevaisuuteen	8
Jaana Kullaslahti & Irma Kunnari	
Ammattikorkeakouluista valmistuvilla laaja-alaista työelämänsivistystä	11
Pekka Auvinen	
Arvioinnista yhteiseen työskentelyyn	15
Marjo Nenonen	
Osa 2 Raameista ratkaisuihin – Opetussuunnitelmatyöskentely Karelian koulutuksissa	
International Business –koulutuksen opetussuunnitelman kehitystyön toteutus	22
Varpumaria Jeskanen	
Globaalit megatrendit ohjaavat metsätaloutta	29
Ari Talkkari	
Hyviä käytäntöjä ja toimintatapoja geronomikoulutuksen opetussuunnitelmatyöstä	33
Terhi Myller & Jonna Puustinen	

Fysioterapiakoulutuksen opetussuunnitelma muutoksessa	37
Maiju Issakainen & Tarja Pesonen-Sivonen	
Opetussuunnitelman kehittämistä hoitotyön kasvavien paineiden keskellä	41
Mari Savolainen	
Johtaminen ja liiketoimintaosaaminen (YAMK) -koulutuksen opetussuunnitelman kehittäminen	44
Kim Wrangle	
Opetussuunnitelmayhteistyötä kansainvälisessä INVEST-verkostossa	47
Marjo Nenonen, Seppo Nevalainen, Lasse Okkonen, Sini Rantanen	
Asiantuntijuuden jakamista ja yhteistyötä uuden oikeuden opintojakson suunnittelussa	53
Mikko Hyttinen & Atte Korte	
Toteutuksen kehittäminen: Ekspansiivista oppimisen sykliä ja oppimismuotoilua hyödyntäen	60
Maiju Issakainen, Hilppa Mustonen, Minna Rokkila, Maarit Ignatius	
Osa 3 Opetussuunnitelmia kehitetään koko korkeakoulun yhteistyönä	
Opetussuunnitelmat ja jatkuva oppiminen – miten nämä liittyvät yhteen?	66
Mervi Lätti	
Opetussuunnitelmatyö ja opinto-oppaan kehittäminen ...	69
Erja Haverila & Taina Jauhiainen	
Opetussuunnitelmien kehittämisellä kohti kokonaisvaltaista linjakkuutta	76
Antti Kauppila	

Johdanto

Koko korkeakoulua koskeva opetussuunnitelmauudistus on mahdollisuus lisätä vuoropuhelua ja yhteistä ymmärrystä siitä, missä me korkeakouluna olemme ja minne haluamme mennä. Karelia2030 -strategian myötä Kareliassa käynnistettiin vuonna 2020 yhteinen opetussuunnitelmatyöskentely, jonka pohjalta opiskelijat ovat alkaneet opiskella uusien opetussuunnitelmien mukaisesti syksyllä 2022. Strategian ohjaamana olemme kehittäneet tutkintojen joustavuutta, työelämäintegraatiota ja jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia. Monimuotototeutusten ja verkko-opintojen määrä on lisääntynyt. Jatkossa Karelian opiskelijoista kehittyy aiempaa osaavampia kestäväen kehityksen edistäjiä, kun kestävä kehitys on nostettu yhdeksi kaikkien koulutusten yhteisistä kompetensseista. Useissa koulutuksissa opiskelija voi liittää opintoihinsa kansainvälisen erikoistumisvuoden osana eurooppalaiset yliopistot -verkosto INVESTiä. Koulutuksissa tehty työskentely on varmistanut sen, että tutkintojen työelämärelevanssi pysyy hyvänä. Koulutusten opetussuunnitelmatyöhön on integroitu sekä työelämän edustajia että opiskelijoita. Matkan varrella olemme avoimesti arvioineet prosessin toimivuutta ja tunnistaneeet niin hyviä käytänteitä kuin kehittämisen kohteitakin. Vaikka työmäärä on ollut suuri, on prosessi ollut hyödyllinen ja opettavainen.

Yhteisen opetussuunnitelmatyön suunnittelusta ja toteutuksesta vastasi koordinaatioryhmä, johon kuuluivat koulutuksen kehittämisspällikkö Marjo Nenonen, yliopettaja Raija Kuisma, yliopettaja Jari Kupiainen, erikoissuunnittelija Mervi Lähti ja lehtori Miska Piirainen. Työskentelyämme sparrasivat ja koulutuksia opettajille toteuttivat yliopettaja Irma Kunnari ja lehtori Jaana Kullaslahti Hämeenlinnan ammattikorkeakoulusta. Opetussuunnitelmia koskevasta päätöksenteosta vastasi vararehtori Pekka Auvinen. Koko Karelian yhteisen ja koulutuksissa tapahtuvan opetussuunnitelmatyön keskeisinä linkkeinä toimivat koulutusten opetussuunnitelmavastaavat ja koulutuspäälliköt. Mukana opetussuunnitelmia rakentamassa olivat opettajat, opinto-ohjaajat ja TKI-henkilöstöä. Opinto-oppaan kehittämisestä vastasivat opintoasiainsuunnittelija Erja Haverila ja koulutussuunnittelija Taina Jauhiainen. Koulutusten tukena ja sparraajina suunnittelu-työssä toimivat monimuotopedagogiikan suunnittelijat Antti Kauppila ja Maarit Ignatius sekä Tulevaisuuden työ -hankkeen toimijat ja kehittäjäopettajat.

Tässä artikkelikokoelmassa kuvataan Kareliassa tehtyä opetussuunnitelmatyötä eri näkökulmista. Ensimmäinen osio keskittyy opetussuunnitelmatyön perusteisiin ja pro-

sessin toteutukseen Kareliassa. Julkaisun ensimmäisessä artikkelissa avataan opetussuunnitelmatyön luonnetta ja sitä, miten rakennetaan tulevaisuuteen suuntaava opetussuunnitelmatyöskentely. Toinen artikkeli kuvaa Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston toimeksiannosta tehtyä AMK- ja YAMK-tutkintojen yhteisten kompetenssien päivitystyötä. Kolmannessa artikkelissa kuvataan opetussuunnitelmatyöskentelyn organisointia ja käytännön toteutusta Karelia-ammattikorkeakoulussa.

Artikkelikokoelman toisessa osiossa esitellään koulutuksissa tehtyä opetussuunnitelmatyötä sekä koulutuksen toteutusten kehittämistä. Työskentelyä avaavat Karelian International Business -, metsätalous-, fysioterapia-, geronomi- ja sairaanhoitajakoulutukset sekä johtamisen ja liiketoimintaosaamisen YAMK -koulutus. Osiossa kuvataan myös eurooppalaisessa yliopistoverkosto INVESTissä tehtyä opetussuunnitelmatyöskentelyä, johon osallistuivat energia- ja ympäristötekniikan ja metsätalouden koulutukset sekä tradenomi (ICT) -koulutus. Osion kaksi viimeistä artikkelia keskittyvät kuvaamaan opintojaksotasolla tehtyä kehittämistyötä oikeusinformatiikan ja koulukaikisten fysioterapian opetuksessa.

Artikkelikokoelman kolmas osio tarkastelee opetussuunnitelmatyöskentelyä korkeakoulun yhteisten palvelujen näkökulmasta. Ensimmäisessä artikkelissa tarkastellaan opetussuunnitelmia jatkuvan oppimisen näkökulmasta. Toinen artikkeli kuvaa opintooppaan kehitystyötä. Kolmannessa artikkelissa kuvataan koulutusten tukea ja yhteisen kehittämisen työkaluja monimuotopedagogiikan suunnittelijan työn näkökulmasta.

Julkaisun tavoitteena on herättää ajatuksia opetussuunnitelmien kehittämiseen ammattikorkeakouluissa, ja jakaa hyviä käytänteitä kehittämistyön tueksi. Artikkelikokoelma on suunnattu opetussuunnitelmatyötä tekeville opettajille sekä opetussuunnitelmatyöskentelyä koordinoiville ja johtaville henkilöille. Julkaisu tarjoaa tietoa myös opettajaopiskelijoille opetussuunnitelmatyön eri vaiheista.

Lämmin kiitos kaikille tämän julkaisun tekemiseen osallistuneille henkilöille siitä, että olette halunneet dokumentoida opetussuunnitelmatyön eri vaiheita, niin onnistumisia kuin haasteitakin. Opetussuunnitelmien kehittäminen on dynaaminen prosessi ja Kareliassa työskentely jatkuu yhteisten osaamisen arviointikriteerien pilotointina ja edelleen kehittämisenä, opintojaksojen käytännön toteutusten kehittämisenä sekä syntyneiden opetussuunnitelmien arviointina ja jatkokehittämisenä. Valmista ei siis tullut, mutta onneksi ei tarvitsekaan - isoja askelia eteenpäin otettiin joka tapauksessa.

Joensuussa 22.11.2022

Marjo Nenonen

Koulutuksen kehittämispäällikkö, Karelia-ammattikorkeakoulu

Osa 1

Tulevaisuuteen suuntaava opetussuunnitelmatyö

Opetussuunnitelmatyössä katse tulevaisuuteen

Jaana Kullaslahti, korkeakoulupedagogiikan asiantuntija, HAMK

Irma Kunnari, tutkimusaluejohtaja, vaikuttava ammatillinen pedagogiikka, Haaga-Helia amk

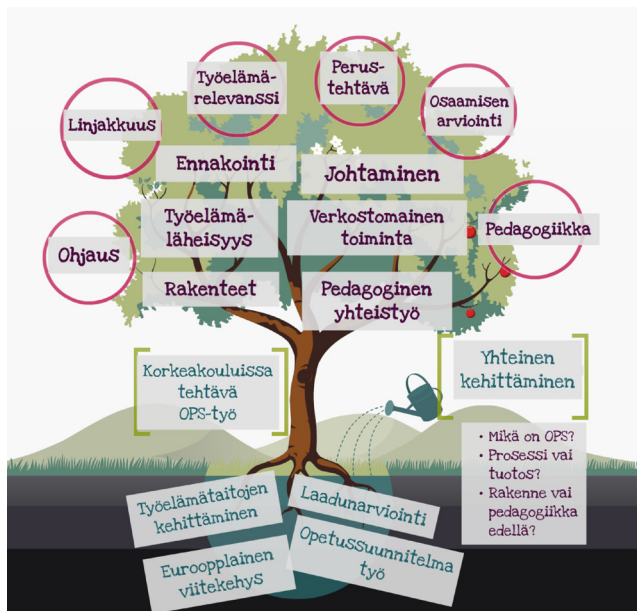
Miten opetussuunnitelmatyö voi konkreettisesti auttaa ammattikorkeakoulutuksen kehittämistä? Tässä artikkelissa tarkastellaan yleisellä tasolla opetussuunnitelmatyön luonnetta ja merkitystä. Osaamisperustaisuus korkeakoulussa – hankkeessa luodun kriteeristön avulla kuvataan, miten käytännössä rakennetaan tulevaisuuteen suuntaava opetussuunnitelmatyö.

Opetussuunnitelma on ikään kuin käsikirjoitus, joka antaa raamit ammattikorkeakoulun eri toimijoiden työlle ja osallistumiselle yhteiseen arjen työskentelyyn. Opetussuunnitelmatyö taasen tarjoaa foorumin yhteisen ymmärryksen luomiselle siitä, millaista osaamista ammattikorkeakoulussa on mahdollista saavuttaa sekä millaisin toimenpitein oppimista ja osaamisen kehittymistä tuetaan opintojen eri vaiheissa. Parhaimmillaan opetussuunnitelmatyössä konkretisoituvat niin korkeakoulun, työelämän, opetuksen kuin myös oman työn pedagoginen kehittäminen. Samanaikaisesti suunnataan katse ennakoivasti korkeakoulun ja työn tulevaisuuteen.

Ammattikorkeakouluissa voidaan periaatteessa luoda omanlainen opetussuunnitelma niin sisällöllisesti kuin myös rakenteellisesti. Kehittämistyötä ohjaavat kuitenkin tutkintorakenteiden vertailtavuutta ja liikkuvuutta edistävät kansallinen (NQF) ja eurooppalainen (EQF) tutkintojen osaamisen viitekehykset sekä eurooppalainen opetuksen mitoitustjärjestelmä (ECTS). Näiden mukaisesti koulutuksen tavoitteet kuvataan osaamisena, jolloin puhumme osaamisperustaisesta opetussuunnitelmasta. Korkeakoulujen kolmannella auditointikierröksellä (2019–2024) yhtenä arvioinnin osa-alueena onkin osuvasti osaamista luova korkeakoulu (Karvi 2019).

Osaamisperustaisuus korkeakoulussa – hankkeessa (Kullaslahti 2014; Mäntylä & Haihu 2014) luotiin osaamisperustaisen opetussuunnitelmatyön ja opetussuunnitelman kriteeristö, joka voidaan esittää puukuviona (kuva 1). Rungon muodostaa korkeakoulussa tehtävä ops-työ. Puun oksina toimivat opetussuunnitelmatyön kriteerit: johtaminen, ennakointi,

työelämäläheisyys, verkostomainen toiminta, pedagoginen yhteistyö sekä organisaation rakenteet ja järjestelmät. Puun hedelminä ovat osaamisperustaisen opetussuunnitelman kriteerit: koulutuksen perustehtävä, työelämärelevanssi, kokonaisvaltainen linjakuus, pedagogiikka, ohjaus ja osaamisen arviointi. Seuraavassa avaamme lyhyesti, mitä opetussuunnitelmatyön kriteerit käytännössä merkitsevät ja miten niiden avulla voidaan varmistaa ”hedelmien” synty eli itse opetussuunnitelman kriteerien täytyminen.

Kuva 1. Osaamisperustaisen opetussuunnitelmatyön ja opetussuunnitelman kriteeristö (Kullaslahti 2014, 49)

Kriteeristö perusjuonteena opetussuunnitelman kehittämistyössä

Parhaimmillaan opetussuunnitelma ja sen kehittämistyö on dynaamisesti jatkuva prosessi, joka kutsuu mukaan eri toimijoita korkeakoulun sisältä sekä verkottaa mukaan työskentelyyn yhteistyökumppaneita niin työelämästä kuin koulutuksen kentältä. Tarvitaan suunnitelmallista opetussuunnitelmatyön johtamista sekä rohkeaa yhteistä ideointia, valintoja ja määrittelyä, jotta korkeakoulun strategiset valinnat konkretisoituvat suunnittelutyössä. Lisäksi tarvitaan koordinoitua ja sparrausta kuljettamaan käytännön työtä eteenpäin eri ryhmien tasoilla.

Verkostomainen toiminta avaa uusia näkökulmia, edistää yhteistä ymmärrystä ja tuottaa arviointi- ja palautetietoa opetussuunnitelman kehittämiseksi. Hyvänä esimerkkinä toiminnasta on suositukset ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta (Arene 2022). Samoin osallistuminen alakohtaisten verkostojen tai esimerkiksi uraseurantaverkoston toimintaan on tärkeää koulutusten yhtenäisyyden ja työelämärelevanssin kannalta. Opiskelijoiden osallistaminen opetuksen kehittämiseen ja opetussuunnitelmatyöhön on voimavara, joka kannattaa hyödyntää.

Ammattikorkeakoulun sisäinen pedagoginen yhteistyö on vaikuttava opetussuunnitelmatyötä kannatteleva ”oksa”. Kun hyviä käytänteitä ja tutkimus- ja kehittämishankkeissa

kertynyttä osaamista jaetaan avoimesti ja työskennellään monialaisesti, syntyy uusia oivalluksia ja vahvistetaan yhteistä toimintakulttuuria. Yhteistä työskentelyä ja asiantuntijuuden jakamista on koordinoitava ja varattava sille aikaa ja tilaa kiireisen arjen keskellä.

Yhteiskunnan ja työelämän muutokset haastavat korkeakoulut löytämään uudenlaisia joustavia ja ketteriä tapoja organisoida työelämäläheistä sekä erilaisten oppijoiden tarpeiden mukaista koulutusta. Voidaankin kysyä, millaisilla opetussuunnitelman yhteisillä linjauksilla ja **rakenteellisilla** ratkaisuilla tuetaan opiskelijoiden liikkuvuutta, jatkuvaa oppimista ja tutkintojen vertailtavuutta korkeakoulujen välillä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Työelämäläheisyys tarkoittaa sitä, että ammattikorkeakoulussa ollaan tietoisia työelämässä tarvittavasta osaamisesta ja työelämän toimijat, yhteistyökumppanit ovat eri tavoin mukana opetussuunnitelmatyössä. Työelämän tarpeiden kriittinen tarkastelu parhaimmillaan johtaa myös siihen, että ammattikorkeakoulutus kehittää työelämää eikä pelkästään reagoi työelämän tarpeisiin. Jatkuva suunnitelmallinen työelämäkumppanuus ja alueen työelämän kehittämisessä mukana oleminen edistää koulutuksen työelämä-relevanssia sekä opiskelijoiden kiinnittymistä työelämään.

Ennakkoinnin avulla haetaan vastauksia siihen, millaiseen tulevaisuuteen ja työelämään opiskelijoita valmennetaan. Samalla se on tulevaisuuden tekemistä, sillä opetussuunnitelman avulla otamme kantaa toivotusta tulevaisuudesta ja sen tekijöistä. Konkreettisena esimerkkinä on kestävän kehityksen ja vastuullisuuden ohjelman (Arene 2020) toteuttaminen ammattikorkeakoulun arjessa.

Muutos on jatkuvaa, jolloin opetussuunnitelmatyön keskeisenä tehtävänä on löytää ajassa eläviä ratkaisuja sekä tukea henkilöstön hyvinvointia ja innostusta oman työnsä kehittämiseen. Verkostomainen opetussuunnitelmatyö lisää myös ammattikorkeakoulun näkyvyyttä alueella sekä mahdollistaa vaikuttavamman korkeakoulutuksen synnyn.

Lähteet

Arene. 2020. Kestävä, vastuullinen ja hiilineutraali ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulujen kestävän kehityksen ja vastuullisuuden ohjelma. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. <https://www.arene.fi/julkaisut/raportit/kestava-vastuullinen-ja-hiilineutraali-ammattikorkeakoulu-ammattikorkeakoulujen-kestavan-kehityksen-ja-vastuullisuuden-ohjelma/>

Arene. 2022. Suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta. <https://www.arene.fi/julkaisut/raportit/suositus-ammattikorkeakoulujen-yhteisista-kompetensseista-ja-niiden-soveltamisesta-2022/>

Karvi. 2019. Korkeakoulujen auditointikäsikirja 2019–2024. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <http://www.oamk.fi/epooki/2019/osaamisperustaisia-kaytantoja-korkeakouluissa/>

Kullaslahti, J. 2014. Opetuksesta ja opiskelusta osaamiseen – kriteeristön tausta-ajatuksia. Teoksessa J. Kullaslahti & A. Yli-Kaupilla (toim.) Osaamisperustaisuudesta tekoihin. Turku: Turun yliopisto, 47–50. https://ospe.utu.fi/materiaalit/Osaamisperustaisuudesta_tekoihin.pdf

Mäntylä, R. & Haihu, K. 2014. Osaamisperustainen opetussuunnitelmatyö. Teoksessa J. Kullaslahti & A. Yli-Kaupilla (toim.) Osaamisperustaisuudesta tekoihin. Turku: Turun yliopisto, 62–72. https://ospe.utu.fi/materiaalit/Osaamisperustaisuudesta_tekoihin.pdf

Ammattikorkeakouluista valmistuvilla laaja-alaista työelämäsivistystä

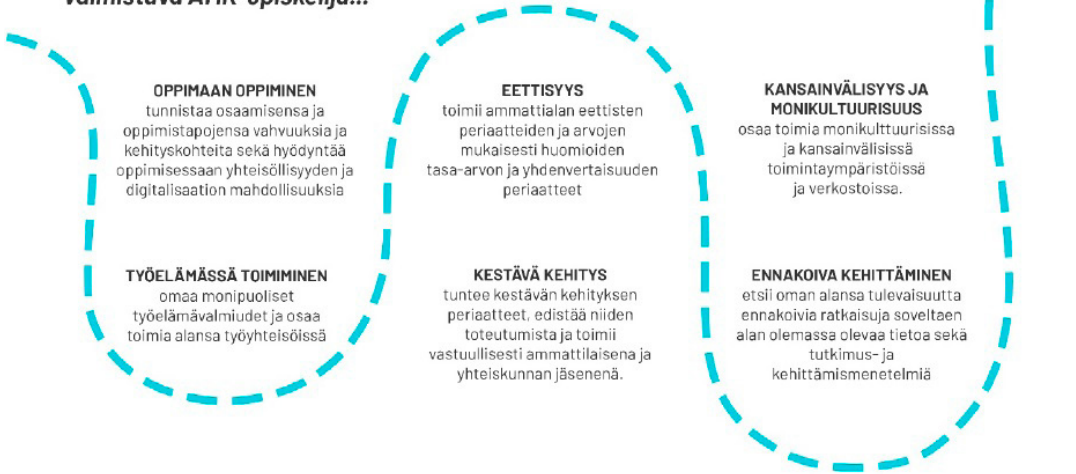
Pekka Auvinen, vararehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu

Suomen ammattikorkeakouluissa tutkintojen osaaminen on määritelty koulutuskohtaisina ja yhteisinä kompetensseina. Kompetenssit ymmärretään laajoina osaamiskokonaisuuksina, yksilön tietojen, taitojen ja asenteiden yhdistelminä. Koulutuskohtaiset kompetenssit muodostavat opiskelijan ammatillisen asiantuntijuuden perustan. Yhteiset kompetenssit ovat eri koulutuksille ja tutkinnoille yhteisiä osaamisalueita, jotka luovat perustan työelämässä toimimiselle, yhteistyölle ja asiantuntijuuden kehittymiselle.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n nimittämän ryhmän johdolla laadittiin päivitettyt suositukset ammattikorkeakoulututkintojen (kuviot 1) ja ylempien ammattikorkeakoulututkintojen yhteisiksi kompetensseiksi (kuviot 2). Yhteisten kompetenssien päivitystyöstä vastasi ryhmä, jossa toimivat Pekka Auvinen Karelia-ammattikorkeakoulusta, Eveliina Asikainen Tampereen ammattikorkeakoulusta, Anu Hakonen Haaga-Helia-ammattikorkeakoulusta, Päivi Marjanen Humanistisesta ammattikorkeakoulusta, Pekka Risku Jyväskylän ammattikorkeakoulusta ja Saija Silvennoinen Hämeen ammattikorkeakoulusta.

Suositus **AMK**-tutkintojen yhteisiksi kompetensseiksi

Valmistuva AMK-opiskelija...

Kuvio 1. Tiivistelmä suosituksesta ammattikorkeakoulututkintojen yhteisiksi kompetensseiksi. (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 2022)

Suositus **YAMK**-tutkintojen yhteisiksi kompetensseiksi

Valmistuva YAMK-opiskelija...

Kuvio 2. Tiivistelmä suosituksesta ylempien ammattikorkeakoulututkintojen yhteisiksi kompetensseiksi. (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 2022)

Kompetenssit ovat myös osaamislupauksia, joiden takana korkeakoulujen tulee kyetä seisomaan. Opiskelijaa ne auttavat hahmottamaan, minkälaista osaamista häneltä edellytetään sekä jäsentämään ja arvioimaan omaa oppimistaan ja osaamistaan. Ne helpottavat henkilöitä tekemään valintoja ja keskittymään olennaisiin osaamisen ytimiin. Työelämän edustajille ne kertoo, minkälaista osaamista ja valmiuksia ammattikorkeakoulu valmistuville voi odottaa.

Joulukuussa 2021 hyväksytyjen suositusten tavoitteena on edistää yhteistä näkemystä siitä, miten kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä esitetyt osaamistasokuvauksia sovelletaan osaamisprofiilien laadinnassa, opetus- suunnitelmatyössä ja osaamisen arvioinnissa.

Päivitystyössä hyödynnettiin eri ammattikorkeakoulujen sovelluksia kansallisesta suosituksesta, ammattikorkeakoulujen koulutuksesta vastaaville johtajille tehtyä kyselyä vuoden 2010 suosituksen muutostarpeista sekä vuosina 2019 ja 2020 viisi vuotta aiemmin ammattikorkeakouluista valmistuneilta kerättyä laadullisen työllistymisen palautetta. Suosituksen luonnoksesta pyydettiin palautetta ammattikorkeakoulujen yhteistyöryhmiltä ja Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry:ltä. Ammattikorkeakoulututkinnon ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden osaamisen vaativuustasot on määritelty kansallisen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehityksen tasojen 6 ja 7 mukaisesti.

Kestävä kehitys erilliseksi kompetenssiksi

Yhteisellä tulevaisuustyöllä muodostettiin tiivis näkemys osaamisista, jotka jokaisen ammattikorkeakouluista valmistuneen tulisi saada. Suurimmat muutokset aiempiin suosituksiin liittyvät kestäväan kehitykseen, digitalisaatioon ja monikulttuurisuuteen. Kestävän kehityksen merkitystä valmistuvien osaamisessa haluttiin korostaa nostamalla se erilliseksi kompetenssiksi. Uutena piirteenä kompetenssikuvauksissa on myös se, että jokaisen kompetenssin keskeinen sisältö on tiivistetty yhteen valmistuvan opiskelijan osaamista kietyttävään lauseeseen. Vaikka kyse on suosituksesta, ammattikorkeakoulut käyttävät niitä laajasti hyväkseen opetussuunnitelmatyössä ja koulutuksen toteutuksessa. Suositusta voidaan pitää kuvauksena ammattikorkeakouluista valmistuvien osaamisesta ja ammatillisesti suuntautuneesta sivistyksestä.

Kaikkien kompetenssin kuvauksia ja myös niiden nimiä muokattiin nykyhetken ja erityisesti ennakoituja tulevaisuuden tarpeita vastaaviksi. Esimerkiksi digitalisaatio-osaamista ei nostettu erilliseksi kompetenssiksi, mutta painotusta on vahvistettu erityisesti oppimaan oppimisen ja työelämässä toimimisen kompetenssikuvauksissa. Monikulttuurisuus koskettaa meitä kaikkia ja tätä näkökulmaa on tuotu entistä vahvemmin esille kansainvälisyysosaamisen yhteydessä. Lisäksi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteiden sekä moninaisuuden huomioiminen näkyvät aiempaa selvemmin eettisyyden kompetenssin kuvauksissa. Aiemmin kestäväan kehityksen näkökulma oli mainittu osana eettisyyden kompetenssia. Digitalisaation merkitys on korostunut voimakkaasti viime vuosina ja sen ennakoitaan vahvistuvan entisestään tulevaisuudessa.

Kompetenssin määrittelytyön mottona käytettiin Albert Einsteinin esittämää periaatetta: *"Kaikki tulee tehdä niin yksinkertaisesti kuin mahdollista, mutta ei yhtään yksinkertaisemmin."* Tavoitteena on ollut määritellä sellainen kompetenssien kokonaisuus, joka on helposti ymmärrettävä, joka on ainakin otsikkotasolla helppo muistaa ulkoa, jotta se ohjaisi käytännössä opetusta ja oppimista.

Lähteet

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto. 2022. Suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta. <https://www.arene.fi/julkaisut/raportit/suositus-ammattikorkeakoulujen-yhteisista-kompetensseista-ja-niiden-soveltamisesta-2022/>

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto. 2010. Suositus tutkintojen kansallisen viitekehyksen ja tutkintojen yhteisten kompetenssien soveltamisesta ammattikorkeakouluissa. http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_nqf.pdf

Ammattikorkeakoulun rehtorineuvosto. 2007. Ammattikorkeakoulut Bolognan tiellä. Ammattikorkeakoulujen osallistuminen eurooppalaiseen korkeakoulutusalueeseen -projektin loppuraportti.

Council of European union. 2017. European Qualifications Framework for lifelong learning. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017H0615(01)&from=EN)

Opetushallitus. 2017. Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tutkintojen-viitekehukset>

Arvioinnista yhteiseen työskentelyyn

Marjo Nenonen, koulutuksen kehittämispäällikkö, Karelia-ammattikorkeakoulu

 Opetussuunnitelmatyö on koulutustoiminnan keskeinen prosessi, jolla varmistetaan, että opetus ja oppiminen vastaavat mahdollisimman hyvin työelämän ja yhteiskunnan tarpeisiin. Koska oppimisen tavat ja opiskelijoiden tarpeet muuttuvat ajassa, on tärkeää tarkastella opetussuunnitelmaa myös oppijan näkökulmasta. Opetussuunnitelmatyö on korkeakoulun yhteinen prosessi, joka vie aikaa ja energiaa, mutta tarjoaa myös tilaisuuden yhteisen ymmärryksen luomiselle. Parhaimmillaan prosessi synnyttää innostusta ja entistä vahvempaa omistajuutta. Opetussuunnitelmatyöskentely toimii myös osaamisen kehittämisen työkaluna ja vertaisoppimisen alustana. Etenkin uuden opetushenkilöstön näkökulmasta yhteisellä opetussuunnitelmatyöllä on merkittävä rooli: oma opetus nivoutuu entistä selkeämmin osaksi koulutuksen kokonaisuutta. Samalla oppijan oppimisen polku ja tavoitteet tulevat entistä tutummiksi. Opetussuunnitelman uudistaminen yksittäisessä koulutuksessa on jo iso ponnistus. Kun opetussuunnitelmia uudistetaan samaan aikaan koko korkeakoulun yhteisenä prosessina, on työ tätäkin suurempi. Ja näin me Kareliassa uudistuksen tällä kertaa toteutimme. Tässä artikkelissa kuvataan Kareliassa opetussuunnitelmauudistuksen käytännön toteutusta vuosina 2020–2022, siinä syntyneitä hyviä käytänteitä sekä yhdessä tunnistamiamme kehittämiskohteita.

Opetussuunnitelmatyö on Kareliassa jatkuvaa ja opetussuunnitelmia uudistetaan yleensä yksittäisten koulutusten tarpeista lähtien. Opetussuunnitelmia arvioidaan säännöllisesti 2–3 vuoden välein järjestettävissä opetussuunnitelmaneuvoittelussa. Opetussuunnitelmien arvioinnin tavoitteena on tunnistaa koulutuskohtaisia hyviä käytänteitä ja kehittämiskohteita tulevaa opetussuunnitelmaa varten, tuottaa tietoa päätöksenteon pohjaksi sekä tunnistaa yhteisiä opetussuunnitelmien kehittämistarpeita. Vuonna 2020 toteutettujen arviointien painopisteeksi nostettiin uuden Karelia2030 -strategian vaikutus opetussuunnitelmiin ja koulutuksen toteutuksiin.

Opetussuunnitelmien arvioinnit toteutettiin koulutusten itsearviointeina, joihin osallistui opetushenkilöstön lisäksi opiskelijoita, työelämän edustajia ja Karelian TKI-henkilöstöä. Itsearvioinneissa koulutukset pohtivat muun muassa koulutuksen nykytilaa ja tavoitteiden toteutumista, työelämäintegraatiota, henkilöstöresursseja ja oppimisympäristöjä, koulutuksen kansainvälistymistä, opetussuunnitelman toimivuutta sekä Karelia2030 -strategian

vaikutusta opetussuunnitelmaan. Itsearviointien pohjalta käytiin koulutusten, vararehtorin ja koulutuksen kehittämispäällikön yhteiset OPS-neuvottelut. Yhteisissä keskusteluissa hyödynnettiin myös vuoden 2019 johdon katselmusta varten toteutettua arviointia koulutuksen toiminnasta ja tuloksista.

Kuvio 1. Karelia 2030 -strategian valinnat (Karelia2030 -strategia).

Tunnistetut uudistustarpeet

Opetussuunnitelmaneuvoittelujen pohjalta tunnistettiin seuraavia, laajalti Karelian koulutuksia koskevia kehittämiskohteita

- tutkintojen läpäisyn parantaminen sekä opintojen sujuvuuden ja joustavuuden lisääminen
- koulutusten vetovoiman kehittäminen
- syvenevä työelämäintegraatio ja sen edellytyksiä tukeva tavoitteellinen, opiskelija-lähtöinen kumppanuuskehittäminen
- opetuksen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan integrointi
- yrittäjyysopintojen kehittäminen
- koulutusten välisen yhteistyön kehittäminen
- kansainvälisen liikkuvuuden ja vieraskielisen opintotarjonnan lisääminen sekä kansainvälisten kumppanuuskehittäminen
- jatkuvan oppimisen tarjonnan lisääminen, työelämälähtöisten sisältöjen kehittäminen sekä jatkuvan oppimisen mahdollistavat joustavat toteutusratkaisut
- opetussuunnitelmien modulaarisuus sekä verkkototeutusten määrän lisääminen

Täydentävän osaamisen opintojen erillinen arviointi oli Kareliassa toteutettu jo vuonna 2018 ja siinä tunnistettuja kehittämiskohteita olivat TOP-opintojen rakenteen selkiyttäminen, hallinnollisten prosessien kehittäminen sekä opintojen sisällön ja toteutusten kehittäminen.

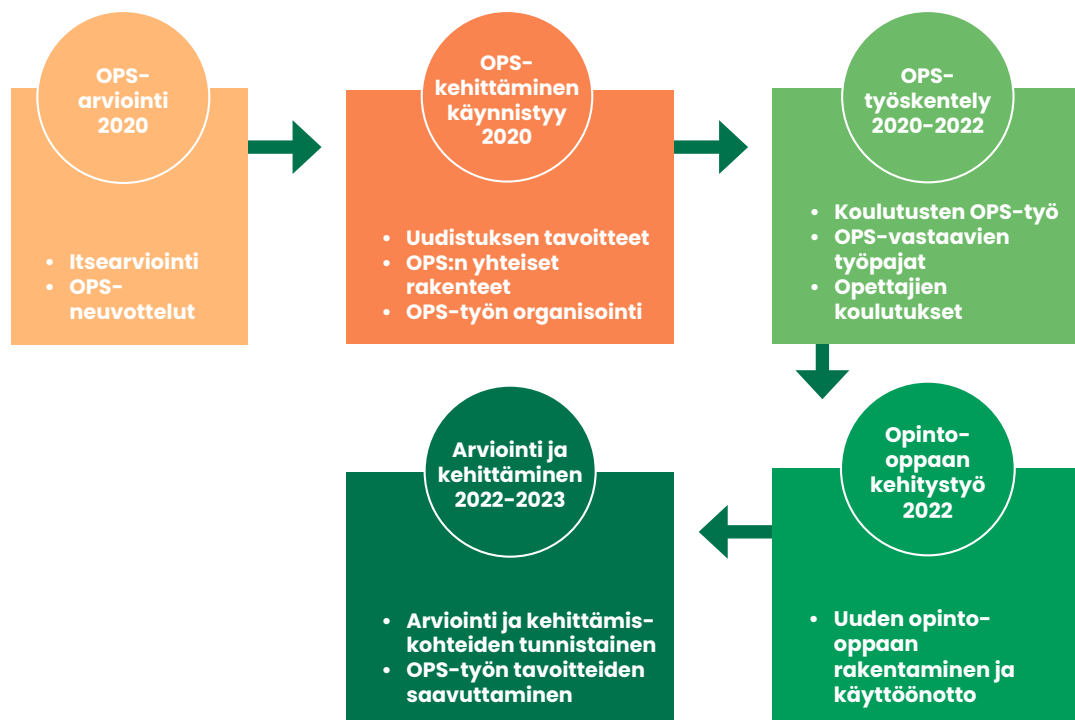
OPS-neuvottelujen pohjalta laaditussa arviointiraportissa arvioitiin opetussuunnitelmien muutostarpeita myös kansallisten koulutuspoliittisten tavoitteiden näkökulmasta.

Keskeisinä muutosvoimina Korkeakoulutus ja tutkimus 2030 -luvulle – vision tiekartassa nostettiin esille korkeakoulutuksen tarpeen kasvu, jatkuvan oppimisen laajentuminen ja koulutusperäisen maahanmuuton lisääntyminen. Tämän katsottiin edellyttävän muun muassa tutkintojen läpäisyn parantamista, digitalisaation ja verkko-opintotarjonnan kehittämistä, ohjauspalvelujen ja modulaarisuuden lisäämistä sekä pedagogiikan uudistamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019).

Avainhenkilöinä OPS-vastaavat

Opetussuunnitelmien arvioinnin pohjalta tehtiin päätös käynnistää koko Kareliala koskeva opetussuunnitelmatyöskentely. Opetussuunnitelmatyön toteuttamista varten koottiin pieni koordinaatioryhmä, jonka tehtävänä oli suunnitella ja organisoida yhteinen työskentely. Jokaiseen koulutusvastuuseen nimettiin OPS-vastaava, jonka tehtävänä oli organisoida koulutuskohtainen opetussuunnitelmatyö yhteistyössä koulutuspäällikön kanssa. Koulutusten OPS-vastaavat ja koulutuspäälliköt tapasivat toisiaan säännöllisesti yhteisissä työpajoissa, joissa käytiin keskustelua uudistuksen tavoitteista, toteutuksesta sekä opetussuunnitelmatyön keskeisistä teemoista. Tapaamisissa jaettiin myös hyviä käytänteitä sekä seurattiin työskentelyn etenemistä eri koulutuksissa. Opetussuunnitelmatyöskentelyn ja yhteisten työpajojen sparraajina toimivat Hämeen ammatillisen opettajakorkeakoulun asiantuntijat, jotka toteuttivat myös kolme koko Karelialan opettajakunnalle suunnattua koulutusta.

Kuviossa 2 on kuvattu OPS-prosessin eteneminen Karelialan koulutuksissa.

Kuvio 2. OPS-prosessin vaiheet.

Opetussuunnitelmauudistuksen tavoitteista sekä opetussuunnitelmien yhteisistä rakenteista käytiin yhteistä keskustelua syksyn 2020 OPS-työpajoissa. Keskustelun pohjana hyödynnettiin opetussuunnitelmien arviointiraporttia sekä Karelia2030 -strategiaa. Työskentelyn tavoitteena oli osallistaa ja sitouttaa toimijoita yhteiseen opetussuunnitelma-työskentelyyn ja sen tavoitteisiin sekä parantaa prosessin läpinäkyvyyttä. Käydyn keskustelun pohjalta vararehtori teki päätöksen uudistuksen tavoitteista (kuvio 3).

Tavoite	Miten näky OPS-tasolla?	Miten näky toteutusten tasolla?
Osaamisperustaiset opetussuunnitelmat Karelian opetussuunnitelmat perustuvat työelämän ennakoituihin osaamistarpeisiin ja kuvaavat konkreettisesti opiskelijoiden suunnitellun oppimisprosessin.		
Karelia2030 -strategian tavoitteiden toteuttaminen Opetussuunnitelmissa ja koulutuksen profiloinnissa huomioidaan Karelia2030 -strategian valinnat.		
Varhaiset ja syvenevät työelämäyhteydet Työelämäyhteydet ovat mukana opinnoissa alusta alkaen ja opiskelijoiden työelämäkumppanuudet syvenevät opintojen edetessä.		
Jatkuvan oppimisen tarpeita palvelevat opetussuunnitelmat Opetussuunnitelmarakenne ja joustavat koulutuksen toteutusratkaisut tukevat tutkintokoulutuksen ja jatkuvan oppimisen tarjonnan yhteensovittamista. Tämä mahdollistaa myös uusiin työelämästä ja TKI-toiminnasta nouseviin tarpeisiin vastaamisen.		
Monipuolisia ratkaisuja opintojen suorittamiseen Opintojen toteutusratkaisut tukevat erilaisia ja eri elämäntilanteissa olevia oppijoita. Opiskelija voi siirtyä sujuvasti eri toteutusten eri väliillä. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan opintojen sujuvaa etenemistä sekä koulutuksen veto-voimaisuutta.		
Tiivis Karelian sisäinen ja korkeakoulujen välinen yhteistyö Opetussuunnitelmissa on tilaa ja rakenteita monialaiselle yhteistyölle. Opetussuunnitelmat tukevat opettajien yhteistyötä sekä opetuksen ja TKI-toiminnan integraatiota. Opiskelijat voivat suorittaa osan opinnoistaan muissa kotimaisissa ja kansainvälisissä korkeakouluissa. Opetussuunnitelmissa vahvistetaan sopimusperustaista yhteistyötä ja työnjakoa kumppanikorkeakoulujen kanssa.		

Kuvio 3. OPS2022 – Opetussuunnitelmien ja koulutuksen toteutusten kehittämisen tavoitteet

Kohti modulaarisuutta

Opetussuunnitelmien rakenteen osalta Kareliassa päätettiin siirtyä modulaarisuuteen. Tavoitteeksi asetettiin, että lukukaudet koostuvat pääsääntöisesti peräkkäisistä osaamiskokonaisuuksista, joiden laajuus voi vaihdella 10–20 opintopisteen välillä. Jokaiselle osaamiskokonaisuudelle laaditaan kuvaus ja niiden opetus, ohjaus ja arviointi suunnitellaan kokonaisuudessa opettavien opettajien yhteistyönä. Yhteistyötä tehdään myös TKI-toimijoiden ja työelämäkumppanien kanssa niin suunnittelussa kuin toteutuksessakin.

Karelian opetussuunnitelmat koostuvat kaikille pakollisista, työelämälähtöisistä ydinosaamisen opinnoista sekä valinnaisista täydentävän osaamisen opinnoista. Täydentävän osaamisen opintojen laajuus vaihtelee tutkinnosta riippuen ja ne voivat olla opiskelijan osaamista laajentavia, syventäviä (profiloivia) tai muita vapaasti valittavia opintoja. Kaikkien koulutusohjelmien ydinosaamisen opintoihin sisältyy koko opintojen ajan jatkuva Ammatillisen kasvun opintojakso (5 op). Opetussuunnitelmarakenteessa ja ratkaisuisissa huomioidaan kansainvälisten kumppanien kanssa tehtävä yhteistyö. Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus vahvistaa kansainvälisyysosaamistaan opintojensa aikana. Kaikissa koulutuksissa on tarjolla kansainvälistymistä tukevia, englanninkielisiä opintoja.

Päivitetty suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 2022) integroitiin osaksi opetussuunnitelmatyötä vielä uudistuksen loppumetreillä. Uusista kompetensseista kestävä kehitys oli kuitenkin mukana Karelian uudistustyössä jo alusta alkaen, joten sen huomioiminen opetussuunnitelmatyössä mahdollistui koko prosessin ajan.

Ennakkosuunnittelu ja selkeä roolitus korostuvat

Opetussuunnitelmauudistus pystyttiin toteuttamaan suunnitellussa aikataulussa monessa koulutuksessa toteutetun huiman loppukirin ansiosta. Siirtyminen modulaarisuuteen oli monen koulutuksen näkökulmasta iso muutos. Opetussuunnitelmatyön aikana otettiin myös aiempaa tehokkaampaan käyttöön Pepin opinto-opas. Samalla siirryttiin käyttämään sen uusinta versiota, jossa saavutettavuus oli huomioitu aiempaa paremmin. HAMK:n ammatillisen opettajakorkeakoulun asiantuntijoiden sparrauksella oli tärkeä rooli koko prosessin ja koordinaatioryhmän tukena.

Yhteisen työskentelyn positiivisina puolina esille nousivat koulutusten välisen yhteisen keskustelun lisääntyminen sekä koulutusten osallistaminen päätöksentekoon. Samoin koulutusten omia tarpeita pystyttiin huomioimaan aiempaa paremmin. Opetussuunnitelmayhteistyö tarjosi myös hyvän mahdollisuuden opetussuunnitelmaosaamisen kehittämiseen. Syksyllä 2022 toteutetun Karelian sisäisessä auditoinnissa, jossa teemana oli osaamista luova korkeakoulu, opetussuunnitelmaprosessi nousi esille hyvänä käytänteenä ja esimerkkinä osallistavasta toimintatavasta.

Kehitettäväkin yhteisissä prosesseissa yleensä riittää. Niin myös tässä. Päätös osallistaa toimijoita aiempaa vahvemmin päätöksentekoon loi haasteita prosessin aikataululle ja etenemiselle. Yhteinen keskustelu rakenteista vei paljon aikaa ja siksi moni muu tärkeä teema jäi ennakoitua vähemmälle huomiolle. Koulutukset etenivät työskentelyssä myös eri tahtiin, mikä loi haasteita yhteisen työskentelyn aikataulutukselle.

Kuvio 4. OPS-työskentelyn arviointia Miro-työkalua hyödyntäen.

Yhdessä toteutettujen arviointien pohjalta korkeakoulun yhteisessä opetussuunnitelmatyössä korostuvat aikataulus, prosessin, roolien ja vastuiden selkeys sekä osallisuus. Henkilöstön osallistaminen edellyttää ajoissa tehtyä projektisuunnittelua, jotta työskentelyn resursointi ja työjärjestysuunnittelu mahdollistuvat. Opettajien työaikaosuunnittelun näkökulmasta suunnittelutyö on aloitettava joissakin tapauksissa jopa vuotta aiemmin. Selkeät vastuut ja roolit luovat tärkeän pohjan työskentelylle: yhteisen työskentelyn ja koulutuksissa tapahtuvan opetussuunnitelmatyön selkeä vastuunjako ja kuvaus on ensiarvoisen tärkeää. Samoin koulutuksen sisällä tapahtuva opetussuunnitelmatyön roolit ja vastuut on tärkeää määritellä selkeästi. Tässä prosessissa halusimme antaa tilaa yhteiselle keskustelulle ja osallistaa koulutuksia ja henkilöstöä päätöksentekoon. Tämä toi kuitenkin haasteita projektisuunnitteluun ja aikataulutukseen. Tulevaisuudessa hyvä tavoite on löytää entistä toimivampi tasapaino näiden kahden asian välille: osallistava, selkeä ja tavoitteellisesti etenevä opetussuunnitelmatyö on erinomainen päämäärä.

Lähteet

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto. 2022. Suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta. <https://www.arene.fi/julkaisut/raportit/suositus-ammattikorkeakoulujen-yhteisista-kompetensseista-ja-niiden-soveltamisesta-2022/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019. Korkeakoulutus ja tutkimus 2030 -luvulle. Vision tiekartta. https://okm.fi/documents/1410845/12021888/Korkeakoulutus+ja+tutkimus+2030-luvulle+VISION+TIEKARTTA_V2.pdf/43792c1e-602a-4776-c3f9-91dd66ba9574/Korkeakoulutus+ja+tutkimus+2030-luvulle+VISION+TIEKARTTA_V2.pdf?t=1548923455000

Osa 2

Raameista ratkaisuihin – Opetussuunnitelma- työskentely Karelian koulutuksissa

International Business -koulutuksen opetussuunnitelman kehitystyön toteutus

Varpumaria Jeskanen, lehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu

Karelia-ammattikorkeakoulun International Business -koulutuksen opetussuunnitelma uudistettiin 2021-2022. OPS:n kehittämisen tarkoitus oli päivittää koulutusohjelman sisältö ja osaamistavoitteet vastaamaan kansainvälisen liiketoiminnan tulevaisuuden tarpeita sekä rakentaa opiskelijoille osaamista, jota yrityskehitys tunnistaa tarvitsevänsä suunnatessaan kansainvälisille markkinoille. Tässä artikkelissa kuvaan käytettyä opetussuunnitelman rakentamisen prosessia ja työn vaiheita, sekä esitelmän työssä hyödynnettyjä työkaluja ja toimintamalleja. Lopuksi pohdin myös kehitystyön onnistumisen kriteereitä ja mahdollisia karikoita, jotka voivat vaikeuttaa opetussuunnitelman kehitystyötä.

Kehitystyön tavoite ja lähtökohdat

International Business -koulutus on vuonna 2022 25-vuotisjuhlavuottaan viettävä Karelian englanninkielinen koulutusohjelma, josta on valmistunut Bachelor of Business Administration (BBA tradenomi) -tittelin omaavia kansainvälisen liiketalouden ammattilaisia jo 1990-luvulta alkaen. Liiketoiminnan kentällä muutokset tapahtuvat nopeasti teknologian ja digitaalisten ratkaisujen kehittyessä sekä asiakkaiden ostokäyttäytymisen ja tarpeiden muuttuessa. Asiakaspalvelu ja asiakkaiden ostoprosessi on voimakkaasti siirtynyt verkkoon, mikä on mullistanut alalla totutut tavat viestiä ja toimia asiakkaiden kanssa. Yritykset hakevat jatkuvasti uusia keinoja toteuttaa perinteistä myyntityötä koronan hiljennettyä messutapahtumat ja kivijalkakaupat. Digitaalinen murros haastaa myös yritykset hake-

maan innovatiivisia, uusia toimintamalleja ja ratkaisuita, jotka mahdollistavat ketterän kehityksen ja teknologian hyödyntämisen liiketoiminnan tukena. (Vitikka 2020, 9-12, 16)

Opetussuunnitelma (OPS) on ammattikorkeakoulun keskeinen toimintamalli johtaa koulutuksen pedagogista toteutusta. Tärkeinä tavoitteina on opiskelijoiden asiantuntijuuden, aktiivisuuden, itseohjautuvuuden, valintamahdollisuuksien ja työelämäyhteyksien lisääminen. (Auvinen, Hirvonen, Dal Maso, Kallberg & Putkuri 2007, 11-12) Yhdeksi keskeiseksi uuden OPSin tavoitteeksi onkin nostettu tulevaisuuden kansainvälisten markkinoiden osaamisen tunnistava, kiinnostava ja yritysten tarpeisiin vastaava International Business -koulutus, joka tukee opiskelijoiden ammatillista kasvua ja urapolkuja. OPS-työn lähtökohta oli rakentaa koulutus kokonaisuutena yhdessä yritysten, opettajien ja alan yhteistyötahojen kanssa, koska opetussuunnitelman on tarkoitus muodostaa opiskelijalle eheä kokonaisuus, joka tukee hänen oppimisprosessiaan ja kasvuun alansa asiantuntijaksi (Auvinen ym. 2007, 11-12).

Opetussuunnitelman kehitystyön toteutus

Kehitystyön aikana toteutettiin useita työpajoja niin opettajien kuin ulkoisten ja Karelian omien sidosryhmien kanssa. Tavoite oli luoda kattava näkemys eri osa-alueiden osaamistarpeista ja mahdollistaa aktiivinen, jatkuva työskentely opetussuunnitelman parissa. Tehtävien toimenpiteiden ja keskustelujen perusteella kehitysprosessi voidaan jakaa neljään osa-alueeseen, jotka muodostavat OPS-kehitysprosessin vaiheet (kuvio 1).

Opetussuunnitelman kehitysprosessi

Vaihe 1

Organisoituminen ja lähtökohtien analysointi

- Ammattialan työvoiman kehitysnäkymien ja tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakointi
- Ulkoisten vaatimusten/rajausten vaikutusten selvittäminen koulutuksen sisältöihin
- Yhteistyömallin rakentaminen ja uudistustyön organisointi

Vaihe 2

OPS-rakenteen suunnittelu

- Osaamistavoitteiden ja -vaatimusten määrittäminen
- Opiskelijoiden lähtötasotarpeiden ennakointi
- OPSin rungon eli opiskelijoiden oppimisprosessin rakentaminen
- Joustavan henkilökohtaistamisen eli HOPSin suunnittelu
- Osaamisperusteisten moduulikonkoonaisuuksien suunnittelu

Vaihe 4

Opetussuunnitelman käyttöönotto ja arviointi

- Opettajien resursointi ja hallinnolliset, opetussuunnitelmaa tukevat ratkaisut
- OPS:n käyttöönotto
- Yhteistyömallien rakentaminen ja varmistaminen opettajien, kansainvälisten kumppanikorkeakoulujen ja työelämän kanssa
- Opiskelija-arvioinnin selkeyttäminen
- Palautteen keruu, toiminnan jatkuva arviointi ja tarvittavien muutosten toteutus

Vaihe 3

Opintojaksojen suunnittelu

- Opintojaksojen sisältöjen ja toteutuksen määrittäminen osaamistavoitteiden pohjalta
- Pedagogisten ratkaisuiden valinta
- Moduulien sisällä opintojen integrointi, ajoitus ja kuormittavuuden arviointi
- Profiloivien, valinnaisten opintojen suunnittelu
- Työryhmien yhteistyön mahdollistaminen laadun varmistamiseksi
- Työelämäpalautteen keruu

Kuvio 1. Opetussuunnitelman kehitysprosessi.

Vaihe 1: Organisoituminen ja lähtökohtien analysointi

Projekti aloitettiin syksyllä 2020 kirkastamalla tavoitteet ja aikataulut sekä sopimalla kuinka lähdetään rakentamaan näkemystä kansainvälisen liiketalouden ja liiketoiminnan kehittämisen tulevaisuuden osaamistarpeista. Tutkimustyössä hyödynnettiin tulevaisuuden työelämän tarpeet, AMK-barometrit ja muut osaamistarpeita tukevat aineistot ydinaines-analyysiä varten. Lisäksi toteutettiin alumnikyselyt Karelian IB-koulutuksesta valmistuneille opiskelijoille. Kyselyssä selvitettiin mm. mitä asioita he kokivat hyödyllisinä työssään nyt ja tulevaisuudessa esimerkiksi liiketoimintaosaamisen osalta. Alumnikyselyn avulla vahvistettiin jo aineiston pohjalta tehtyjä johtopäätöksiä ja tunnistettiin merkityksellisimmät painopistealueet, jotka on huomioitava uuden koulutuksen moduuleissa, toteutuksissa sekä yritys yhteistyössä. Samalla tarjoutui mahdollisuus selvittää, millaisissa tehtävissä IB-alumnit työskentelevät ja mitä taitoja he ovat uransa aikana hyödyntäneet.

Seuraavaksi työstettiin ajatuksia paikallisten kansainvälisesti toimivien yritysten kanssa. Menetelminä hyödynnettiin yrityshaastatteluita ja ryhmätyöskentelyä työpajoissa. Työpajoissa rakennettiin pienryhmissä käsittekartat osaamisesta eli jäsennettiin yritysten, yhteistyökumppaneiden ja opettajien kanssa, millaista osaamista valmistuvalla BBA-tradenomilla tarvitsee olla työelämässä 0–5 vuotta valmistumisesta. Työpajassa tunnistettu osaaminen jaettiin osaamiskategorioihin, joita lähdettiin työstämään vaiheessa 2. Koulutusohjelman yhteiseksi teemaksi valittiin asiakasosaaminen, joka koettiin joka substanssiosaamisen alueella keskeiseksi kantavaksi tekijäksi. Työelämäyhteistyön, alumnikyselyiden ja aineistoanalyysien pohjalta rakennettiin opetus suunnitelman ylätason kuvaus, teema, päätavoitteet ja ydinosaamisen kuvaus.

Koulutuksen osaamistavoitteet pyrittiin kuvaamaan mahdollisimman selkeästi ydinainesanalyysin pohjalta, sillä yhdessä laaditut osaamistavoitteet tukevat opiskelijoiden ymmärrystä siitä, mitä heiltä odotetaan ja kannustavat heitä tavoitteelliseen oppimiseen. Opettajien näkökulmasta yhteiset osaamistavoitteet lisäävät mahdollisuutta keskustella oppimiselle asetettavista tavoitteista ja auttavat osakokonaisuuksien suunnittelussa vaiheessa 2. (Honkala, Isola, Jutila, Savilampi, Rahkonen & Wennström 2009, 6).

Vaihe 2: OPS-rakenteen suunnittelu

Opetussuunnitelman rakennetta lähdettiin työstämään opettajien ja aineiston avulla pienryhmissä useammassakin työpajassa. Käytössä oli mm. Learning Cafe -menetelmä, joka mahdollisti eri osa-alueiden ja näkökulmien hyödyntämisen moduulikonaisuuden hahmottelussa. Tarkoituksen mukaisesti tässä alkuvaiheessa ei keskitytty opintojaksojen nimiin, vaan jakamaan analyysivaiheen pohjalta tuotetut osaamistarpeet noin 15 opintopisteen moduuleiksi, joissa jokaisessa on yhteinen, kantava teema. Työssä hyödynnettiin Miro-työkalua, jossa pystyi rakentamaan verkkopohjaiselle alustalle koulutuksen modulaarisen rakenteen, joka tarkentui työpajojen edetessä.

Opetussuunnitelman sisältöjen, rakenteen, osaamisperustaisuuden ja osaamisen arvioinnin rakentamisessa tukena olivat lisäksi Hämeen ammattikorkeakoulun ammatillisen opettajakorkeakoulun kanssa yhteistyössä toteutetut työpajat, jotka olivat osa Karelian tavoitesopimuksen mukaista kehitystä. TASO-sopimus Karelia-ammattikorkeakoulussa tarkoittaa vuosittain laadittavaa, sisäistä sopimusta, johon kirjataan koko ammattikorkeakoulun kannalta keskeiset kehittämistavoitteet, -toimet ja niihin liittyvät vastuut, mukaan lukien OPS-kehitystavoitteet (Karelia 2022).

Rakennettaessa aineiston pohjalta oppimiskokonaisuuksia moduuleiksi hyödynnettiin yhteisiä teemoja, osaamisen linkityksiä ja sitä, miten uuden opiskelijan tiedon rakentu-

mista ja oppimisprosessia voidaan tukea käytännön oppimisen tasolla. Työskentelyssä pyrittiin määrittelemään selkeästi, mikä on se ydinaines, joka kaikkien on osattava moduulikonaisuuden suoritettuaan (Honkala, Isola, Jutila, Savilampi, Rahkonen & Wennström 2009, 4).

Joustava valmistuminen huomioitiin OPS-rakenteessa mm. nopeutetun valmistuksen mallin kautta sekä opiskelijavaihdon tai kaksoistutkinnon mahdollistamisella. Rakenne mahdollistaa jatkuvan kehittämisen ja muotoilun opiskelijoiden henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan HOPSiin ja muuttuviin liiketoimintakentän tarpeisiin sopivaksi. Joustava rakenne lisäksi mahdollistaa yritys- ja partnerikoulujen kanssa tehtävän yhteistyön entistä paremmin.

Vaihe 3: Opintojaksojen suunnittelutyö käytännössä

Hyväksytyt opetussuunnitelman rakennemallin jälkeen oli aika kuvata opintojaksojen osaamistavoitteita. Työ toteutettiin moduulikonaisuuksittain opettajatiimeissä. Jokaisessa työryhmässä oli valittu vastuupettaja, joka kutsui työryhmän koolle ja kirjasi yhdessä suunnitellut opintojaksokuvaukset, oppimistavoitteet ja keskeiset sisällöt yhteiseen dokumenttiin koulutusohjelman työtilassa. Tässä dokumentissa ylläpidettiin työskentelyn ajan koko tutkinnon moduulien ydinsisältöjä, osaamistavoitteita ja pedagogista suunnitelmaa toteutuksen osalta. Yhteinen dokumenttipankki auttoi välttämään päällekkäisyydet ja paransi tiimien työskentelyn läpinäkyvyyttä. Opettajatiimeissä pohdittiin myös moduulien sisällä tapahtuvaa opintojen integroitumista, arviointia ja esimerkiksi opintojaksojen yhteisiä tehtäviä tai kielen opetuksen ja aineopetuksen yhdistäviä harjoituksia. Kirjauksen työkaluina hyödynnettiin mm. Bloomin taksonomiaa, joka jakaa osaamisen kuudelle tasolle ja auttaa kirjaamaan osaamistavoitteet selkeästi ja tavoitteellisesti. Opettajien hyvän ja säännöllisen yhteistyön mahdollistaminen tässä vaiheessa on tärkeää, sillä toteutuksessa opiskelijan oppimislähtöinen tavoitteiden, opetusmenetelmien ja oppimisen arvioinnin huolellinen suunnittelu tukee toteutuksen onnistumista (Löfström, Kanerva, Tuuttila, Lehtinen & Nevgi 2010, 36-39).

Vaiheen lopuksi toteutettiin uusi yritys haastattelukierros, jonka kautta kerättiin jo suunnittelun aikana palautetta moduulirakenteesta ja sisällöistä. Haastatteluissa pyrkimyksenä oli myös tunnistaa mahdollisia yritys yhteistyön paikkoja, joissa molemmat yhteistyöstä jatkossa hyötyisivät.

Vaihe 4: Opetussuunnitelman käyttöönotto ja arviointi

Nyt syksyllä 2022 koulutuksen uudistaminen on vaiheessa 4 eli uudet opiskelijat aloittavat opinnot uuden opetussuunnitelman mukaisesti. Ensimmäisen vuoden tärkeinä onnistumisen etappeina ovatkin varmasti opettajien välisen vuorovaikutuksen mahdollistaminen, uuden OPSin toteutuksen säännöllinen arviointi ja reflektointi. Tämä tarvitsee yhteistyötä niin opiskelijapalautteen keruun kuin yhteisten opettajatyöryhmienkin muodossa jatkuvan kehityksen varmistamiseksi. Jos opetusta voidaan opintojaksoilla ja moduuleissa tarjota entistä enemmän yhteistyössä, tuetaan samalla opetuksen laadukkuutta. Yhdessä pysytään hyödyntämään monipuolisesti mielekkäitä opetusmenetelmiä ja oppimistehtäviä, kun osaamistavoitteet ja opetussisällöt ovat kaikilla tiedossa. Myös opettajien asiantuntemus kasvaa ja uutta oppimista vaativa opetussuunnitelman muutoksen edistäminen helpottuu yhteistyötä luontevasti arjen tasolla lisättäessä. (Helander 2009, 43-44)

Yhteenveto: Onnistumisen edellytykset

Nostan lopuksi yhteenvetona omia havaintojani hyvistä ja toimivista käytänteistä edistämään OPS-kehitystyön toteutusta.

- Aloita suunnittelu tavoitteiden asetuksesta, toimintaohjeistuksesta ja työn aikatauluksesta. Jaa kokonaistavoite selkeisiin osatavoitteisiin ja määritä niille tavoiteaikataulu sekä vastuuhenkilöt. Sovi mihin asiat kirjataan ja miten niitä yhteisesti käsitellään ja kuinka tehdään päätökset. Mikäli tiimit etenevät työskentelyssään hyvin eritahtisesti tai erilaisia toimintatapoja noudattaen, läpinäkyvyys ja tiedonjako ei toteudu riittävällä tasolla.
- Huolehdi laadukkaasta projektinhallinnasta. Projektia koordinoiva henkilö tulee olla nimetty ja hänellä tulee olla työlle aikaa, sillä hän voi työllään helpottaa tiimien työskentelyä aikatauluttamalla ja valmistelemalla workshopit sekä niissä käytettävät työkalut esim. dokumenttipohjat valmiiksi. Projektinvetäjän tehtäviin kuuluu myös työn etenemisen aktiivinen seuranta, tiedotus sekä muutoksiin ja mahdollisiin haasteisiin reagointi.
- Suunnittele workshopit etukäteen hyvin ja varmista projektitiimin pääsy mukaan työskentelyyn. Jokaiselle workshopille tulee antaa konkreettiset tavoitteet, jotta työskentelyaika käytetään tehokkaasti projektin edistämiseksi eikä yhteinen aika kulu toisen osa-alueen haasteiden ratkomiseen. Mikäli workshopissa todetaan tarve työstää jotakin toiseen kokonaisuuteen kuuluvaa asiaa, tämä asia nostetaan "parkkipaikalle" muistiin ja tähän sovitaan eri aika ja oikeat henkilöt sitä ratkomaan. Näistäkin asioista tulee myöhemmin varmistaa riittävä tiedotus projektitiimille.
- Huomioi, että kommunikointi tai sen puute on yleisimpiä haasteita projekteissa. On tärkeää sopia yhteinen paikka dokumenteille, luoda selkeä kansiorakenne ja sopia säännöllinen työskentely- ja tiedotusmalli osallistujien kanssa. Osallistujilla tulee olla riittävä resursointi tehdä työtä yhdessä myös tiiminä, sekä tieto siitä, mitä heiltä missäkin vaiheessa odotetaan ja mistä he löytävät työkalut toteutukseen. Säännöllinen, yhteistyölle varattu aika kalentereissa on työn edistymisen kannalta tärkeää.
- Aloita opetussuunnitelman rakentaminen ydinainesanalyysistä: mikä sisältö on oleellista ja mitä keskeisiä taitoja ja osaamista opiskelijan tulee ottaa haltuun koulutuksen aikana. Rakenna näistä opetussuunnitelman keskeiset osaamiset myös tiimien ohjenuoraksi kun siirrytään suunnittelemaan tarkemmin opetussuunnitelman osioita ja opintojaksoja. Älä takerru opintojaksojen nimiin liian varhaisessa vaiheessa: nykyisen opetussuunnitelman tärkeät osa-alueet täytyy sieltä löytyä jatkossakin, mutta miten, milloin ja missä osioissa voidaan suunnitella myöhemmässä vaiheessa.
- Jokainen vaihe prosessissa on tärkeä. Jos työtä ei vaiheessa 1 koordinoita riittävän hyvin eikä toteuttamiselle varmisteta selkeitä raameja, säännöllisiä tapaamisia ja riittäviä resursseja, tulee opetussuunnitelman rakentaminen (vaihe 2) ja opintojaksojen suunnittelutyö (vaihe 3) käytännön tasolla olemaan haasteellista.
- Projektin vaihe 4 eli käyttöönotto ja arviointi unohtuu usein, sillä projektityöhän suunnittelun osalta on käytännössä viety tässä kohdassa loppuun. Uuden OPS:n jatkuvan kehittämisen kannalta on kuitenkin merkityksellistä, että toteutusta seurataan aktiivisesti ja arvioidaan mahdollisia jatkokehityspaikkoja. Opettajien yhteistyö on tässä kohdin myös tärkeä varmistaa, jotta opiskelijan kannalta saadaan luotua käytännössäkin toimiva kokonaisuus, jonka eri osa-alueet tukevat toisiaan osaamisen ja ymmärryksen rakentuu opintojen edetessä. Palaute- ja arviointikeskusteluilla on tärkeä rooli onnistumisessa ja niille tulee sopia toimintamalli.

Lähteet

Auvinen, P., Hirvonen, K., Dal Maso, L., Kallberg, K. & Putkuri, P. 2007. Opetusuunnitelma ammattikorkeakoulussa. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja B: Selosteita ja opetusmateriaalia, 9. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-604-065-6>

Helander, J. 2009. Ammatillisen opettajan käsikirja. Hämeen Ammattikorkeakoulu.

Honkala, A., Isola, M., Jutila, S., Savilampi, J., Rahkonen, A. & Wennström, M. 2009. Näin asennat osaamistavoitteet opetussuunnitelmaasi. https://mycourses.aalto.fi/pluginfile.php/189314/mod_resource/content/9/N%C3%A4in%20asennat%20osaamistavoitteet%20opetussuunnitelmaasi-%20laaja%20oppim%C3%A4%C3%A4r%C3%A4_OY.pdf 18.8.2022

Karelia. 2022. Toiminnan suunnittelu. <https://karelia.fi/toiminnan-suunnittelu-ja-prosessit/> 5.8.2022

Löfström, E., Kanerva, K., Tuuttila, A., Lehtinen, A., & Nevgi, A. 2006. Laadukkaasti verkossa: Verkko-opetuksen käsikirja yliopisto-opettajalle. Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/23899> 17.8.2022

Vitikka, M. 2020. Digitaalinen transformaatio haastaa organisaatiot ketteryyteen ja jatkuvaan oppimiseen. Jyväskylän yliopisto, Informaatioteknologian tiedekunta. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202006255119>

Globaalit megatrendit ohjaavat metsätaloutta

Ari Talkkari, yliopettaja, Karelia -ammattikorkeakoulu

Metsätalouden toimintaympäristö muuttuu ja globaalit suuret haasteet näkyvät myös metsäammattilaisten arjessa. Luonnon monimuotoisuuden väheneminen, ilmastonmuutos ja hiilen sidontaan liittyvät näkemykset vaikuttavat metsätalouden toimintaan. Metsien monimuotoisuuden turvaaminen sekä jatkuva kasvatusta nousevat myös esiin metsien käyttöä koskevassa keskustelussa. Miten metsätalouden koulutuksessa voidaan näihin haasteisiin vastata?

Metsätalous muuttuvassa toimintaympäristössä

Metsäteollisuus on kansainvälinen toimiala, jossa useilla suomalaisyrityksilläkin on tuotantolaitoksia mm. Euroopassa ja Etelä-Amerikassa. Laitoksissa käytettävä puu pyritään saamaan mahdollisimman läheltä, mutta usein käytetään myös tuontipuuta.

Puun teollisen käytön ohella metsillä on enenevässä määrin tarvetta ja toiveita muille käyttömuodoille. Ilmastonmuutoksella on iso merkitys metsiin liittyvässä keskustelussa. Metsät toimivat hiilinieluinä, mikä parhaimmillaan voi hidastaa ilmastonmuutosta. Toisaalta ilmastonmuutoksen myötä erilaisten metsätuhojen riski kasvaa, mitä metsätalouden pitäisi pystyä ennakoimaan. Myös metsien monimuotoisuuden ylläpito ja ympäristön suojelu nähdään yhä tärkeämpinä tavoitteina.

Metsiin liittyvä yhteiskunnallinen keskustelu on poliittista, monitahoista ja usein ristiriitaista. Monilla ihmisillä on mielipide metsistä ja niiden käytöstä, vaikka he eivät omistaisi lainkaan metsää. Metsänomistajalle metsä on kuitenkin usein merkittävä tulonlähde, jolloin eri intressiryhmien vaatimukset metsien käytölle voivat vaikuttaa metsänomistajan tuloihin. Metsäammattilaiset toimivat usein metsänomistajien, metsäteollisuuden ja muiden intressiryhmien rajapinnassa. Monien tavoitteiden yhteensovittaminen lienee yksi metsätalouden keskeisistä haasteista.

Työelämän tarpeet koulutuksen kehittämisessä

Karelian metsätalouden koulutuksen opetussuunnitelman kehittämisen tueksi ja sisältöjen suuntaamiseksi käytiin keskusteluja koulutuksen keskeisten työelämäkumppaneiden kanssa. Hyvää metsätalouden, erityisesti metsänhoidon ja puunhankinnan, perusosaamista pidetään itsestäänselvyyttenä. Metsällistä osaamista toivottiin vahvistettavan puukaupassa, metsänhoito-operaatioiden hallinnassa, jatkuvassa kasvatuksessa sekä metsien monikäytössä. Myös paikkatieto-osaamisen tärkeys nousi esille joissakin keskusteluissa. Sen sijaan metsäenergiaan liittyvien opintojen määrää pidettiin melko suurena.

Lisäksi metsätalousinsinööriä toivotaan liiketalouden hallintaa, johtamis- ja vuorovaikutustaitoja, markkinointi- ja myyntiosaamista sekä itsensä johtamisen taitoja. Myös asiakaslähtöinen toiminta ja ongelmanratkaisutaidot nousivat keskusteluissa esille.

Metsätalouden opetussuunnitelmatyö

Metsätalouden opetussuunnitelmatyöhön osallistuivat kaikki opettajat koulutuspäällikön ja yliopettajan johdolla. Aluksi kaikki osallistujat perehdytettiin Karelian opetussuunnitelmatyön tavoitteisiin ja linjauksiin, jotka ohjasivat opetussuunnitelman kehittämistä. Opetussuunnitelman lähtökohtanaan oli osaamisperusteisuus eli tutkinnon tuottama työelämässä tarvittava osaaminen.

Osaamisten määrittelyssä hyödynnettiin edellisen vuoden 2014 aloitettua opetussuunnitelmaa, jota oli toteutusten aikana päivitetty tarvittaessa. Osaamiskuvauksia muokattiin myös työelämäpalautteen perusteella. Edellisessä opetussuunnitelmassa Karelian metsätalouden koulutus profiloitui vahvasti metsäenergiaan, mutta uudessa opetussuunnitelmassa sen osuutta vähennettiin. Tutkinnon tuottamiksi ammatillisiksi osaamisiksi määritettiin

- Metsäluonto-osaaminen
- Metsänhoito-osaaminen
- Metsien käytön suunnitteluosaaminen
- Puunhankinnan osaaminen
- Metsätalouden liiketoimintaosaaminen

Opetussuunnitelmaan liitettiin myös Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arenen (2022) määrittelemät yhteiset osaamiset.

Osaamisten määrittelyjen jälkeen siirryttiin melko nopeasti opintojaksojen tarkasteluun. Muuttuvan toimintaympäristön vaatimukset ja työelämäpalautteen johtopäätökset konkretisoituivat opintojaksojen tavoitteissa ja sisällöissä. Edellisen opetussuunnitelman opintojaksot olivat suurimmaksi osaksi edelleen relevantteja, joten niitä voitiin sisällyttää uuteenkin opetussuunnitelmaan varsin pienin muutoksin. Uusia opintojaksojen avulla vahvistettiin työelämäkeskusteluissa esille nousseita asioita. Ehkäpä suurin muutos aikaisempaan opetussuunnitelmaan verrattuna oli uuden täydentävän osaamisen kokonaisuuden, *Metsätalous muuttuvassa ilmastossa*, kehittäminen.

Opetussuunnitelmiin sisältyi uutena rakenteellisena elementtinä *osaamiskokonaisuus*, mikä aiheutti prosessin aikana jonkin verran epäselvyyttä. Tavoitteena oli, että opintojaksot ryhmitellään tarkoituksenmukaisiksi osaamiskokonaisuuksiksi. Osaamiskokonaisuuk-

sille asetetut vaatimukset ja määrittelyperusteet kuitenkin täsmentyivät vasta prosessin aikana. Metsätalouden opetussuunnitelmassa päätettiin, että osaamiskokonaisuus toteutetaan yhden lukukauden aikana. Opintojaksojen johdonmukainen toteutusjärjestys oli kuitenkin suunniteltu jo aikaisemmin, joten osaamiskokonaisuudet koostuvat osin sisällöllisesti hyvinkin erilaisista opintojaksoista.

Opintojaksojen ja osaamiskokonaisuuksien osaamistavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kirjoittaminen vastuutettiin asianomaisten aineiden opettajille.

Opetussuunnitelman rakenne ja sisältö

Metsätalousinsinöörin tutkinnon laajuus on 240 op, ja se on suunniteltu toteutettavaksi neljässä vuodessa. Opetussuunnitelma on jaettu vuositeemoihin (taulukko 1).

Taulukko 1. Metsätalouden opetussuunnitelman vuositeemat ja osaamiskokonaisuudet

1. Vuosi: Metsätalouden tuntija	
Metsätalouden perusteet, 16 op	Metsätalouden toimintaympäristö, 15 op
Tietotekniikka ja viestintä, 12 op	Metsänhoidon menetelmät, 14 op
2. Vuosi: Metsätalouden toimija	
Monipuolinen metsänhoito, 17 op	Metsäpalvelut ja analyysimenetelmät, 15 op
Puunhankinta, 13 op	Metsävarat meillä ja maailmalla, 14 op
3. Vuosi: Metsätalouden osaaja	
Operatiivinen suunnittelu metsätaloudessa, 16 op	Tutkimusmenetelmät ja viestintä, 10 op
Metsäomaisuuden hallinta, 15 op	Politiikka ja lainsäädäntö, 7 op
4. Vuosi: Metsäalan ammattilainen	
Metsätalouden kannattavuus, 15 op	Harjoittelu, 30 op
Metsätalous muuttuvassa ilmastossa, 15 op	Opinnäytetyö, 15 op

Kolmen ensimmäisen vuoden opinnoilla valmistuvaa saa jo työelämässä tarvittavan perusosaamisen. Neljännelle vuodelle on sijoitettu osaamista syventävät tai laajentavat täydentävän osaamisen opinnot sekä opinnäytetyö. Opiskelija voi valita täydentävän osaamisen opintoja myös muista kuin metsätalouden omista opinnoista, mikä mahdollistaa opintojen yksilöllisen profiloinnin. Myös harjoittelu on merkitty neljännelle vuodelle, mutta opiskelijat suorittavat harjoitteluaan pääosin lukukausien välisenä aikana kesäisin.

Opetussuunnitelma mahdollistaa tutkinnon suorittamisen jopa kolmessa vuodessa, mikäli harjoittelu, täydentävän osaamisen opinnot sekä opinnäytetyö suoritetaan samaan aikaan muiden opintojen kanssa. Uusi opetussuunnitelma on johdonmukainen kokonaisuus, jossa metsätalouden eri osa-alueita on pyritty painottamaan tarkoituksenmukaisesti. Opintojen tuottaman osaamisen uskotaan vastaavan paitsi nykyisiin myös tu-

leviin työelämän tarpeisiin. Eräs työelämäkumppanin edustaja totesikin, että kirjoitettuna opetussuunnitelma on oikein hyvä, mutta toteutus ratkaisee.

Kansainvälisyys metsätalouden koulutuksessa

Metsätalouden koulutuksessa opetussuunnitelmaa toteutetaan lähtökohtaisesti suomeksi. Vaihto-opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua tiettyihin opintojaksoihin, joiden opiskelu on mahdollista myös englannin kielellä. Myös suomenkielisissä opinnoissa tuodaan esille kansainvälistä näkökulmaa, kuten ilmastonmuutos, Euroopan metsäpolitiikka, metsäteollisuus sekä Euroopan ja maailman metsävarat.

Vahvimmin kansainvälistyminen näkyy Karelian INVEST-hankkeessa kehitettävissä erikoistumisvuoden opinnoissa. Metsätalouden opetussuunnitelmassa neljännen vuoden täydentävien opintojen sijaan on mahdollista suorittaa INVEST-erikoistumisvuosi. Opintojen suunnittelu on tätä kirjoitettaessa parhaillaan meneillään hankkeen yhteistyökorkeakoulujen kanssa. INVEST-erikoistumisvuoden opintojen otsikoksi on valittu *Adapting Forestry to Changing Environment*. Opinnoilla pyritään vahvistamaan valmistuvan metsätalousinsinöörin valmiuksia toimia muuttuvassa toimintaympäristössä. Karelia järjestää opinnot ensimmäisen kerran lukuvuonna 2023–2024, ja opintoihin odotetaan opiskelijoita ja opettajia hankkeen eurooppalaisista yhteistyökorkeakouluista.

Valmistuva metsätalousinsinööri työmarkkinoilla

Valmistuttuaan Karelia-ammattikorkeakoulusta metsätalousinsinöörillä on hyvä metsätalouden perusosaaminen, valmiudet asiakaslähtöiseen toimintaan, metsäpalveluiden markkinointi- ja myyntiosaamista, valmiudet vastata muuttuvan toimintaympäristön tuomiin haasteisiin, hyvät vuorovaikutustaidot ja valmiudet argumentoida metsiin liittyvässä yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Metsätalousinsinöörien työllisyystilanne on ollut melko hyvä, ja moni on työssä jo opiskeluaikanaan. Opiskeluaikainen harjoittelupaikka usein johtaa myös ensimmäiseen varsinaiseen työpaikkaan.

Tuontipuun väheneminen on asettanut painetta kotimaan puunhankinnalle. Puun ostoon ja korjuuseen liittyvät esimiestehtävät ovatkin valmistuvan metsätalousinsinöörin tyypillisiä työtehtäviä. Toinen keskeinen tehtävä on metsäpalveluiden markkinointi ja myynti asiakkaille. Moni metsätalousinsinööri toimii myös metsänomistajien neuvonta- ja edunvalvontatehtävissä.

Lähteet

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene. 2022. Suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta. <https://www.arene.fi/julkaisut/raportit/suositus-ammattikorkeakoulujen-yhteisista-kompetensseista-ja-niiden-soveltamisesta-2022/>

Hyviä käytäntöjä ja toimintatapoja geronomikoulutuksen opetussuunnitelmatyöstä

Terhi Myller, yliopettaja, Karelia-ammattikorkeakoulu

Jonna Puustinen, ikäosaamisen lehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu

Tässä artikkelissa kuvaamme Kareliassa tammikuussa 2022 alkaneen geronomikoulutuksen opetussuunnitelmatyöskentelyssä muodostuneita hyviä käytäntöjä ja toimintatapoja. Opetussuunnitelmatyöskentelyn intensiivisin jakso ajoittui tammitoukokuuhun vuonna 2021, minkä aikana luotiin sekä uusi opetussuunnitelma että suuntaviivat geronomikoulutusta ohjaavista arvoista, toimintakäytännöistä ja koulutuksen työryhmän toiminnan periaatteista.

Opetussuunnitelmaprosessin käynnistyminen

Karelian geronomi AMK-koulutus on toistaiseksi ainoa vanhustyön ammattikorkeakoulutus Itä-Suomessa. Koulutus toteutetaan monimuotototeutuksena verkko-opiskelua painottaen. Kareliassa 2022 tammikuussa alkaneen geronomikoulutuksen opetussuunnitelmatyöskentely toteutui moniammatillisena yhteistyönä ja opetussuunnitelmatyöskentelyyn osallistui Kareliassa neljän hengen ydinryhmä, johon kuului sosiaalialan, hoitotyön ja kuntoutuksen opettajia. Lisäksi opetussuunnitelmaprosessin aikana tapasimme säännöllisesti työelämän ohjausryhmää, joka koostui julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoista Pohjois-Karjalassa. Alueellisen vanhustyön tarpeet ja toiveet tulivat vahvasti esiin jo koulutuksen suunnitelmavaiheessa.

Opetussuunnitelmaprosessin alkaessa lähtökohta opettajatiimissä oli, että olemme oppimassa toisiltamme. Kaarina Mönkkösen ja Taru Kekonin (2020, 219 – 2020) ajankohtaisessa

sosiaali- ja terveysalan monitoimijaisuuden voimavaroja ja haasteita koskevassa artikkelissa todetaankin, että moniammatillisessa oppimisessä eri ammattikuntien toiminnan lähtökohtia ja oikeutuksia tulisi pohtia yhdessä eri ammattialojen edustajien kanssa, jolloin ymmärrys toisen ammattialan toiminnan oikeutuksesta selkiytyy ja syvenee. Karelian geronomikoulutuksen opetussuunnitelmatyöskentelyssä tämä ajatus oli toimintaamme ohjaava näkökulma ja pysähtyessämme kuulemaan toistemme ammatillisia näkemyksiä ja perusteluita huomasimme päätyvämmme saman tärkeän asian äärelle: ikäihminen yksilöllisine toiveineen ja tarpeineen on koulutuksessa keskiössä. Aivan ensiksi opetussuunnitelmaprosessia aloittaessamme tutustuimme toisiimme ihmisinä. Vasta sen jälkeen kävimme keskustelua geronomikoulutuksen opetussuunnitelman sisällöistä ja tavoitteista kunkin ammatillisen taustan ja osaamisen näkökulmista. Ensimmäisten tapaamisten aikana muodostimme työryhmässä yhteisen ymmärryksen Karelian geronomikoulutuksen ohjaavista arvoista ajankohtaista vanhustyön tutkimusta ja kunkin opetussuunnitelmatyöhön osallistuvan toimijan ammatillista osaamista hyödyntäen. Määritimme ohjaaviksi arvoiksi eettisyyden, esteettisyyden ja esteettömyyden. Lisäksi sovimme työryhmässä omaa työskentelyämme ja keskinäistä toimintaa ohjaavista periaatteista.

Opetussuunnitelmaprosessin etenemiseen liittyneitä tärkeitä käytäntöjä ja periaatteita

Konkreettisesti geronomikoulutuksen opetussuunnitelmatyöskentelyssä toimittiin työskentelylle asetettujen tavoitteiden suunnassa koko prosessin ajan. Työskentelyä ilmentää tutkiva ja kehittävä ote (esim. Toikko & Rantanen 2009). Käytännössä prosessissa yhdistyivät tutkimuksellinen, käytännöllinen, työelämäläheinen ja dialoginen toimintatapa. Karelian geronomikoulutuksen vanhustyön sisältöjen suuret linjat, toisin sanoen painopisteet, aktiivinen, terve ja toimintakykyinen ikääntyminen, sosiokulttuurinen vanhustyö ja ikäystävällinen yhteiskunta, kuvaavat tulevaisuuden vanhustyötä eli toimintamme laajempaa yhteiskunnallista tarkoitusta. Tavoite prosessissa oli kaksiosainen. Ensinnäkin tavoitteena oli luoda työelämän toimijoiden näkemyksiä kuullen geronomikoulutukseen konkreettinen opetussuunnitelma, joka vastaisi tulevaisuuden vanhustyön tarpeisiin ja alueellisiin kysymyksiin. Toiseksi, tavoitteena oli rakentaa periaatteet koulutuksemme osalta sellaiselle vanhustyölle, jossa eettisyys, esteettisyys ja esteettömyys ovat sekä opetussuunnitelmaan kirjoitettuja arvoja, toiminnassamme ilmeneviä tekoja ja toivottavasti myös osa Kareliasta valmistuvien tulevaisuuden vanhustyön ammattilaisten osaamista. Lisäksi prosessia ohjasivat konkreettisemmat osatavoitteet aikataulutuksineen.

Opetussuunnitelmaprosessissa benchmarkattiin toisten ammattikorkeakoulujen geronomitutkintojen opetussuunnitelmia ja hyviä käytäntöjä. Keskusteluja käytiin eri puolella Suomea olevien geronomikoulutusten toimijoiden kanssa. Lisäksi tehtiin katsaus ajankohtaiseen vanhustyön kansalliseen ja kansainväliseen tutkimukseen. Prosessin aikana kehittämistä arvioitiin säännöllisesti työryhmän yhteisellä reflektiolla, mutta myös konkreettisten osatavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta. Työryhmällä oli koko prosessin ajan valmius tarkentaa ja muuttaa näkökulmia opetussuunnitelman sisällöistä esimerkiksi saadun palautteen perusteella. Toiminnassamme korostimme, ja tietoisesti vahvistimme, avointa ja dialogista työskentelyotetta.

Geronomikoulutusta ja tulevaisuuden geronomien osaamista pohtiessamme tulevaisuuden vanhustyötä koskevat ideaalit ajatukset loivat työskentelyllemme mahdollisuuksia avaavan ilmapiirin. Innovatiivisuus, kriittisyys, avoimuus ja inhimillisyys kuvasivat työskentelyämme. Toisaalta käytännön realistiset mahdollisuudet huomioitiin mahdollisimman tarkasti, ja tässä apuna olivat muun muassa valtakunnalliset geronomien osaamis-

kompetenssit, paikallisen työelämän ohjausryhmän ajankohtaiset kuulumiset ja toiveet, koulutusorganisaation reunaehdot sekä lainsäädännölliset ja koulutuspoliittiset näkökulmat.

Päätelmiä hyvistä käytännöistä ja toimintatavoista

Tuloksena opetussuunnitelmaprosessissa syntyi moniammatillisesti tehty ja monialaiseen gerontologiseen tietoon perustuva Karelian geronomikoulutuksen opetussuunnitelma, jossa on pyritty tuomaan esille muun muassa Karelian strategiset painotukset soveltuvin osin sekä huomioimaan työelämäläheiset käytänteet.

Opetussuunnitelmaprosessin aikana toteamamme moniammatillisen toiminnan periaatteet, kuten dialoginen toiminta, sitä ohjaavat arvot sekä avoimuuden kulttuuri, ovat siirtyneet osaksi koulutuksen käytänteitä. Nämä periaatteet eivät kuitenkaan automaattisesti ole staattisia tai pysyviä. Päädymme nyt opetussuunnitelmaa toteuttaessamme ja yhdessä toimiessamme yhä uudelleen keskustelemaan ja kuuntelemaan sekä kuulemaan toisiamme. Yhteisen ymmärryksen rakentaminen ja yhteisen tiedon muodostaminen tapahtuu vuorovaikutuksessa. Kun työskentelyssä on mukana eri alojen edustajia, joiden koulutus ja tausta pohjautuu toisistaan eroavaan tietoperustaan ja tutkimusperinteisiin, tulee eri ammattikuntia edustavien toimijoiden kulttuuriset toimintatavat huomioida moniammatillisen toiminnan onnistumiseksi (vrt. Sinkkonen, Taskinen & Rissanen 2018, 127). Vain näin voimme päästä aitoon moniammatilliseen dialogiin. Oletus kerran saavutetusta moniammatillisesta otteesta ei muutu pysyväksi olotilaksi ilman vuorovaikutusta, yhteisiä neuvotteluja sekä sopimuksia.

Opetussuunnitelmatyöskentelyn aikana muotoutuneet hyvät käytännöt ja toimintatavat, jotka ovat vaikuttaneet prosessin onnistumiseen ja jotka olemme siirtäneet osaksi toimintaamme opetussuunnitelman toteutuksessa, voidaan tiivistää seuraaviksi: tutkiva ja kehittävä työote, kriittinen reflektio, ajankohtaisen tiedon hyödyntäminen koulutuksen kehittämisessä ja tulevaisuuteen suuntaava orientaatio. Tärkeimmäksi periaatteeksi nostamme kuitenkin toisilta oppimisen mentaliteetin. Tämä ilmentää työkulttuuria, johon olemme geronomikoulutuksessa yhdessä oppineet ja sitoutuneet. Käytännössä toisilta oppiminen näkyy toiminnassamme avoimena vuorovaikutuksena, toisen kunnioittamisena ja erilaisuuden hyväksymisenä. Toisin sanoen, luottamus on yhteisen toimintamme perusta (vrt. Dietz, Gillespie & Chao 2010, 21 – 23). Aidon moniammatillisuuden toteutumiseksi myös uteliaisuus uutta kohtaan ja uusien näkemysten toivottaminen tervetulleeksi ovat tärkeitä periaatteita. Näin ammatillinen toiminta voi pysyä avoimena, moniäänisenä ja sitä voidaan tarkastella kriittisesti. Dialoginen tapa tarkastella asioita (esim. Mönkkönen 2018) on otettu osaksi toimintaamme.

Toivomme, että edellä mainituilla keinoilla myös opetussuunnitelman toteuttaminen käytännössä mahdollistuu riittävän hyvin ja geronomiopiskelijat pystyvät rakentamaan itselleen koulutuksen myötä vahvan geronomin ammatti-identiteetin ja osaamisen. Siten he voivat omalla toiminnallaan tehdä tulevaisuudessa työtä eettisen, esteettisen ja esteettömän vanhustyön puolesta.

Lähteet

- Dietz, G., Gillespie, N., & Chao, G. C. 2010. Unravelling the complexities of trust and culture. Teoksessa Mark N. K. Saunders, Denise Skinner, Graham Dietz, Nicole Gillespie ja Roy J. Lewicki (toim.), *Organizational Trust. A Cultural Perspective*, 3 –41. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511763106.002>
- Mönkkönen, K. & Kekoni, T. 2020. Monitoimijaisuus työntekijän voimavarana ja haasteena. Teoksessa Anneli Hujala & Helena Taskinen (toim.), *Uudistuva sosiaali- ja terveysala (2020)*. Tampere: Tampere University Press, 215–240. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-359-022-9>
- Sinkkonen, S., Taskinen, H., & Rissanen, S. 2018. Sosiaali- ja terveyspalvelujen integrointi ja johtaminen. Teoksessa Rissanen, Sari & Lammintakanen, Johanna (toim.) *Sosiaali- ja terveysjohtaminen*. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: näkökulmia kehittämissprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampere University Press. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-7732-4>

Fysioterapiakoulutuksen opetussuunnitelma muutoksessa

Maiju Issakainen, opettaja, Karelia-ammattikorkeakoulu

Tarja Pesonen-Sivonen, lehtori, opinto-ohjaaja, Karelia-ammattikorkeakoulu

petussuunnitelman kehittäminen koronavuosien jälkeen yhdessä fysioterapian asiantuntijoiden kanssa. Toimiiko sama opetussuunnitelma lähi- ja monimuotokoulutuksessa? Toimivatko monimuodon uudet koulutusratkaisut? Toimintatapojen kehittäminen vastaa tulevaisuuden työn tarpeisiin.

Fysioterapiakoulutuksen opetussuunnitelman uudistuksen lähtökohdat

Fysioterapiakoulutus on toteutunut Karelia-ammattikorkeakoulussa päivätoteutuksena. Kuten kaikissa korkeakouluissa, niin myös Kareliassa työn murros, rajat ylittävä kilpailu osaamisesta sekä teknologian kehitys ovat aiheuttaneet tarpeen arvioida ja suunnitella toimintaa uudella tavalla (OKM 2020). Tämän vuoksi aloimme suunnitella fysioterapian koulutusta ja sen järjestämistä uudesta näkökulmasta. Suunnittelua vauhditti tieto fysioterapian monimuotokoulutuksen käynnistämisestä, joka osaltaan vastasi Karelian strategiseen tavoitteeseen ”kestävää hyvinvointia väljästi asutulle alueelle” ja arvoihin edelläkävijyydestä, työelämäläheisyydestä ja kestävästä kehityksestä (Karelia 2022). Myös koronapandemian tuomat kokemukset fysioterapian etäopetuksesta ja sen mahdollisuuksista (Issakainen, Puustinen & Kuisma 2020) kannustivat kokeilemaan uudenmuotoista toteutusta. Tässä artikkelissa kuvaamme fysioterapian koulutuksen opetussuunnitelmatyötä ja valmistautumista fysioterapian monimuotokoulutukseen.

Karelian opetussuunnitelmien lähtökohtana on osaamisperustaisuus (Karelia-ammattikorkeakoulu 2022). Osaamisperustaisessa opetussuunnitelmassa kuvataan,

mitä opiskelijan tulee tietää ja osata koulutuksen eri vaiheissa, jolloin myös osaamisen arviointi helpottuu. Suunnitelmat perustuvat työelämän ennakoituihin osaamistarpeisiin ja kuvaavat konkreettisesti oppimisprosessin. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2022, 2; Koi-vula 2016, 60). Huomioimme opetussuunnitelman osaamisvaatimuksien suunnittelussa Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukset eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten (EQF), fysioterapeutin ydinosaamisen (Suomen fysioterapeutit 2016), Karelian tutkintojen yhteiset osaamisvaatimukset sekä Arenen suositukset ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista (Arene 2022).

Karelian tavoitteiden mukaisesti pyrimme vahvistamaan koulutuksen vetovoimaa laajentamalla rekrytointialuetta koko Suomeen profiloimalla koulutusta uudella tavalla. Huomioimme kehittämisessä opetussuunnitelman toimivuuden paitsi monimuotototeutuksessa, myös päivätoteutuksessa. Fysioterapian koulutuksen opetussuunnitelma on sama muokaten lähi- ja etäopetuksen määrää. Monimuoto-opiskelijoiden opiskelun, työn ja vapaa-ajan yhteensovittamisen ohjaamiseksi sovimme etukäteen lukukauden lähipäivistä. Vakioimme etäopetuspäivät systemaattisesti samoille päiville viikoittain lähes koko opiskeluajalle.

Fysioterapiakoulutuksen opetussuunnitelmassa lukukaudet muodostuvat peräkkäisistä osaamiskokonaisuuksista. Yhteensä osaamiskokonaisuuksia on opetussuunnitelmassa 14. Osaamiskokonaisuudet ovat laajuudeltaan 12–19 op. Osaamiskokonaisuuksien yksittäiset opinnot rakentuvat 1–15 op laajuisiksi opintojaksoiksi. (Karelia ammattikorkeakoulu 2022)

Yhteistyö työelämän ja opiskelijoiden kanssa opetussuunnitelman uudistuksessa

Koska opetussuunnitelma on keskeinen opetuksen suunnittelua ohjaava dokumentti (Koi-vula 2016, 60–61), halusimme fysioterapian koulutuksen opetussuunnitelman kehittämisessä huomioida laajasti myös työelämän edustajien sekä opiskelijoiden kokemukset ja näkökulmat tulevaisuuden työelämän tarpeista ja odotuksista. Otimme työelämän edustajat ja opiskelijat mukaan suunnitteluprosessiin, kun hahmotelma opetussuunnitelman kokonaisuudesta ja yksittäisistä opintojaksoista oli muodostunut. Saamamme palaute kokonaisuudesta oli positiivista, mutta myös kehittämisideoita tuli ja huomioimme nämä opetussuunnitelman jatkosuunnittelussa. Työelämän edustajissa oli mukana Kareliasta valmistuneita fysioterapeutteja, joiden vahva näkemys vanhasta opetussuunnitelmasta sekä tämän päivän ja tulevaisuuden työelämän tarpeista lisäsi luottamusta opetussuunnitelman toimivuudesta. Koimme yhteistyön arvokkaana, sillä vahva vuorovaikutus työelämän kanssa tukee opiskelijoiden sijoittumista työelämään (OKM 2020).

Fysioterapiakoulutuksen OPS-uudistuksen myötä tulleet uudet toimintamallit työskentelyyn

Opetussuunnitelmatyössä pyrimme huomioimaan opiskelijoiden sujuvan oppimisen ja ohjauksen lähi- ja etäopetuksessa suunnittelemalla osaamiskokonaisuuden opetuksen, ohjauksen ja arvioinnin konstruktiiivisesti linjakkaaksi. Tavoitteena oli, että opetus ja sen eri osa-alueet tukisivat toisiaan haluttujen oppimistulosten saavuttamiseksi. (Kauppila 2021.) Pohdimme arviointia lukukausitasolla huomioiden arvioinnin monipuolisuutta sekä ajoittumista hyödyntäen Bloomin taksonomiaa. Opetussuunnitelman ja opetuksen konstruktiiivisen linjakuuden suunnittelussa fysioterapian opettajien tukena oli monimuotopedagogi. Opintojen ajoituksen suunnittelussa kiinnitettiin huomiota myös työjärjestysuunnittelun ja

opettajien työaikasuunnittelun mukanaan tuomiin reunaehtoihin.

Olimme useita vuosia fysioterapian koulutuksessa puhuneet opiskelijan vastuusta oppimisestaan. Halusimme sanoittaa tätä ajattelua ja kirjoitimme opiskelijoiden oppimisen ja korkeakouluopiskelun tueksi opiskeluoppaan fysioterapeuttiopiskelijoille. Opiskeluoppaassa kuvaamme fysioterapiaopintojen lähtökohdat ja reunaehdot. (Karelia-ammatti-korkeakoulu 2016.)

Uudet toteutustavat vaativat kaikkien sitoutumista

Uuden opetussuunnitelman toteutukseen liittyy aina epävarmuutta uudentyyppisestä toteuttamisesta ja työskentelyajan riittävydestä. Yhdeksi ratkaisuksi uuden toimintamallin luomiseen toteutimme useita yhteisiä kehittämispäiviä. Näin jokainen opettaja oli mukana suunnittelussa ja sitoutui osaamisperusteiseen opetussuunnitelmaan.

Monimuoto-opetuksen oppimisprosesseja kehittäessämme huomioimme monipaikkaisen työskentelyn tuomat muutokset opiskeluun ja oppimiseen. Olemme siirtyneet tutusta, yhteisöllisestä lähiopetuksesta monipaikkaiseen toimintaan. Boardman (2021) tuo esille, että monipaikkatyöskentely lisää työtyytyväisyyttä, itsenäisyyttä ja oman työn hallintaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sopimuksessa tuodaan esille avoimet, saavutettavat ja joustavat opiskelumahdollisuudet (OKM 2020). Tämä on tärkeä näkökulma, mutta tuo myös haasteita terveysalan opetussuunnitelman rakentamiseen. Terveysalalla on kysymys potilasturvallisuudesta. Potilasturvallisuus varmistaa potilaisiin kohdistuvan hoidon ja palveluiden turvallisuuden (Sosiaali- ja terveysministeriö). Opetussuunnitelma ja opetus on suunniteltava niin, että valmistuvan terveysalan ammattilaisen työskentely on potilasturvallista. Näin ollen opetussuunnitelman rakentaminen vaatii laaja-alaista ajattelua ja ymmärrystä terveysalasta.

Pedagogisen toiminnan käytänteet, tulokset, arviointi ja laatu kehittyvät vähitellen. Pedagogeilta tarvitaan nyt määrätietoisuutta ja luottamusta uusiin toteutustapoihin sekä uskoa opiskelijoiden vastuuseen omasta oppimisestaan.

Lähteet

- Arene. 2022. Suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta. https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2022/Kompetenssit/Suositus%20ammattikorkeakoulujen%20yhteisiksi%20kompetensseiksi.pdf?_t=1642539572 30.5.2022.
- Boardman. 2021. Monipaikkatyö muuttaa työelämää. <https://www.boardman.fi/blogi/monipaikkatyo-muuttaa-tyoelamaa/> 10.6.2022.
- EQF. Eurooppalainen tutkintojen viitekehys. <https://europa.eu/europass/fi/european-qualifications-framework-eqf> 10.6.2022.
- Issakainen M., Puustinen S., Kuisma R. 2020. An overnight shift towards remote teaching and learning of musculoskeletal physiotherapy in Karelia University of Applied Sciences in Finland. *Openphysio Journal*. 27.10.2020. <https://www.openphysiojournal.com/article/an-overnight-shift-towards-remote-teaching-and-learning-of-musculoskeletal-physiotherapy-in-karelia-university-of-applied-sciences-in-finland/>
- Karelia-ammattikorkeakoulu 2022. Opetussuunnitelmat. <https://opinto-opas.karelia.fi/> 10.6.2022.
- Karelia 2022. Strategia. <https://karelia.fi/strategia/> 30.5.2022
- Karelia-ammattikorkeakoulu 2022. OPS2022-käsikirja. Karelia-intra.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2016. Opiskelijan laatuopas. [Karelia-opiskelijan-laatuopas.pdf](https://www.karelia.fi/laatuopas/). 10.6.2022
- Kauppila, A. 2021. Osaamistavoitteet – avain hyvään oppimiseen. <https://vasu.karelia.fi/2021/02/15/osaamistavoitteet-avain-hyvaan-oppimiseen/> Karelian verkkojulkaisu Vasu 1/2021. 18.8.2022.
- Koivula, M. 2016. Koulutuksen suunnittelu. Teoksessa Koivula, M., Wärnå-Furu, C., Saarinen, T., Ruotsalainen, H. & Salminen, L. (toim.) *Terveysalan opettajan käsikirja*. Tietosanoma. Tallinna. 57–70.
- OKM 2020. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Karelia-ammattikorkeakoulun välinen sopimus kaudelle 2021–2024. <https://okm.fi/documents/1410845/3992603/Karelia-ammattikorkeakoulu+sopimus+2021-2024.pdf/45d54a20-9dd4-1cea-298e-f29c959fa740/Karelia-ammattikorkeakoulu+sopimus+2021-2024.pdf?version=1.1&t=1611924803332> 10.6.2022.
- Suomen fysioterapeutit 2016. Fysioterapeutin ydinosaaminen. <http://www.suomenfysioterapeutit.com/ydinosaaminen/FysioterapeutinYdinosaaminen.pdf> 10.6.2022.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Asiakas ja potilasturvallisuus. <https://stm.fi/asiakas-ja-potilasturvallisuus> 10.6.2022.

Opetussuunnitelman kehittämistä hoitotyön kasvavien paineiden keskellä

Mari Savolainen, lehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu

Hoitotyö on ollut viime aikoina jatkuvan negatiivisen uutisoinnin aiheena. Sairaanhoidajakoulutuksen hakijamäärät ovat laskeneet samalla kun osaajia tarvittaisiin koko ajan enemmän. Hyvä opetussuunnitelma on sekä hoitotyön kentän että opiskelijan etu. Hoitotyön palkkoihin tai työoloihin emme suoraan pääse vaikuttamaan, mutta voimme tehdä parhaamme pitämällä koulutuksen opetussuunnitelman ajankohtaisten vaatimusten mukaisena.

EU-direktiivi ja yhteiset ammatin osaamisvaatimukset suunnittelun taustalla

Karelian sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksessa saatiin edellinen OPS-uudistus päätökseen vuonna 2019. Siinä keskityttiin tuomaan valtakunnallisessa projektissa päivitettyt yleissairaanhoitajan osaamisvaatimukset opetussisältöihin. (Silén-Lipponen & Korhonen, 2020.) Lisäksi uudistuksessa otettiin huomioon uusi sairaanhoitajien valtakunnallinen loppukoe, jonka käyttö aloitettiin vuonna 2021.

Edellisen OPSin työstämisen loppuvaiheilla EU-direktiiviä (EFN 2015) sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden harjoittelujen osalta tarkennettiin siten, että käytännön harjoittelu on kokonaisuudessaan tapahduttava oikeissa hoitoympäristöissä, kun aikaisemmin harjoittelujen sisällä oli joitakin koululla tapahtuvia taitopajoja tai näyttöjä. Kun syksyllä 2019 aloitettiin uuden OPSin toteutus, samana päivänä startattiin seuraavan OPSin suunnittelu vastaamaan paremmin tähän EU-direktiiviin.

Kareliassa aloitettiin samaan aikaan myös isompi yhteinen OPS-uudistus, joten hoitotyön koulutuksen uudistukset olivat osa isompaa Karelian kokonaisuutta. Ammattikorkea-

koulututkinnon yleiset vaatimukset ja Karelian strategiset tavoitteet olivat siis selkeänä visiona mielessä. Samaan aikaan oli vastattava sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan työn muuttuviin, alati kiristyviin vaatimuksiin ja EU-direktiiviin. Haasteena oli myös saada vaikeuksien keskellä painiva hoitoala jälleen vetovoimaiseksi, opiskelijat pysymään koulutuksessa, kentälle nopeasti taitavia hoitajia ja myös opettajien työhyvinvointi turvattua kaikkien muutosten keskellä.

Suoraan syvään päätyyn

Kentällä tapahtuvan harjoittelun lisääntyminen toi sairaanhoitaja- ja terveydenhoitaja-opintoihin käytännössä n. 10 viikkoa lisää harjoittelua eri yksiköissä. Viimeisen kahden vuoden aikana myös opiskelijoiden työllistymisessä on tapahtunut ratkaiseva muutos. Tällä hetkellä Karelian opiskelijoita kysytään hoitoalan töihin heti opintojen alettua, ensimmäisen lukukauden aikana. Tämän takia opetussuunnitelmassa uudistui eniten ensimmäinen lukukausi, jossa koululla tapahtuvien käden taitojen opetteluun lisäksi lähdettiin melkein heti harjoittelemaan taitoja myös oikeisiin hoitoympäristöihin.

Käytännössä kahden aloittavan ryhmän kanssa tämä tarkoitti sitä, että kolmantena päivänä opintojen aloittamisesta jaettiin harjoittelupaikat 1. harjoitteluun. Kun tämä kerrottiin opiskelijoille, oli luokassa hieman epäuskoisia ilmeitä ja kommentteja, että *..ihan-ko oikeesti? Siis milloinka ollaan menossa harjoitteluun? Mitä meidän pitää siellä osata?* Opiskelijoiden puheissa heidät heitettiin suoraan syvään päätyyn, ja se oikeastaan summaa toiminnan idean.

Mutta sinne syvään päätyyn ei opiskelijoiden tarvinnut mennä yksin. Opiskelijoiden kanssa oltiin kentällä ensin ohjatut kolme päivää, Jokaisella päivällä oli oma teemansa opetteluun ja joka päivä opettajat kävivät yksiköissä kiertämässä. Yksiköissä toimittiin opiskelijaryhmissä tai pareittain. Koulussa käytiin läpi tutustumispäivien antia ja vasta tämän jälkeen alkoi varsinainen harjoittelujakso, jossa myös toteutetaan parityöskentelyä moduuliharjoittelun mallia mukailien ja opettaja on tiiviissä yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Tutustumispäivät menivät hyvin ja harjoittelujakso aloitettiin reippaasti. Opiskelijoiden oppimista ja rohkaistumista on ollut kiva seurata vierestä. Tätä kirjoittaessa harjoittelujaksot ovat jo alkaneet ja kokemukset ovat olleet positiivisia. Toiminnan onnistuminen on vaatinut paljon kentältä ja siellä olevilta ohjaajilta. Koulun ja kentän yhteistyö on matkan varrella entisestään korostunut ja konkretisoitunut ja olemme erittäin kiitollisia tehostetun palveluasumisen yksiköille, jotka lähtivät tähän rohkeasti mukaan!

Konkreettiset muutokset opetussuunnitelmassa

Uuden opetussuunnitelman myötä sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksen harjoittelujen konkreettinen määrä kentällä lisääntyi, jolloin työtunteja on jokaisella opiskelijalla enemmän hoitotyön yksiköissä, oikeiden potilaiden äärellä.

Harjoittelujen alla olleet klinikkatunnit siirrettiin opintojaksojen alle, jolloin tiettyjen kokonaisuuksien opintopistemäärää piti kasvattaa, että opiskelijan työmäärä vastaa opintopisteitä. Samalla integroitiin kieliopintoja hoitotyön substanssiaineisiin ja ammatilliseen kasvuun ja pyrittiin muutenkin lisäämään opettajien yhteistyötä samaa teemaa sivuavien aiheiden opettamisessa.

Isona yhteisenä visiona opettajien keskuudessa on ollut luoda selkeät kuvat osaamisen kehittymisestä lukukaudelta toiselle. Eri teemojen punaisia lankoja on työstetty ja kurssien sisältöjen sujuva linkittyminen toisiinsa pyritään takaamaan entistä paremmin.

Hoitotyön rankat vuodet ja koko korona-aika nostivat joitakin teemoja vielä aiempaa tärkeämpään asemaan. Tämän takia opetussuunnitelmaan päädyttiin tuomaan ns. pakotettuina täydentävinä opintoina esimerkiksi rokotusosaaminen. Myös lääkehoidon ja anatomian osaamista lisättiin. Lisäksi opetussuunnitelmaan jätettiin 'villi kortti' opintojen loppuun vastaamaan alan nopeisiin muutoksiin. Kuudennella lukukaudella on nyt opintojakso 'Hoitotyö NYT', joka toteutetaan vaihtuvasisältöisenä vastaamaan juuri sen hetken akuutteihin osaamistarpeisiin – tarvittaessa vaikka joka lukukaudella sisältöjä vaihtaen.

Lähteet

European Federation of Nurses Association (EFN). 2015. EFN Competency Framework. EFN Guideline to implement Article 31 into national nurses' education programmes. European Federation of Nurses Associations. Brussels, Belgium. Saatavissa: <http://www.efnweb.be/wp-content/uploads/EFN-Competency-Framework-19-05-2015.pdf>

Silén-Lipponen, M. & Korhonen, T. 2020. Osaamisen ja arvioinnin yhtenäistäminen sairaanhoitajakoulutuksessa –yleSHarvointi-hanke. Savonia-amk. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020111089877>

Tikkala, H. 2022. Sairaanhoitajaksi hakevien määrä romahti syksyn yhteishaussa. Yle.fi. 22.9.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12633574>

Johtaminen ja liiketoimintaosaaminen (YAMK) -koulutuksen opetussuunnitelman kehittäminen

Kim Wrangle, yliopettaja, Karelia-ammattikorkeakoulu

Tässä artikkelissa esitellään opetussuunnitelman kehittämisprosessia Karelia-ammattikorkeakoulussa vuosina 2021 - 2022 liiketalouden ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon näkökulmasta. Viimeisen kahden vuoden aikana kaikissa Karelia-amk:n ylempään AMK-tutkintoon johtavissa koulutuksissa on päivitetty tai uudistettu opetussuunnitelmia.

Lähtötilanne

Karelia-ammattikorkeakoulussa tradenomi (ylempi AMK) -tutkinnon on voinut opiskella Johtaminen ja liiketoimintaosaaminen -koulutuksessa syksystä 2015 alkaen. Tutkinnon profiili on sisältöjen osalta ollut strategisessa johtamisessa sekä henkilöstöjohtamisessa. Varsinkin aloitusvuonna 2015 ja sitä seuraavana vuonna hakijamäärä oli erittäin korkea suhteessa aloituspaikkoihin. Tämä johtui siitä, että Pohjois-Karjalassa ei ollut aiemmin mahdollisuutta opiskella ylempää AMK-tutkintoa omassa maakunnassa. Sittemmin hakijamäärä on tasaantunut ja vakiintunut, ja hakijoita on ollut yhä enemmän myös oman maakunnan ulkopuolelta. Viimeksi mainittuun on vaikuttanut hakijoiden oman kertomuksen perusteella erityisesti hakijoita kiinnostava opetussuunnitelma ja sen sisällöt.

Sanotaan, että sitä, mikä ei ole rikki, ei kannata korjata. Miksi johtaminen ja liiketoiminta-

osaaminen -koulutuksessa lähdettiin kuitenkin hyvinkin sitoutuneesti ja innokkaasti mukaan Karelian yhteiseen opetussuunnitelmien uudistusprosessiin? Vastaus on hyvin yksinkertainen: haluttiin tehdä sitä, mitä opetetaan, eli kehittää toimintaa. Osallistuminen yhteiseen prosessiin mahdollisti samalla yhteisen oppimisen, pedagogisten tietojen ja taitojen päivittämisen sekä palautteen saamisen nykyisestä opetussuunnitelmasta. Kyseessä oli siis tarjous, josta ei kannattanut kieltäytyä.

Miten opetussuunnitelmaa kehitettiin?

Koko Karelian opetussuunnitelmatyöskentelyä johdettiin aluksi korona-pandemiasta johtuen verkkovälitteisesti, ja viimeisinä kuukausina päästiin tapaamaan kollegoja ja kasvotusten. Opetussuunnitelmien uudistamisen sekä kehittämisen lähtökohdina olivat erityisesti osaamisperustaisuus sekä kokonaisvaltaisuus.

Johtaminen ja liiketoimintaosaaminen -koulutuksen osalta opetussuunnitelman kehitystyötä tehtiin vastuuyliopettajan johdolla sekä koulutuspäällikön seurannassa. Opetussuunnitelmien kehittämistä seurattiin ja kommentoitiin myös Karelia-ammattikorkeakoulun ylempien AMK-tutkintojen ohjausryhmässä. Mainittu YAMK-ohjausryhmä on monialainen, eri YAMK-koulutusten vastuuopettajista koostuva työryhmä, joka on ollut toiminnassa yhtäjaksoisesti vuodesta 2009.

Mistä saatiin syötteet kehitystyöhön?

Opetussuunnitelman kehittäminen aloitettiin tarkastelemalla vielä voimassa olevan opetussuunnitelman sisältöjä sekä sen nykyistä opintojaksotarjontaa. Tarkastelun pohjalta voitiin todeta, että opetussuunnitelma ja opintojaksot olivat kestäneet aikaa hyvin. Kestävän kehityksen todettiin kuitenkin olevan sellainen osaamissisältö, jonka myös Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n suosituksen mukaan tulisi olla osalle kaikille yhteisiä opintoja AMK-koulutuksissa. Niinpä se sisällytettiin pakollisiin opintoihin.

Opintojaksojen opiskelijapalautteen perusteella oli tiedossa, että yksittäisten opintojaksojen osalta oli tarvetta muokata osaamistavoitteita. Näin oli erityisesti sellaisten opintojaksojen osalta, joita tarjotaan monialaisesti niin liiketalouden, sote-alan kuin tekniikan alan opiskelijoille. Vaikka kokemukset monialaisista opintojaksoista etenkin ensimmäisen vuosikurssin osalta ovat osoittautuneet erinomaisiksi, oli myös eriyttämistarpeita tullut esiin opiskelijapalautteissa.

Vuosittain ensimmäisen vuosikurssin YAMK-opiskelijoilta kerättävän lukuvuosipalautteen perusteella korona-pandemian aikana käyttöön otetut etäopiskelumenetelmät ovat osoittautuneet onnistuneiksi. Opiskelijat ovat toivoneet lisää etäopintoja ja että etäopiskelu mahdollistetaan myös pandemian jälkeen. On selvää, että aikuisopiskeluun etäopiskelu sopii yleisesti ottaen paremmin kuin muihin koulutusmuotoihin.

Koulutuksen vastuuopettajan suorittama työelämäjakso osui samaan aikaan kuin Kareliassa tehty opetussuunnitelmauudistusprosessi. Työelämäjakson aikana havaitut päällikötason koulutustarpeet niin sisältöjen kuin pedagogiikan osalta vaikuttivat myös osaltaan lopulliseen uuden opetussuunnitelman mukaiseen uusittuun opintojaksotarjontaan. Esimerkiksi päällikötason tehtävissä tarvittava taloushallinto-osaamisen erityistarve ei olisi tullut esiin ilman työelämäjaksolle osallistumista.

Mihin päädyttiin?

Uusitun opetussuunnitelman lähtökohdat muutettiin vahvemmin osaamisperustaisiksi. Kaikille yhteisten ns. pakollisten opintojen määrää vähennettiin 25 opintopisteeseen, kun aiemmin niitä oli 50 opintopistettä. Valinnaisia täydentävän osaamisen opintoja tulee jatkossa suorittaa 35 opintopistettä, joista 10 opintopistettä voi olla täysin vapaasti opiskelijan valittavissa. On selvää, että AHOT-menettely (opiskelijoiden aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen) helpottuu jatkossa uuden rakenteen myötä.

Opintojen pohjana on, kuten tähänkin asti Eurooppalainen tutkintojen viitekehys, taso 7, mutta osaamistavoitteiden on jatkossa entistä paremmin noudatettava tätä tasovaatimusta. Tämä korostuu erityisesti opinnäytetyössä, joka on nykyisen Wihi-järjestelmän käyttöönoton jälkeen entistä selkeämmin osasuorituksista koostuva osaamiskokonaisuus.

Yhtenä kehittämiskohteena on ylemmissä AMK-tutkinnoissa tunnistettu kansainvälisyysosaamisen kehittäminen. Kun uusittu opetussuunnitelma on aiempaa joustavampi, mahdollistaa tämä entistä paremmin lyhyet tai pidemmätkin ulkomaiset vaihto-opinnot myös YAMK-opiskelijoille. Lisäksi opintojen valinnaisuuden lisääminen osaamistavoitteiden osalta mahdollistaa jatkossa entistä paremmin sen, että halutessaan opiskelija voi valita suorittaa tutkinnon joustavammin myös etäopintoina.

Arvio prosessin toteutumisesta

Vaikka opetussuunnitelmauudistusta voidaan pitää onnistuneena, on syytä reflektoida prosessia kehittämismielessä myös kriittisesti. Kysymys kuuluu, mitä voisimme tehdä vielä paremmin seuraavalla kerralla? Mielestäni työelämän edustajat voisivat olla jatkossa entistä vahvemmin alusta pitäen mukana kehittämässä opetussuunnitelmia. Toki työelämän ääni kuuluu jo nyt vahvasti opetussuunnitelmissa, mutta se voisi kuulua jatkossa vielä enemmänkin.

Kaiken kaikkiaan opetussuunnitelman uudistusprosessi oli tarpeellinen, hyödyllinen ja opettavainen kokemus. Johtamisen ja liiketoimintaosaamisen ylemmän AMK-tutkinnon koulutuksen opetussuunnitelma saatiin uudistettua siten, että sen vahva profiloituminen säilyy, mutta samalla uusi opetussuunnitelma mahdollistaa joustavimmat suoritustavat sekä henkilökohtaisemman osaamispolun rakentamisen. Näin opiskelu toteutuu entistä paremmin opiskelijan tarpeista ja työelämän lähtökohdista.

Opetussuunnitelmayhteistyötä kansainvälisessä INVEST-verkostossa

Marjo Nenonen, koulutuksen kehittämispäällikkö, Karelia-ammattikorkeakoulu
Seppo Nevalainen, lehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu
Lasse Okkonen, yliopettaja, Karelia-ammattikorkeakoulu
Sini Rantanen, lehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu

Uusia sisältöjä, innovaatioita, osaamista ja kumppanuuksia. Kiireisiä aikatauluja, akkreditointihaasteita ja erilaisia toimintakulttuureja. Tätä kaikkea on opetussuunnitelmayhteistyö kansainvälisessä verkostossa. Ja paljon, paljon muuta! Tämä artikkeli käsittelee eurooppalaisessa yliopistoverkosto INVESTissä tehtyä opetussuunnitelmatyöskentelyä Karelia-ammattikorkeakoulun koulutusten näkökulmasta. Mukana kansainvälisiä opetussuunnitelmia kehittämässä olivat Karelian energia- ja ympäristötekniikan, tietojenkäsittelyn ja metsätalouden koulutukset. Seuraavassa vaiheessa mukaan ovat tulossa International Business ja Industrial Management -koulutukset sekä ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot.

Erasmus+ -ohjelmaan kuuluvien Eurooppalaiset yliopistot -verkostojen tavoitteena on kehittää korkeatasoista koulutusta, tutkimusta ja innovaatioita. Pyrkimyksenä on lisätä niin opiskelijoiden kuin henkilökunnankin kansainvälistä liikkuvuutta. Kunnianhimoisen ja tavoitteellisen työskentelyn avulla pyritään edistämään taloutta, työllisyyttä ja hyvinvointia Euroopassa. Keskiössä on kestävä kehitys. (Opetushallitus 2022; European Universities Initiative 2022).

INVEST-verkostoon kuuluu Karelia-ammattikorkeakoulun lisäksi neljä eurooppalaista korkeakoulua: Slovak University of Agriculture (SUA), University of Agribusiness and Rural Development (UARD), University of Thessaly (UTH) sekä Van Hall Larenstein, University of Applied Sciences (VHL). Verkoston tavoitteena on kehittää yhteisiä ja innovatiivisia koulutus- ja tutkimusohjelmia, monikielistä, sulautuvaa ja työssä tapahtuvaa oppimista

sekä liikkuvuutta. (Grant Agreement 2019). INVEST-verkosto keskittyy erityisesti kestävään aluekehitykseen ja pyrkii luomaan osaamista ja työkaluja ei vain alueellisten, vaan myös globaalien haasteiden ratkaisemiseksi.

Ympäristö, elämänlaatu ja yrittäjyys keskiössä

INVEST-verkoston painopistealueita ovat vesi, energia, ruoka ja ympäristö, elämänlaatu sekä yrittäjyys. Nämä teemat olivat myös INVESTin opetussuunnitelmatyöskentelyn keskeisiä osa-alueita.

Kuvio 1. INVEST Focal points (Deliverable 3.7: Description of Joint Pedagogy 2021, 22).

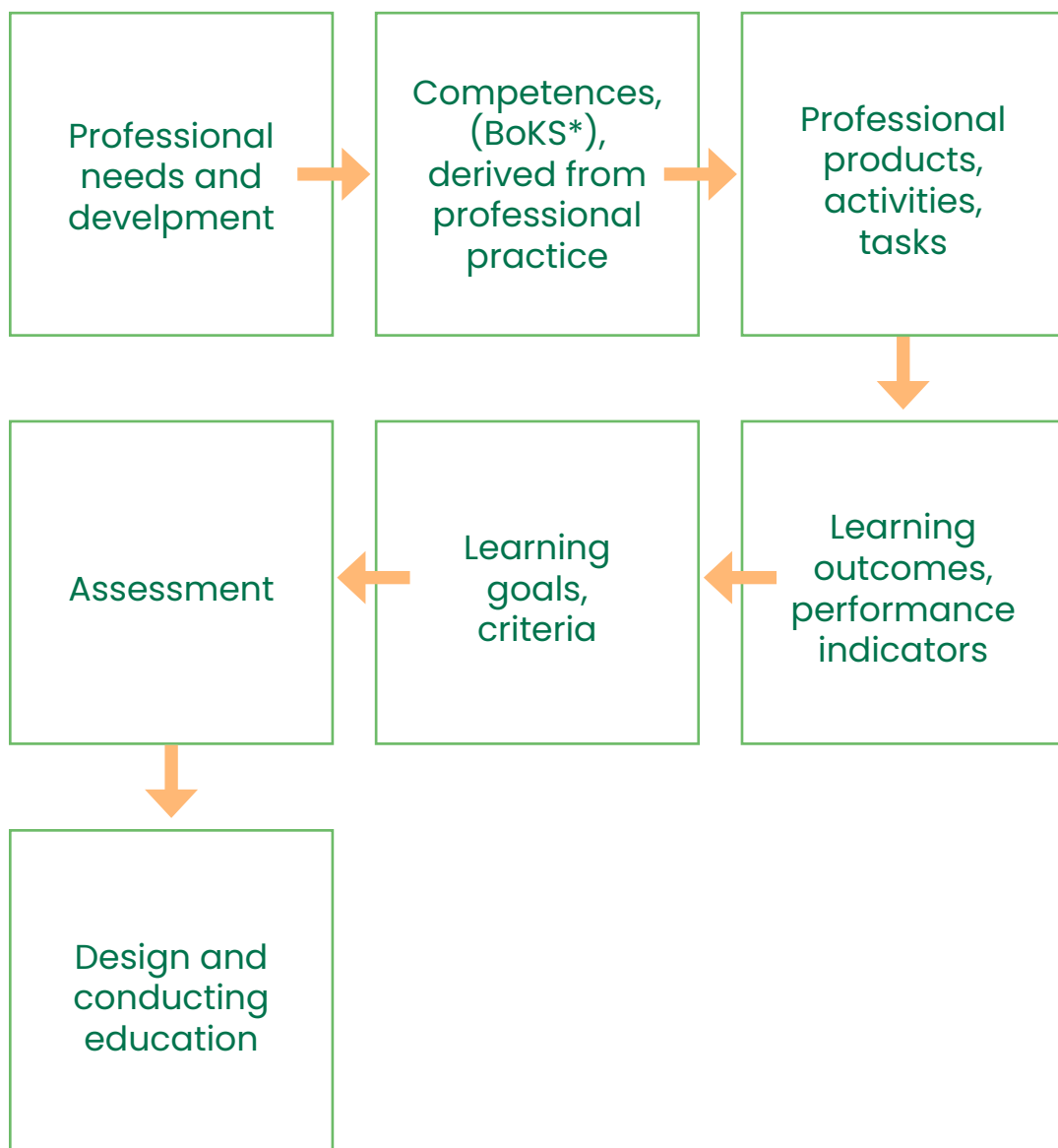
INVEST -verkoston tavoitteena on suunnitella ja käynnistää kymmenen kandidaatti-, viisi maisteri- sekä kaksi tohtoritutkintoon johtavaa koulutusta. Kaikki ensi vaiheessa käynnistävät kandidaattitutkinnot pitävät sisällään opintojen loppuvaiheessa toteutettavan INVEST-erikoistumisvuoden, joka koostuu yhteisistä opintojaksoista, Living Lab -työskentelystä sekä opinnäytetyöstä. INVESTin pedagogisten periaatteiden mukaisesti kehitettävien opintojen tulee olla innovatiivisia, kansainvälisiä ja laadukkaita. Opintoja suunnitellaan yhteistyössä työelämän kanssa. Opinnot rakennetaan siten, että niissä huomioidaan opiskelijoiden henkilökohtaiset tarpeet, saavutettavuus ja joustavuus. Opintojaksojen suunnittelua ja toteutusta ohjaavia periaatteita ovat opiskelijakeskeisyys, osaamisperustaisuus, ongelmanratkaisutaitojen kehittäminen, monialaisuus sekä soveltavan tutkimuksen hyödyntäminen opetuksen ja oppimisen kehittämisessä. (Deliverable D3.7 Description of Joint Pedagogy 2021; INVEST Teacher's Handbook 2022).

Työelämän tarpeista osaamistavoitteisiin

Erikoistumisvuosien opetussuunnitelmat rakentuvat INVESTin ydinkompetenssien, kuten kestävä aluekehitysosaaminen, yrittäjyys, ongelmanratkaisiosaaminen, monitieteisyys, viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, monikulttuurisuusosaaminen, kansainvälisyysosaaminen, monikielisyys, työelämätaidot, itseohjautuvuus ja digitalisaatio, pohjalle.

Opetussuunnitelmaprosessin vastuutahona toimi hollantilainen Van Hall Larensteinin ammattikorkeakoulu ja yhteistyötä rakennettiin yhteisten työpajojen, verkkokokousten ja koulutusten avulla. Oman haasteensa yhteistyöhön toi koronapandemia, jonka takia työskentely jouduttiin aloittamaan verkon välityksellä.

INVESTin opetussuunnitelmatyöskentely on jäsennetty seitsemään eri vaiheeseen, jotka on tiivistetty alla olevassa kuviossa (kuvio 2).

Kuvio 2. Opetussuunnitelmatyön prosessi INVEST -tutkinnoissa, Deliverable D3.2.

Työskentelyn alkuvaiheessa eri korkeakoulujen edustajista koostuvat tutkintotiimit tunnistivat koulutuksen pohjalla olevia työelämätarpeita muun muassa työelämäkumppaneita haastatteleamalla. Tunnistetut osaamistarpeet muunnettiin kompetensseiksi ja kuvaukseksi tarvittavasta teoreettisesta ja käytännön osaamisesta. Näiden pohjalta kuvattiin opintojaksoihin liittyvät ammatilliset tuotokset, aktiviteetit ja tehtävät. Osaamisperustaisen opetussuunnitelmatyöskentelyn periaatteiden mukaisesti määriteltiin osaamistulokset, osaamista kuvaavat indikaattorit, osaamistavoitteet, kriteerit sekä arviointiperusteet.

Kolme uutta erikoistumisvuotta

Karelia-ammattikorkeakoulu osallistui vuosina 2021–2022 kolmen eri INVEST-tutkinnon kehittämiseen. Karelian koordinoimana syntyi energia- ja ympäristötekniikan koulutukseen integroitava erikoistumisvuosi Sustainable Communities in Energy Transition. Opintoissa valmennetaan opiskelijoita kehittämään kestäviä energiaratkaisuja. Karelian metsäalan koulutus osallistui Integrated Environmental Management towards Sustainable Landscape Development –erikoistumisvuoden tutkintotiimiin ja tietojenkäsittelyn koulutus oli mukana Society 5.0 and Digital Transformation –erikoistumisvuoden suunnittelussa. Valmistellut koulutukset tarjoavat uusia kansainvälisiä mahdollisuuksia niin INVEST-verkostossa mukana olevien korkeakoulujen opiskelijoille kuin opettajillekin. Koulutukset järjestetään kunkin erikoistumisvuoden vastuuyliopistossa, mutta varsinainen opetus tapahtuu silti yhteistyössä kaikkien suunnittelussa mukana olleiden korkeakoulujen opetushenkilöstön kesken.

Sustainable Communities in Energy Transition –erikoistumisvuoden vastuuyliopistona toimii Karelia ja kumppaniyliopistoina University of Agribusiness and Rural Development (UARD), University of Thessaly (UTH) sekä Van Hall Larenstein, University of Applied Sciences (VHL). Opintokokonaisuuden tavoitteena on edistää kestävästä energiaturrosta paikallisyhteisöjen tasolla. Opiskelijat toimivat monialaisissa ryhmissä yhdessä sidosryhmien kanssa. Opintojaksoilla laaditaan mm. energiayhteisöille liiketoimintamalleja, mallinnetaan energiajärjestelmiä ja kiertotaloutta elinkaarianalyyysien avulla ja selvitetään energiataratkaisujen toteuttamisvaihtoehtoja.

Erikoistumisvuoden ensimmäinen toteutus syksyn 2023 aikana sisälsi yhteistyötä Pyhäselän OmaOsuskunnan kanssa energiayhteisöjen liiketoimintamallien selvitystyönä, energiayhteisön elinkaarimallin laadintaa taloyhtiön aurinkoenergiayhteisöstä sekä energiakatselmuksen ja toteutettavuusselvityksen laadintaa Tohmajärven terveysasemalle. Lisäksi opintojen aikana selvitettiin elinkaarianalyyysin avulla islantilais-yhdysvaltalaiselle yritykselle merilevän raaka-ainekäytön vaikutusta tekstiilituotteen hiilijalanjälkeen.

Erikoistumisvuoden aikana tehtävä kestävä aluekehityksen työ on osa UNESCO:n Pohjois-Karjalan biosfäärialueen toimintaa. Opintojen työelämäyhteistyössä ovat mukana Karelian tutkimus- ja kehittämishankkeiden asiantuntijat; esimerkiksi energiayhteisöjen selvitystyöt laadittiin syksyn 2023 aikana yhdessä Kommunikoiva Energia –hankkeen kanssa.

Integrated Environmental Management towards Sustainable Landscape Development –erikoistumisvuoden suunnittelutyön vastuuyliopistona ja koulutuksen päätoteuttajana toimii Van Hall Larensteinin ammattikorkeakoulu Hollannista. Kumppaniyliopistoista mukana toteutuksessa ja kehittämistyössä ovat Karelia-ammattikorkeakoulun lisäksi Slovak University of Agriculture sekä University of Agribusiness and Rural Development. Erikoistumisvuoden opinnot sisältävät erilaisia maiseman ja alueen suunnittelu- ja hallintatyöhön liittyviä tietoja ja taitoja, ja ne perehdyttävät opiskelijat mm. erilaisiin maankäyttömuotoihin sekä ympäristön monitorointi- ja analysointimenetelmiin. Opittujen taitojen avulla opiskelijat valmistelevat lopuksi oman kestävyysnäkökulmat huomioon ottavan maisemasuunnitelman opettajien kanssa yhdessä valitulle alueelle. Erikoistumisvuosi antaa opiskelijalle valmiudet

ymmärtää ja hallita erilaisien alueiden ja maisemien kehittymistä ja kehittämistä ja olla mukana alueiden kehittämiseen liittyvässä suunnittelu- ja muutostyössä.

Society 5.0 and Digital Transformation –erikoistumisvuoden suunnittelutyötä koordinoi University of Thessaly (UTH). Erikoistumisvuosi keskittyy tarkastelemaan tietojenkäsittely- ja tietoliikenneteknologioiden roolia ja hyödyntämistä osana alueellisen kestävä kehityksen viitekehystä. Erikoistumisvuoden kursseilla tutustutaan mm. ICT-teknologioita hyödyntäviin ympäristön seurantajärjestelmiin ja kestäväan alueelliseen kehitykseen liittyvien ongelmien mallintamiseen ja simuloimiseen ICT-teknologioiden avulla. Opiskelijalle erikoistumisvuosi tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa tietojenkäsittelyllistä ja tietoteknistä osaamistaan erityisesti alueellisen kestävä kehityksen haasteiden ratkaisemiseen liittyen. Erikoistumisvuoden toteutusrakenteen pyrkii mahdollistamaan opiskelijoille aiemmin hankittujen tietojen ja taitojen soveltamisen kompleksisten ongelmien ratkomiseen monialaisessa konkreettisesti toimintaympäristössä.

Syksystä 2022 alkaen Karelian opiskelijat voivat suorittaa erikoistumisvuoden aikana täydentävän osaamisen opintoja, Living Lab -harjoittelun ja opinnäytetyön. Opintoja tarjotaan INVEST-korkeakoulujen opiskelijoiden lisäksi myös muille Karelian kansainvälisille vaihto-opiskelijoille. Tarjonnasta on mahdollista valita myös pienempiä kokonaisuuksia. Näin pystymme hyödyntämään yhteistä tarjontaa mahdollisimman laajalti ja taloudellisesti. Samalla pystymme varmistamaan oppimisen kannalta mielekkäiden opiskeluyhteisöjen rakentumisen.

INVEST SPECIALISATION STUDIES AT KARELIA UAS
1.9.2023 - 31.5.2024

As INVEST graduate in Sustainable Communities in Energy Transition, you will facilitate community-level renewable energy transition. You will deliver inclusive initiatives that address challenges of unsustainable practices and make community-specific proposals for accelerating a just energy transition.

The Renewable Energy sector has an essential role in mitigating carbon emissions and alleviating the effects of climate change, as well as supporting the regeneration of local rural economies. The sector needs skilled engineers and other professionals who can facilitate and promote energy transition.

Competences

As INVEST graduate, you will be able to

- facilitate community-level renewable energy transition within national and the EU policy frameworks of sustainability
- deliver inclusive initiatives that address challenges of unsustainable practices and make community-specific proposals for accelerating a just energy transition
- think innovatively, identifying and creating opportunities for economic, ecological and social benefits
- manage complex change processes in culturally sensitive and participatory manner, appropriately communicating to different audiences
- formulate community plans and advocate for business solutions and policies that contribute to equitable and regenerative local economies

Kuvio 3. INVEST erikoistumisvuoden, Sustainable Communities in Energy Transition, kuvaus.

Mitä työskentely opetti?

Opetussuunnitelmayhteistyö kansainvälisessä verkostossa on prosessi, joka vaatii, mutta myös antaa paljon. Työskentelyn ajoittuminen samaan ajanjaksoon kuin Karelian sisäinen opetussuunnitelmaprosessi mahdollisti erikoistumisvuosien joustavan integroinnin opetussuunnitelmiin. INVEST-erikoistumisvuosia voidaan tarjota Karelian opiskelijoille yhtenä suuntautumisvaihtoehtona. Kansainvälisessä verkostossa toteutettavat opinnot tarjoavat opiskelijoillemme erinomaisen mahdollisuuden kehittää kansainvälisyysosaamista samalla, kun he hankkivat itselleen profiloivaa tulevaisuuden osaamista. Tiivis verkostoyhteistyö tarjosi meille erinomaisen mahdollisuuden uudistaa jo olemassa olevaa englanninkielistä opintotarjontaa, mutta myös luoda osaan koulutuksista ensimmäistä kertaa kokonaan uusi laaja kansainvälinen opintokokonaisuus.

Haasteita työskentelylle loivat hanketyöskentelyn tuomat tiiviit aikatauluraamit. Arkisia käytännön haasteita aiheuttivat myös lukuvuosien eroavaisuudet sekä erilaiset työ- ja toimintakulttuurit. Monet haasteista olivat sellaisia, että niitä ei yksittäinen verkosto pysty ratkaisemaan, vaan ne vaativat yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja. Tällaisia ovat esimerkiksi kansalliseen lainsäädäntöön liittyvät eroavaisuudet ja erilaiset akkreditoitinkäytännöt. Yksi tärkeimmistä opeista on työn vaiheistaminen, joustavuus ja kärsivällisyys. Ihan valmista ei välttämättä heti synny, mutta isoja askelia otamme koko ajan eteenpäin. Opiskelijan kannalta kansainväliset opintopolut tuovat valtavia mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen, verkostoitumiseen ja työllistymiseen. Kareliassa opintonsa aloittava opiskelija voi edetä INVEST verkostossa aina tohtoritutkintoon saakka.

Lähteet

Opetushallitus. 2022. Eurooppalaiset yliopistot. <https://www.oph.fi/fi/ohjelmat/eurooppalaiset> 17.10.2022.

Deliverable D3.7 Description of Joint Pedagogy. 2021.

European Commission. 2022. European Universities initiative. <https://education.ec.europa.eu/education-levels/higher-education/european-universities-initiative> 9.9.2022.

Grant Agreement number 101004073 – INVEST. <https://crz.gov.sk/data/att/2478885.pdf>

Asiantuntijuuden jakamista ja yhteistyötä uuden oikeuden opintojakson suunnittelussa

Mikko Hyttinen, lehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu

Atte Korte, lehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu

Tietojenkäsittelyn sekä sähköisen viestinnän ja -palveluiden lisääntyessä on erityisen tärkeää, että tähän kehitykseen liittyvät kysymykset huomioidaan myös oikeusalan opetuksessa. Oikeusinformatiikka tarjoaa luontevan mahdollisuuden tähän poikkitieteelliseen aineiden integrointiin. Tämä artikkeli käsittelee oikeuden ja tietojenkäsittelyn opetuksen integroimisen tärkeyttä sekä integroinnin tuomia mahdollisuuksia. Aihetta lähestytään käytännön esimerkin avulla siten, että esittelemme yhdessä suunnittelemamme opintojakson, jossa oikeus ja tietojenkäsittely yhdistyvät.

Johdanto

Tietotekniikan merkitys oikeuden alalla on kasvanut. Tähän on vaikuttanut muun muassa hallinnon sähköistyminen sekä monien uusien tietojärjestelmien käyttöönotto viranomaistoiminnassa. Sähköinen asiointi on lisääntynyt huomattavasti ja todennäköisesti tulee lisääntymään myös tulevaisuudessa (Valtiovarainministeriö 2020, 13). Lainsäädännössä hallinnon sähköistyminen on huomioitu muun muassa säätämällä laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003). Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa on luonteeltaan yleislaki, jota sovelletaan silloin, kun muualla lainsäädännössä ei ole toisin säädetty. Kyseisen lain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on esimerkiksi lisätä asiointin sujuvuutta ja tietoturvasuutta hallinnossa edistämällä sähköisten tiedonsiirto- ja menetelmien käyttöä. Sähköinen asiointi lisää yksilön vaikutusmahdollisuuksia ja helpottaa

asiointia niiden henkilöiden osalta, joilla ei ole mahdollisuuksia käyttää perinteisiä asiointimuotoja. (HE 17/2002 vp, 21.) Lisäksi on säädetty laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019), jonka tarkoituksena on erityisesti edistää digitaalisten palvelujen saatavuutta, laatua, tietoturvaluuettua sekä sisällön saavutettavuutta. Laki parantaa jokaisen mahdollisuuksia käyttää yhdenvertaisesti digitaalisia palveluja.

Sähköisen asiointin monipuolistuminen ja lisääntyminen vaikuttavat myös viranomaisten toimintaprosesseihin. Viranomaisilta edellytetään uudenlaista osaamista ja myös viranomaisten tehtävät muuttuvat osittain uudenlaisiksi. Sähköinen asiointi tuo viranomaisille muun muassa uusia tietoturvaluuteen liittyviä tehtäviä. Sähköinen asiointi ja siitä aiheutuvat tehtävien muutokset luovat myös uusia koulutustarpeita niin viranomaisen sisällä kuin koulutusmaailmassa. Viranomaisten sisällä kasvanut sähköinen asiointi vähentää perinteisiä toimistossa esiintyviä asiakaspalvelutehtäviä ja vastaavasti lisää erilaisia tietojenkäsittelyyn liittyviä tehtäviä. Lisäksi sähköistyminen luo tarvetta myös uudenlaiselle osaamiselle viranomaisissa, kuten tietoturvaluus- ja järjestelmäosaaminen. (HE 17/2002 vp, 25.)

Sähköistyminen ja tietojärjestelmien kehittyminen luo tarvetta myös oikeusalan koulutuksen ja tietojenkäsittelyn integroinnille. Oikeuden alan asiantuntijan tulee tietää, kuinka säädöksissä tarkoitetut asiat toteutetaan käytännössä. Tämä voidaan varmistaa ensisijaisesti tietojenkäsittelyn opetuksen ottamisella osaksi oikeusalan opintoja. Näin pystytään varmistamaan riittävä teoretien ja käytännön asiantuntemus sekä viranomais-toiminnan laatu ja luotettavuus. Tietoteknisen osaamisen tärkeyttä korostaa myös viime aikoina julkisuudessa olleet tietovuodot ja tietoturvaan liittyvät puutteet (Ks. esim. Yle 2022). Näiden lisäksi eri laeissa asetetaan monia muita vaatimuksia, joiden toteuttaminen edellyttää tietoteknistä osaamista.

Kasvanut toiminta sosiaalisessa mediassa, kuten Facebookissa, Twitterissä ja Youtubessa luo paineita tietoteknisen osaamisen edelleen kehittämislle sekä sosiaalisen median luomien vaatimusten merkityksen ymmärtämiselle. Sosiaalinen media on mukana osana jokapäiväistä toimintaa niin organisaatiossa kuin yksityistenkin ihmisten keskuudessa. Sosiaalisen median käyttöön on Valtiovarainministeriö (2010) laatinut sosiaalisen median tietoturvaohjeen, joka kuvaa sosiaalisen median palveluihin liittyviä tietoturvaluusuhkia sekä ohjeistaa mahdollisista ratkaisuvaihtoehdoista.

Tietojenkäsittely on alana sellainen, että se voidaan luontevasti integroida useaan eri aiheeseen. Tietotekniikka nähdään yleensä teknologiana, joka mahdollistaa jonkin muun asian hoitamisen. Esimerkkinä voidaan pitää veroilmoituksen täyttämistä verkossa tai opetusteknologioiden hyödyntämistä opetuksessa. Tietotekniikan merkitys nyky-yhteiskunnassa on kuitenkin niin suuri, että sen mukaan ottaminen ja integrointi eri oppiaineisiin on luonteva jatkumo kehityksen suunnalle myös korkeakouluissa.

Tämän artikkelin tarkoituksena on tuoda esille oikeuden ja tietojenkäsittelyn opetuksen integroinnin hyötyjä koulutuksen näkökulmasta. Artikkelin alussa esitellään lyhyesti oikeusinformatiikka, joka yhdistää oikeustiedettä ja tietojenkäsittelytiedettä. Teoreettisen viitekehityksen¹ esittelyn jälkeen tuomme esille oman käytännön esimerkin integroinnin mahdollisuudesta. Esimerkin yhteydessä esittelemme myös pedagogisen näkökulman integroinnin toteuttamisesta. Lopuksi tuomme esille kokemuksia yhteistyöstä ja asiantuntijuuden jakamisesta.

¹ Tämän artikkelin tarkoituksena ei ole syventyä tieteen teorioihin, jonka vuoksi teoriaa käsitellään vain siinä laajuudessa kuin se on aiheen kannalta olennaista

Oikeusinformatiikka

Oikeusinformatiikassa tutkitaan, miten oikeudellisissa toiminnoissa voidaan hyödyntää tietotekniikkaa. Oikeusinformatiikassa huomiota kiinnitetään siihen, miten informaatio- ja viestintätietotekniikkaa olisi mahdollista hyödyntää yhteiskunnan toiminnoissa ja tietojenkäsittelyssä. Lisäksi oikeusinformatiikassa selvitetään oikeudellisen sääntelyn tarvetta tietojenkäsittelyyn liittyvissä toiminnoissa. (Voutilainen 2019, 53–54.)

Oikeusinformatiikka voidaan määritellä oikeustieteelliseksi tutkimus- ja opetusalaksi. Oikeusinformatiikan piirissä tutkitaan ja opetetaan oikeuden ja informatiikan sekä oikeuden ja tietotekniikan välisiä suhteita. (Saarenpää 2002, 1.) Oikeusinformatiikkaan sisältyy muun muassa oikeudellinen tietojenkäsittely, oikeudellinen informaatio, informaatio-oikeus ja tietotekniikka-oikeus (Korhonen 2003, 28).

Korhonen 2003 määrittelee oikeudellisen tietojenkäsittelyn tietotekniikan hyödyntämiseen oikeudellisissa toiminnoissa. Oikeudellisen tietojenkäsittelyn tutkimuksessa keskitytään tutkimaan, miten erilaisissa oikeudellisissa töissä, kuten tuomioistuimissa ja hallintoviranomaisissa pystytään hyödyntämään tietojenkäsittelyä. Lisäksi tutkitaan erilaisia hallinnollisia tietojärjestelmiä ja niiden toimintaa (Voutilainen 2006, 34).

Tietotekniikka-oikeus voidaan määritellä oikeusinformatiikan osaksi, jossa tutkitaan esimerkiksi maksuliikenteen oikeudellisia kysymyksiä, tietotekniikkarikoksia ja tietotekniikan sopimuksia (Korhonen 2003, 29). Tietotekniikka-oikeuden tarkoituksena on pyrkiä poistamaan tietotekniikan hyödyntämisen oikeudellisia esteitä (Pöysti 1999, 364).

Integraatio ja oppiminen

Suurin osa ihmisistä pitää oppimista tietojen mielenpainamisena. Jotkut pitävät oppimista asioiden sisällön ymmärtämisenä tai asioiden tulkitana. (Rauste-von Wright ym. 1997, 13.) Aiemmin opetus on ollut selkeästi empirististä. Empirismissä opetussuunnitelma on yksityiskohtainen ohje, jonka opettaja toteuttaa siirtämällä oman tietonsa opiskelijoille. Empirismille tyypillistä on se, että opetussuunnitelma koostuu erillisistä ja itsenäisistä opintojaksoista. Nykyisin opetuksessa käsityksemme mukaan painottuu konstruktivistisesti linjakas opetus sekä opiskelijan itsenäinen tiedonrakenteluprosessi. Konstruktivismissa opetussuunnitelmaan kirjataan vain keskeiset tavoitteet ja oppiminen on opiskelijan oma tiedon konstruointiprosessi. Opettajan tehtävä on luoda toimivia oppimisympäristöjä, jotka auttavat opiskelijaa ajatteluvalmiuksien kehittämisessä. Keskeistä ei ole valmiin tiedon tarjoaminen, vaan oppimiskykyjen kehittäminen. (Rauste-von Wright ym. 1997, 18–19.)

Oppimisympäristöä on pidettävä dynaamisena kokonaisuutena. Opettaja tuo tähän ympäristöön tietonsa, kokemuksensa, opetustaitonsa sekä muun pedagogisen ammattitaitonsa. Opiskelija tuo tähän ympäristöön aikaisemman tietonsa ja kokemuksensa. (Lindbom-Ylänne ym. 2002, s. 55.) Konstruktivistisen oppimiskäsityksen yksi tärkeä periaate on oppijan aikaisemman tiedon yhdistäminen uuteen tietoon sekä tätä kautta mahdollisen uuden tiedon luominen (Nevgi ym. 2002, 107).

Aiemmin oppilaitosten opintojaksot olivat itsenäisiä, toisistaan riippumattomia yhden opettajan opettamia kokonaisuuksia. Näin oli myös meidän oppilaitoksessamme, kunnes opetussuunnitelmia uudistettaessa ryhdyttiin painottamaan opintojaksojen integroitumista toisiinsa sekä opettajien yhteistyötä opintojaksojen välillä. Tarkemmin opetuksen integrointi tarkoittaa sitä, että opintojaksoon sisällytetään eri oppiaineita ja niiden oppimistehtäviä mielekkäällä tavalla siten, että opetussuunnitelman tavoitteet tulevat saavutetuksi. Tarkoituksena on, että yhden opintojakson vastuupettajan ei enää tarvitsisi opettaa itse kaikkea, vaan eri aiheita voidaan jakaa asiantuntijuuden mukaan. Tällöin

mahdollistuu asiantuntijuuden jakaminen sekä opettajien välinen vuorovaikutus, mikä muun muassa poistaa opetukseen liittyviä päällekkäisyyksiä ja näkyy opiskelijoille laadukkaampana opetuksena sekä parempana kokonaisuuksien hallintana.

Ammattikorkeakoululain (932/2014) 4 §:n mukaisesti ammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin perustuvaa korkeakouluopetusta. Oppiaineiden integroinnilla voidaan opiskelijoille luoda käytännönläheisempi oppimisympäristö, jossa voidaan yhdistää teoria sekä käytännön osaaminen. Ammattikorkeakoulussa käytännön- sekä työelämälähtöinen opiskelu ja ongelmien asettelu on olennaista. Tiedon siirtäminen opiskelijoille ei ole riittävää, vaan opiskelijoiden tulee oppia, kuinka tietoa sovelletaan käytännössä.

Oikeustieteiden ja tietojenkäsittelyn opetuksen yhdistäminen

Oikeusinformatiikka on luonnollinen yhtymäkohta oikeustieteen ja tietojenkäsittelyn opetuksen yhdistämiselle. Yhteistyö oikeustieteen ja tietojenkäsittelyn opettajien välillä käynnistyi epävirallisella vuoropuhelulla, jonka jälkeen idea kypsyi ja asiaa lähdettiin viemään eteenpäin. Muutaman yhteisen palaverin jälkeen syntyi yhteinen näkemys opintojakson toteutuksesta, sisällöstä ja arvioinnista muodostui toteutuskelpoiseksi ideaksi yhteisestä opintojaksosta. Suunnittelun lähtökohtana oli tietojenkäsittelyn luonteva integrointi oikeudellisiin aiheisiin.

Suunnittelussa lähdettiin liikkeelle tietosuojasta ja tietoturvallisuudesta, jotka voidaan nähdä sekä oikeustieteellisinä että tietoteknisinä aihekokonaisuuksina. Oikeudellisinä asioina aihepiireihin sisältyvät muun muassa perustuslaissa turvattu yksityiselämän suoja ja muualla lainsäädännössä säädetty henkilötietojen suoja ja sähköisen viestinnän tietosuoja. Tietotekniikan osalta opintojakson suunnittelun lähtökohtiin kuuluvat muun muassa tietoturvallisuus, tietoriskien hallinta ja tiedon salausten menetelmät. Näin ollen aihepiireillä on selkeä yhteys toisiinsa. Opintojakson nimeksi valikoitui lopulta ”Julkinen hallinto ja digitalisaatio”.

Osaamistavoitteiden määrittäminen

Osaamistavoitteiden laadinnassa otettiin ensimmäiseksi huomioon pedagoginen lähtökohta, jonka mukaan osaamistavoitteet laaditaan opiskelijalle läpinäkyväksi ja selkeäksi. Halusimme kiinnittää huomiota myös oppimisprosessiajatteluun. Oppimisprosessi on yksilön kehitysprosessi, jonka aikana saavutetaan tietty osaaminen. Oppimisprosessissa opiskelijalle syntyy uutta tietämystä käsiteltävänä olevasta aiheesta. Tietämys on laajempi käsite kuin tieto, koska tietämys sisältää tiedon lisäksi myös tiedonkäyttötaidot, ongelmanratkaisutaidot ja päättelysäännöt. (Koli & Silander 2002, 7.) Osaamistavoitteet kuvaavat mitä opiskelijan tulee opintojakson jälkeen vähintään osata, tietää ja ymmärtää saadakseen hyväksytyin arvosanan (Alaoutinen 2006).

Osaamistavoitteiden laadinnassa on mietittävä myös, minkä tasoista oppimista niillä halutaan saada aikaan. Halutaanko syvällisempää osaamista vai riittääkö vain asian ulkoa osaaminen. Eri tasoisen osaamisen kirjaamisessa hyödynnettiin Bloomin taksonomiaa, jonka on katsottu sopivan erityisesti osaamisperustaisen opintosuunnitelman osaamistavoitteiden auki kirjoittamiseen (W5W²-hanke 2009, 7–9). Taksonomiassa osaaminen jaetaan kuudelle eri tasolle, joissa osaamisen vaativuus lisääntyy mentäessä tasolla eteenpäin (Alaoutinen 2006). Osaamistavoitteita laadittaessa tärkeää on miettiä myös arviointia. Toisin sanoen osaamistavoitteet on laadittava niin, että niiden saavuttaminen voidaan helposti arvioida.

Yhteisellä opintojaksollamme osaamistavoitteiden laatiminen aloitettiin oikeudellisesti näkökulmasta, koska lainsäädäntö luo teoreettisen viitekehyksen aiheelle. Osaamistavoitteet osoittavat myös selkeän tarpeen monitieteiselle opintojaksolle. Osaamistavoitteet määriteltiin seuraavasti:

Opintojakson suoritettuaan opiskelijan odotetaan osaavan:

- ymmärtää hallinnon ja viranomaisorganisaation merkityksen yhteiskunnassa
- tuntee julkiseen hallintoon liittyvät keskeiset käsitteet ja periaatteet
- tietää julkiseen hallintoon ja digitalisaatioon liittyvän keskeisen lainsäädännön
- osaa toimia viranomaisorganisaatiossa ja sähköisissä palveluissa lainsäädännön vaatimusten mukaisesti

Suunnittelua jatkettiin toteutussuunnitelman ja arviointiperusteiden laadinnalla. Toteutuksen suunnittelu aloitettiin oppimisympäristöstä. Pääsääntöiseksi oppimisympäristöksi, työskentelytilaksi ja materiaalien jakopaikaksi otettiin virtuaalinen oppimisympäristö, mikä mahdollistaa opiskelijoiden joustavan oppimisen ajasta ja paikasta riippumatta. Oppimisympäristön valinnassa päädyttiin yhteiseen Moodle -tilaan, jossa molemmat opettajat julkaisevat omat aineistonsa, oppimistehtävänsä sekä hoitavat opiskelijoiden ohjauksen. Yhteistä Moodle -tilaa puolsi myös yhteisarviointi ja opintojaksopalautte. Yhteinen oppimisympäristö on myös opiskelijoille selkeämpi, kun kaikki materiaalit löytyvät samasta paikasta. Toissijaisena oppimisympäristönä toimii perinteinen luokkatila, jota käytetään yhteisiin tapaamisiin sekä opetuksen pääsääntöiseen hoitamiseen ja yhteistoiminnalliseen sekä aktiiviseen työskentelyyn. Tämän lisäksi yhteisiä tapaamisia ja opetusta voidaan järjestää myös verkkoympäristössä verkon välitteisesti esimerkiksi Teams -ympäristössä.

Opintojaksolla tullaan järjestämään teorialuentoja ja näitä tukevia harjoitustunteja. Lisäksi opiskelijoille suunnitellaan käytännön läheisiä soveltavia tehtäviä yhteistoiminnallisina ryhmitöinä. Ryhmätöiden tulokset esitellään opettajille sekä muille opiskelijoille keskustellen yhdessä asioiden merkityksistä sekä syventäen ja jakaen osaamista. Tehtävien, luentojen ja yhteistoiminnallisten harjoitusten avulla tuetaan opiskelijan kasvua itsenäiseen ajatteluun. Tarkoituksena on aktivoita opiskelijoita sekä pyrkiä tukemaan mahdollisimman paljon opiskelijan omaa ajattelua sekä oppimisprosessia.

Arviointiperusteet laadittiin niin, että ne ovat linjassa osaamistavoitteiden kanssa, toisin sanoen kurssin arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin osaamistavoitteet on saavutettu. Arviointi toteutetaan opettajien tiiviissä yhteistyössä. Arvioinnissa pyritään keskittymään osaamistavoitteiden osalta oleellisiin kohtiin ja antamaan palautetta, jonka avulla opiskelija pystyy refleктоimaan oppimistaan.

Tulokset

Yhteisen suunnitteluprosessin tuloksena syntyi opintojakso, jossa yhdistyy oikeudellinen ja tietojenkäsittelyn asiantuntemus sekä pedagoginen näkemys oppimisesta ja opettamisesta. Huolellisen suunnittelun ansiosta lähtökohdat opintojakson toteuttamiselle ja opiskelijoiden oppimiselle ovat erittäin hyvät. Perusteellisen suunnittelun ja yhteistyön tuloksena opintojakson opettajien roolit ja työnjako ovat selkeät. Hyvän suunnittelun ansiosta pystymme opintojakson kuluessa keskittymään enemmän opiskelijan itsenäisen oppimisprosessin tukemiseen.

Seuraavaksi on vuorossa opintojakson varsinainen toteutus, jossa pyrimme toimimaan ennakkosuunnitelman mukaisesti. Opintojakson toteutuksen aikana seuraamme aktiivisesti opiskelijoiden työskentelyä ja oppimisprosessin etenemistä sekä kirjaamme näistä tekemiämme havaintoja ylös. Opintojakson jälkeen keräämme opintojaksopalautteen ja reflektioimme opintojakson onnistumista. Reflektoinnissa asetamme vastakkain suunnittelemamme toteutuksen ja opiskelijapalautteen sekä omien havaintojemme arvioinnin. Näin pystymme löytämään opintojakson vahvuudet ja heikkoudet sekä kehittämään opintojaksoa edelleen.

Pohdinta

Yhteisen opintojakson suunnittelu on ollut monelta kannalta antoisa prosessi. Olemme löytäneet uusia tapoja lähestyä opetusta, oppimista sekä opintojaksojen yhteissuunnittelua. Aluksi kahden erilaisen aineen yhdistäminen voi tuntua hankalalle, mutta yhteisten merkityskeskusteluiden jälkeen ymmärrys asioiden yhteyksistä laajenee ja kasvaa. Samoista asioista puhutaan hyvin monesti eri aloilla, mutta hieman eri näkökulmista. Tämän havaitseminen ja näkökulmien yhdistäminen yhdeksi opintojaksoksi tulevat antamaan myös opiskelijoille paremmat lähtökohdat työelämässä toimimiselle. Uskomme, että uusi opintojakso tukee ja palvelee paremmin myös työelämän tarpeita.

Yhteistyön seurauksena myös oma osaamisemme opetuksen suunnittelusta ja monipuolistamista on lisääntynyt ja olemme löytäneet toisenlaisia tapoja tarkastella ja lähestyä asioita niin substanssi- kuin pedagogisestakin näkökulmasta. Asiantuntijuuden jakaminen helpottaa omaa työtä ja avaa uusia näkökulmia. Saatava hyöty ulottuu myös pidemmälle kuin varsinaiseen opetustyöhön. Jakamalla asiantuntemusta parannetaan samalla työyhteisön työhyvinvointia ja kohennetaan omaa ammattitaitoa.

Laajennamme tulevaisuudessa yhteistyötä ja etsimme yhteistyömahdollisuuksia myös muiden tieteenalojen kanssa. Suosittelemme ainealojen ylittävää yhteistyötä kaikille kokeiltavaksi. Ainealojen välinen yhteistyö on ollut jo pelkästään kokemuksena hyvin antoisa, vaikka opintojaksoa ei vielä ole edes toteutettu.

Lähteet

Ammattikorkeakoululaki 932/2014.

Alaoutinen, S. 2006. Tämän tekstin luettuaan lukijan odotetaan pystyvän kirjoittamaan täsmällisiä osaamistavoitteita omille kursseilleen. http://www.lut.fi/fi/lut/studies/learningcentre/report/documents/lo_fi.html.

HE 17/2002 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa.

Koli, H. & Silander, P. 2002. Verkko-oppiminen. Oppimisprosessin suunnittelu ja ohjaus.

Korhonen, R. 2003. Perusrekisterit ja tietosuojat. Helsinki. Edilex. <http://www.edilex.fi/lakikirjasto/1126.pdf>.

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 13/2003.

Lindblom-Yläne, S. & Nevgi, A. 2002. Oppimisympäristöt. Teoksessa: Lindblom-Yläne, S. & Nevgi, A. (toim.) Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. Wsoy. 2002.

Nevgi, A. & Lindblom-Yläne, S. 2002. Oppimisenäkemykset antavat perustan opetukselle. Teoksessa: Lindblom-Yläne, S. & Nevgi, A. (toim.) Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. Wsoy. 2002.

Pöysti, T. 1999. Tehokkuus, informaatio ja eurooppalainen oikeusalue. Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunnan julkaisu.

Rauste-von Wright, M. 1997. Opettaja tienhaarassa. Konstruktivismia käytännössä.

Saarenpää, A. 2002. Oikeusinformatiikka. Teoksessa: Oikeusjärjestys 2000, osa I. 2. täydennetty painos, s. 1–59. Lapin yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja. Sarja C 31. Lapin yliopistopaino. Rovaniemi. 2002.

Valtiovarainministeriö. 2010. Sosiaalisen median tietoturvaohje. http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/05_valtionhallinnon_tietoturvallisuus/20101222Sosiaa/Sosiaalinen_media.pdf.

Valtiovarainministeriö. 2020. Kohti julkisen hallinnon yhteistä asiakaspalveluverkostoa 2030. Keskustelupaperi osana julkisen hallinnon strategiatyötä. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:43. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162261/VM_2020_43.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Voutilainen, T. 2006. Hyvä sähköinen hallinto. Helsinki.

Voutilainen, T. 2019. Oikeus tietoon. Informaatio oikeuden perusteet. 2. uudistettu painos. Helsinki.

Yle. 2022. Kahdesta helsinkiläisestä hotellista on vuotanut yli 15 000 hotellivieraan henkilötiedot. <https://yle.fi/uutiset/3-12417295>.

Toteutuksen kehittäminen: Ekspansiivista oppimisen sykliä ja oppimismuotoilua hyödyntäen

Maiju Issakainen, opettaja, Karelia-ammattikorkeakoulu

Hilppa Mustonen, opettaja, Karelia-ammattikorkeakoulu

Minna Rokkila, opetusteknologia-asiantuntija, Karelia-ammattikorkeakoulu

Maarit Ignatius, media-alan opinto-ohjaaja, opettaja, Karelia-ammattikorkeakoulu

 lemme toteuttaneet useita verkko-opintojaksoja ja niistä saadun kokemuksen perusteella halusimme kehittää innovatiivisemman opintojakson. Taustateoriaksi kehittämistyölle soveltui Y. Engeströmin ekspansiivinen oppimisen sykli ja oppimismuotoilun ketteryys oppijalähtöiseen kehittämistyöhön. Tämän mahdollisti saamamme tekninen tuki Karelian mediaopiskelijoilta ja suunnittelun tuki opintoasianpalveluista. Ilman heidän tukeaan tämä kehittämiskierros olisi ollut huomattavasti työläämpi ja sisällöltään teknologisesti köyhempi.

Kehitettävä opintojakso oli 5 opintopisteen laajuinen **Kouluikäinen fysioterapiassa**. Toteutuksen oppimisympäristöksi Moodlen rinnalle otimme Thinglinkin. Sen sanotaan olevan portti tuhansiin tarinoihin, sanoihin, kuviin ja videoihin sekä muihin vorovaikutteisiin sisältöihin. Sen rajattomat käyttömahdollisuudet pitää vain oivaltaa ja löytää. Thinglinkistä meillä oli vaatimaton käyttökokemus, mutta halusimme ottaa tämän haasteen uuden oppimiseen.

Ekspansiivisen oppimisen sykli

Tavoitteena meillä opettajina ja tukitoimijoina oli oppia yhdessä sellaista, jota ei vielä ole lainkaan olemassa. Kehittämisykliä (kuvio 1) hyödyntäen oppimisemme laajentui, ekspansoitui. Aiempi ja uusi tieto sekä teknologia järjestäytyi uudella tavalla oppimis-
muotoilun mukaan oppijakeskeisesti uudistetuksi toteutukseksi.

Kuvio 1. Ekspansiivisen oppimisen sykli. M. Ignatius, 2022. Mukailleen Engström 2004, 61.

Syklimallissa erilaiset oppimisen teot (tehtävät, teknologian käyttö) seuraavat toisiaan ja ovat dynaamisessa suhteessa toisiinsa, eivät lineaarisessa. Tämä suhde mahdollistaa tarvittaessa palaamisen edelliseen vaiheeseen ja siten lisää oppimisen. Meidän kehittämistarpeemme (syklin vaihe 1) heräsi opiskelijoiden kokemuksista verkossa toteutettavista opintojaksoista, joissa toteutukset ovat usein yksinpuurtamista ja tekstipainotteisia.

Analysoimme (syklin vaihe 2) aiempia verkkototeutuksia ja niiden uudistustarpeita. Tämän jälkeen ryhdyimme yhdessä, opettajat ja suunnittelun tuki, oppimaan. Ideoimme ja tuotimme mediaopiskelijoiden (Emilia Heikkinen ja Juuso Vuoti) avustamana videot ja 360-kuvat. Opettelimme myös itsenäisesti vuorovaikutteista sisällöntuotantoa Thinglinkillä ja tekemään animaatioita Powtoonilla. Rakensimme uudenlaisen verkkotentin. Jaoinme tentin kahteen eri osioon, jossa ensimmäinen osio on animoitu monivalintatentti. Sen läpäisy avaa tentin toisen osion, jossa on kaksi esseetehtävää. Tässä vaiheessa syntyi uusi toteutus (syklin vaihe 3).

Kohti vakiintumisvaihetta

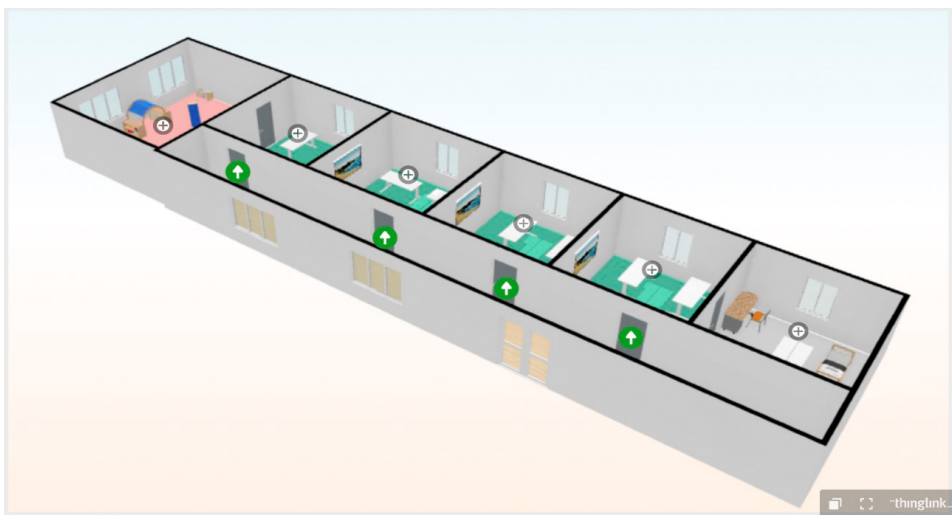
Palautteiden perusteella onnistuimme toteutuksemme oppimismuotoilussa. Systemaattisesti, iteroiden ja vaiheistaen toimiminen tuotti tämän kehityskierroksen hyvän lopputuloksen. Toteutuksen läpiviennin aikana pystyimme sytyttämään sekä ylläpitämään opiskelijoiden motivaation. Kuljetimme oppimistavoitteet läpi toteutuksen virikkeellisesti, tehtäväkohtaisia arviointeja unohtamatta.

Koimme arvokkaaksi median opiskelijoilta saamamme oppijan näkökulman niin oppimistehtäviin kuin materiaaleihin. Kävimme heidän kanssaan jatkuvaa vuoropuhelua muun muassa oppimistehtävien mielekkyydestä ja mahdollisuudesta opittavan asian soveltamiseen niin yksilön kuin yhteisöllisen tekemisen näkökulmasta. Videomateriaalien teossa huomioimme, että opiskelijoita motivoi lyhyet videot. Niiden avulla heidän pitää pystyä perehtymään sekä syventämään osaamistaan eri aiheissa.

Moodlen rakenne noudatti jo aiemmin hyväksi kokemaamme rakennetta: ohjeet oppimisympäristön käyttöön, orientaatio, neljä samarakenteista eri teemaa ja perusteltu palauteosio, joka sisälsi niin virallisen opintojakso- kuin myös kehitysideapalautteen. Eri osioissa esittelimme aina osion sisällön, tavoitteet ja tehtävät. Palautteen antaminen toteutuksella on vapaaehtoista. Toteutus rakentui ehdollistamiselle toisin sanoen meillä oli käytössä suoritusten seuranta. Ja aiempien toteutusten palautteiden perusteella selkeytimme ohjeita ja asetimme niihin perehtymisvaatimuksen. Näin toimien on tällä toteutuksella saatu vähennettyä oppimisympäristöjen (Moodle ja Thinglink) käyttöönoton ongelmia.

Thinglink-ympäristö

Yhteinen ideointi synnytti paremman toteutuksen. Sitä työstettiin ja kokonaisuuden käytökelpoisuutta päästiin testaamaan kesän 2021 aikana toteutuksen käynnistyessä (syklin vaihe 4). Thinglink-materiaali toteutettiin 360-pohjakuvina, jotta opiskelijat kokisivat, että ovat opetustilassa, kun siirtyvät opetuksen teemoitettuihin 360-kuvallesiin huoneisiin.

Kuva 1. Thinglinkillä toteutettu pohjapiirros, huonejako. Issakainen ja Mustonen, 2022.

Pohjapiirustus (kuva 1) teemoitettiin Moodlesta olevien eri osioiden mukaan. Oppimateriaali ohjeistettiin väri- ja numerokoodein (kuva 2). Eri materiaaleille (mm. verkkoluento, kirjallinen, case, infograafi) on omat värinsä. Pohjakuvasta opiskelija puolestaan näkee yhdellä silmäyksellä itse missä tilassa mitään materiaalia on. Upotimme Thinglinkin sisältökartat (pohjakuvat) Moodleen, jolloin opiskelijan ei tarvinnut, ellei halunnut, siirtyä Moodlesta pois.

Kuva 2. Thinglinkillä toteutettu yksi oppimishuone-esimerkki. Issakainen ja Mustonen, 2022.

Opiskelijat ovat kokeneet Thinglinkillä laaditun materiaalin virkistäväksi ja opettavaksi seikkailuympäristöksi. Hyvää palautetta on myös tullut siitä, että videot ovat suora-toistuneet (striimaus) hyvin, kun ne linkitettiin YouTubeista sekä Moodleen että Thinglinkiin. Palautteen perusteella niin 360-kuvat kuin erilaiset videot koetaan vuorovaikuttaviksi ja mielenkiintoisemmiksi kuin pelkästään tekstimuodossa oleva oppimateriaali. Videot ovat pituuksiltaan noin 10 minuuttisia. Mieluummin useita lyhyitä, teemoitettuja videoita, kuin yksi tai muutama pitkä.

Vakiintuminen ja kehittämisen uusi kierros

Kaikille tämän toteutuksen oppimismuotoiluun, ekspansiivisen oppimisen syklin eri vaiheisiin osallistuneiden kohdalla voidaan todeta kehittyneen Engeströmin (2004, 96) kuvaamia siirtovaikutuksia: oppiminen on organisoitunut yhteistoiminnalliseksi prosessiksi, toteutus on analysoitu ja hahmotettu uudella tavalla sekä osapuolten toimintatavoissa ja uusien taitojen oppimisessa on tapahtunut merkittävää kehittymistä.

Toteutukseen lisättiin saavutettavuutta muun muassa niin, että mukana on erilaista materiaalia sekä oppimistehtäviä ja videot on tekstitetty. Myös ulkopuoliset lähteet linkitettiin avautumaan uuteen ikkunaan ja lisättiin niihin sekä kuviin vaihtoehtoiset tekstit (ALT-teksti), jotta mahdolliset ruudunlukuohjelmia käyttävät osallistujat saavat ALT-tekstin avulla tiedon sisällöstä.

Ylläpidon ja päivittämisen helppous on keskeistä huomioida jatkuvassa kehittämissä. Samoin tietoisuus siitä, miten opiskelija oppivat, miten muuttuvissa toimintaympäristöissä toimitaan ja millä tasolla opettajien ja opiskelijoiden teknologinen osaminen on. On arvioitava kehittämiskierros kierrokselta, mitä lisäarvoa kehittämistoimet tuovat niin opiskelijoille kuin opettajille. Kuvitusta on lisättävä entisestään, sillä kuva viestii

paremmin, selkeämmin ja lisäarvollisemmin kuin pelkkä teksti. Meitä puskee toistuvalla syklin kierroksille havaintomme ja saamamme palaute, että jotain kehittämistyötä pitää toteutuksen suhteen tehdä.

Voimme todeta, että tämä toteutus ja oman oppimisen näkökulmasta kehittämiskierros oli todella hauska tehdä kollegan kanssa yhdessä, oppia yhdessä. Toteutuksen suorittamisen läpäisyprosentti on korkeampi kuin aiemmin toteuttamillamme verkko-opintojaksoilla on ollut. Seuraavalla kierroksella huomioimme edelleen saamamme palautteen ja kehittämistoiveet. Muun muassa tehtäviä toivottiin enemmän.

Nyt ollaan tämän toteutuksen osalta ekspansiivisen oppimisen syklin viimeisessä vaiheessa, jossa levitämme kokemuksiamme ja vakiinnutamme tämän kehittämiskierroksen hyvät käytänteet. Yhdessä työparin ja tukihenkilöiden kanssa olemme saaneet muotoiltua toteutusta oppijakeskeisemmäksi. Kannustamme kaikkia kollegoita, alasta riippumatta, kokeilemaan rohkeasti erilaisuutta ja astumaan omalle kehittämisspolulle yksin tai yhteistyössä työparin kanssa. Käynnistämme seuraavan ekspansiivisen oppimisensyklin ja oppimismuotolukierroksen mahdollisuuksien mukaan ja tuotamme sinne uutena sisältönä ainakin saavutettavia podcasteja.

Osa 3

Opetussuunnitelmia kehitetään koko korkeakoulun yhteistyönä

Opetussuunnitelmat ja jatkuva oppiminen – miten nämä liittyvät yhteen?

Mervi Lätti, erikoissuunnittelija, Karelia-ammattikorkeakoulu

 lin mukana opetussuunnitelmatyötä koordinoitiryhmässä jatkuvan oppimisen ja erityisesti avoimen ammattikorkeakouluopintojen näkökulmasta. Kehittämistyön yhtenä tavoitteena oli tukea tutkintokoulutuksen ja jatkuvan oppimisen tarjonnan yhteensovittamista niin, että myös uusiin työelämästä ja TKI-toiminnasta nouseviin tarpeisiin voidaan joustavasti vastata.

Erilaisista elämäntilanteista ja osaamisen kehittämisen tarpeista käsin ammattikorkeakoulut tarjoavat monia mahdollisuuksia kouluttautumiseen. Pitkäkestoisen tutkintokoulutuksen (AMK- ja YAMK-tutkinnot) lisäksi on yhä enenevässä määrin tarvetta lyhyemmälle koulutuksen osaamisen päivittämiseksi. Yksi keskeinen jatkuvan oppimisen koulutusmuoto on avoimen ammattikorkeakoulun opinnot.

Tarkastelen artikkelissani opetussuunnitelmatyötä avoimen ammattikorkeakoulun näkökulmasta kiinnittäen huomion erityisesti toteutusten kuvaamiseen.

Avoim ammattikorkeakoulu on joustava tapa kehittää osaamista

Avoimen ammattikorkeakoulun opinnot ovat opetussuunnitelmien mukaisia ja hyväksyttävissä osaksi tutkintoa. Opinnot ovat avoimia kaikille ja niihin voi lähtökohtaisesti osallistua iästä ja pohjakoulutuksesta riippumatta.

Avointa ammattikorkeakouluopetusta voidaan järjestää tutkinto-opiskelijaryhmiin integroituna tai erillisillä avoimen ammattikorkeakouluopiskelijoille suunnatuilla toteutuksilla. Kareliassa avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijat opiskelevat useimmiten samoilla opintojaksojen toteutuksilla tutkinto-opiskelijoiden kanssa.

Kareliassa oli vuonna 2021 yhteensä yli 5000 avoimen amk:n opiskelijaa. Yli puolet

opiskelijoista asui vuonna 2021 muualla kuin Pohjois-Karjalassa. Rungas ja monipuolinen verkko-opintotarjonta mahdollistavat sujuvan opiskelun niin eri puolilta Suomea kuin ulkomailtakin käsin. Opiskelijat pitävät oppimaansa tulevaisuuden kannalta hyödyllisenä. Opinnoissa saatuja tietoja hyödynnetään esimerkiksi omassa työssä, työn kehittämisessä, urasuunnittelussa ja alanvaihtamisessa sekä tutkinto-opintoihin hakeutumisessa.

Opetussuunnitelma ja osaamistaan täydentävä opiskelija

Opetussuunnitelmatyön näkyvä tulos on kirjoitettu opetussuunnitelmat, jossa huomio ensin kiinnittyy kokonaisuuteen ja kokonaisen tutkinnon rakenteeseen sekä sen lähtökohtiin. Opetussuunnitelma konkretisoituu osaamiskokonaisuuksiksi ja edelleen opintojaksoiksi.

Opetussuunnitelmaan tiivistyvät koulutuksen sisältöjen ja rakenteen lisäksi mm. tutkimuksessa rakentuva osaaminen, pedagogiset lähtökohdat ja ratkaisut, työelämäyhteydet, osaamisen arviointi ja uramahdollisuudet. Se muodostaa niin tutkinto-opiskelijalle kuin opettajille raamin yhteiselle työskentelylle.

Avoimessa ammattikorkeakoulussa osaamistaan täydentävän opiskelija näkee opetussuunnitelmasta parhaimmillaan kokonaisen osaamiskokonaisuuden, useimmiten kuitenkin vain yhden pienen osan – opetussuunnitelmasta irrotetun opintojakson. Tutkinto-opiskelijoista poiketen hän on useimmiten pelkän opintojaksosta kirjoitetun informaation varassa. Tämän takia on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota opintojaksojen ja toteutusten kuvaamiseen.

Mitä avoimen ammattikorkeakoulun opiskelija näkee opetussuunnitelmasta?

Avoimen ammattikorkeakouluopiskelijan ensi kosketus opetussuunnitelmaan on yleensä nettisivuilla näkyvä opintojakson nimi. Jo pelkkä opintojakson nimi voi ratkaista sen, ohittaako hän opintojakson saman tien, vain houkuttaako se tutustumaan opintoon enemmän. Tämän takia opintojen sisältöä kuvaava nimi ja kenties opintoihin innostavakin nimi on ensiarvoisen tärkeä. Toki opiskelijan omat osaamisen kehittämisen tavoitteet ovat lopulta ratkaisevia opintojen valinnassa.

Avoimen ammattikorkeakoulun opiskelija tekee päätöksen opintoihin osallistumisesta pelkän nettisivuilla näkyvän kuvauksen eli kirjoitetun tekstin perusteella (toisin sanoen Pepissä olevan kuvauksen ja toteutuksen tietojen perusteella). Mitä täsmällisemmin ja selkeämmin opintojakson sisältö ja toteutus on kuvattu, sen paremmin opiskelija todennäköisesti pystyy suhteuttamaan omia osaamisen kehittämisen tarpeitaan, opiskelumahdollisuuksiaan ja opintojaksolla kertyvän osaamisen vastaavuutta toisiinsa. Opintojakson kuvauksen perusteella syntyvät myös ennako-odotukset ja mielikuvat siitä, mitä ja miten opiskellaan sekä mitä opiskelu vaatii esimerkiksi ajallisesti tai pohjatietojen ja aikaisemman osaamisen osalta. On reilua kertoa etukäteen, milloin ja mihin aikaan vaaditaan esimerkiksi läsnäoloa, mitä kirjallisuutta käytetään, sisältyykö toteutukseen ryhmätöitä, miten opintojakso arvioidaan, onko vaihtoehtoisia suoritustapoja esimerkiksi osaamisen näyttönä jne.

Hyvä kuvaus on kirjoitettu selkeästi, ymmärrettävästi ja kuitenkin riittävän kattavasti. Hyvät ennakkotiedot edesauttavat opiskelijan ajankäytön suunnittelua ja myös opintojen suorittamista loppuun saakka. Uskon, että toteutuskuvauksiin huomion kiinnittäminen edesauttaa myös tutkinto-opiskelijoiden opinnoissa etenemistä. Voisiko leikkisästi ajatella, että hyvin kuvattu toteutus on puoliksi tehty niin opettajan ja kuin opiskelijankin työnä?

Joustavuus sisällöissä ja toteutuksissa on tärkeää jatkuvan oppimisen näkökulmasta

Ensiarvoisen tärkeää on, että opetussuunnitelmissa on paikka tai tila, johon on mahdollista sijoittaa uusia ja ajankohtaisia opintoja. Toimintaympäristömme muuttuu jatkuvasti. Muutosten sykli voi olla hyvinkin nopea ja uusien sisältöjen sijoittamiseen on akuutti tarve. Opetussuunnitelman vapaasti valittavat tai täydentävän osaamisen opinnot mahdollistavat tältä osin joustavuutta.

Korkeakouluissa on sitouduttu pääsääntöisesti viiden opintopisteen laajuisiin opintojaksoihin. Jatkuvan oppimisen näkökulmasta on tärkeää, että opintojaksojen laajuudessa voi olla joustoa ja osa opintojaksoista voidaan toteuttaa myös pienempinä kokonaisuuksina tai irrottaa opintojaksoista osia avoimen ammattikorkeakoulun opintotarjontaan. Tämä tuo joustoa ja lisää mahdollisuutta osaamisen kehittämiseen esimerkiksi työn ohessa. Myös työnantajan näkökulmasta pienemmät kokonaisuudet voivat olla tarkoituksenmukaisempia.

Toteutustapojen monipuolisuus kaikissa tutkinnoissa tuo joustavuutta opintoihin niin tutkinto-opiskelijoille kuin avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Yksittäisten verkko-opintojaksojen rinnalla on hyvä olla myös osaamiskokonaisuuksia, joita voi opiskella virtuaalisesti.

Lopuksi

Osallistuminen opetussuunnitelmatyöhön oli kiinnostava, innostavaa ja välillä myös hämmentävää. Koulutusten opetussuunnitelmatyöprosessit rakentuivat yhteisten raamien sisällä hyvin erilaisiksi ja eritahtisiksi. Tämä vaikutti myös siihen, miten jatkuvaan oppimiseen liittyviä tarpeita pystyttiin huomioimaan ja ratkaisemaan yhteisen työskentelyn aikana. Opetussuunnitelmiin rakentui selkeämpiä osaamiskokonaisuuksia, joita voidaan hyödyntää myös avoimen ammattikorkeakoulun opetustarjonnassa. Osaamiskokonaisuuksia nimettiin ja opintojaksoja kuvattiin aikaisempaa tietoisemmin oppijan näkökulma huomioiden. Opetussuunnitelmatyö ei kuitenkaan pysähdy yhteisen työskentelyn päätyttyä, vaan työskentely koulutusvastoilla jatkuu niin toteutusten kuin työelämäyhteyksien ja sieltä kumpuavien sisältöjen osalta.

Opetussuunnitelmatyö ja opinto-oppaan kehittäminen

Erja Haverila, opintoasiainsuunnittelija, Karelia-ammattikorkeakoulu
Taina Jauhiainen, koulutussuunnittelija, Karelia-ammattikorkeakoulu

Karelia-ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmien ensisijainen esittelypaikka on sähköinen opinto-opas. Uuden opinto-oppaan testaus ja käyttöönotto ajoittui Kareliassa samaan ajankohtaan, kun uusien opetussuunnitelmien rakentaminen Peppi-järjestelmään aloitettiin. Tässä artikkelissa tarkastellaan Karelian uuden opinto-oppaan kehittämistä ja käyttöönottoa erityisesti opetussuunnitelmatyön näkökulmasta. Artikkelin alkuosassa esitellään opinto-opas ja sen käyttötarpeet. Opinto-oppaan kehitysprosessia ja uusien opetussuunnitelmien rakentamista Peppiin avataan artikkelin keskiosassa. Lopuksi käsitellään prosessiin liittyneitä haasteita.

Opinto-opas ja sen käyttötarpeet

Karelian sähköinen opinto-opas on Peppi-palvelukokonaisuuteen sidoksissa oleva liitännäinen. Opinto-opas on Karelian järjestämän koulutuksen esittelypaikka, jossa ovat esillä opetussuunnitelmat, opintojaksojen kuvaukset sekä käynnissä olevat ja tulevat opintojaksojen toteutukset. Aiempien vuosien opetussuunnitelmat, niiden opintojaksot ja toteutukset löytyvät opinto-oppaan arkistosta. Sovelluksena opinto-oppaan kehittämisestä vastaa Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Opinto-opasta käyttävät ensisijaisesti Karelian koulutustarjonnasta kiinnostuneet hakijat, Karelian omat opiskelijat, opettajat ja muu henkilökunta. Opinto-oppaaseen suodattuvat Pepistä ne tiedot, jotka ovat opetussuunnitelmien ja opintojen esittelyn kannalta olennaisia. Keskeistä on, että tarvittava tieto on helposti löydettävissä, tieto esitetään selkeästi ja se on saavutettavaa. Uuden opinto-oppaan käyttöönotossa keskityttiin erityisesti näiden osa-alueiden parantamiseen.

Opetussuunnitelmauudistus ja opinto-oppaan kehitystyö kohtaavat

Ajallisesti uuden opinto-oppaan testaus ja käyttöönotto sijoittuivat opetussuunnitelmauudistuksen loppuvaiheeseen. Kun uusia opetussuunnitelmia rakennettiin Peppiin, niitä pystyttiin tarkastelemaan samanaikaisesti uudessa opinto-oppaassa. Vuonna 2019 voimaan astunut laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta ja siihen liittyvät saavutettavuusvaatimukset ohjasivat sitä, millaiseen muotoon uudet opetussuunnitelmat rakennettiin Peppiin.

Uudet opetussuunnitelmat rakennettiin Peppiin tekstiä ja taulukoita yhdistelevien opetussuunnitelmadokumenttien pohjalta. Sisällöltään ja rakenteeltaan aikaisemmista poikkeavat opetussuunnitelmat asettivat vaatimuksia uudentyyppiselle tiedon tallentamisen ja esittämisen tavoille.

Opettelua, uusien toimintojen haltuunottoa ja luovuutta

Opinto-oppaan kehitysprosessiin liittyi uudistuneen opinto-oppaan käytön ja toimintojen opettelu ohella Kareliassa aiemmin käyttämättöminä olleiden Pepin toiminnallisuuksien opettelua. Käyttämättöminä olleita toimintoja päätettiin ottaa käyttöön tiedon saavutettavuuden ja ylläpidettävyyden parantamiseksi.

Uusien opetussuunnitelmien rakenne koostuu Pepissä ylemmän tason osaamiskokonaisuuksista, alemman tason osaamiskokonaisuuksista ja opintojaksoista. Toisin kuin aiempien vuosien opetussuunnitelmien, uusien opetussuunnitelmien kuvauksia ei tallennettu Peppiin liitetiedostona. Liitetiedosto on sisältänyt opetussuunnitelman kuvauksen sekä taulukkomuotoisen rakennekuvan opinnoista ja tutkinnon osaamisvaatimuksista. Saavutettavuuden ja tiedon ylläpidettävyyden parantamiseksi erillisestä liitetiedostosta päätettiin luopua ja paikat näiden tietojen tallentamiseen etsittiin Pepistä.

Uusien opetussuunnitelmien kuvaustekstit sijoitettiin Peppiin kuvaustekstille tarkoitettuun tekstilaatikkoon. Kuvaustekstien sisältämille alaotsikoille ei löytynyt vastaavuutta Pepissä, joten otsikoiden esiin nostamiseksi päätettiin käyttää HTML-koodia (kuva 1). Tämä ratkaisu tehtiin opinto-opasnäkymää ajatellen (kuva 2).

▼ Kuvaus

Kuvaus

Suomeksi

OPETUSSUUNNITELMA

Tradenomi (AMK), päivätoteutus

Tradenomina voit työllistyä erilaisiin liiketalouden työtehtäviin, kuten taloushallinnon sekä myynnin ja markkinoinnin tehtäviin eri toimialoilla. Karelia-ammattikorkeakoulussa sinulla on myös mahdollisuus opiskella oikeusalan opintoja. Opinnot valmentavat sinut toimimaan erilaisissa yritysten ja julkishallinnon asiantuntijatehtävissä, etenemään esihenkilö- ja johtotehtäviin sekä toimimaan yrittäjänä. Tradenomit sijoittuvat yrityksissä ja julkishallinnon organisaatioissa kotimaisiin ja kansainvälisiin asiantuntijatehtäviin, joissa vaaditaan kykyä suunnitella, organisoida, toteuttaa ja johtaa. Tradenomin tutkinto antaa erinomaiset valmiudet muuttuvaan työelämään ja myös oman yritystoiminnan aloittamiseen sekä kehittämiseen.

Karelia-ammattikorkeakoulu toimii aktiivisessa yhteistyössä alueen yritys- ja liike-elämän kanssa. Tätä yhteistyötä syvennetään ja kehitetään aktiivisesti hanke- ja projektitoiminnassa, joten opiskelusi on työelämäläheistä erilaisten yhteistyöprojektien ansiosta. Samalla rakennat verkostojasi tulevaa työuraasi ajatellen.

Suoritettava tutkinto

Tutkintonimike: Tradenomi (AMK)

Tutkinnon laajuus: 210 op / 3,5 v

Kuva 1. Pepissä olevaan tekstilaatikkoon sijoitettuun kuvaustekstiin lisättiin HTML-koodia otsikoiden korostamiseksi.

▼ Opetussuunnitelman kuvaus

Kuvaus

OPETUSSUUNNITELMA
Tradenomi (AMK), päivätoteutus

Tradenomina voit työllistyä erilaisiin liiketalouden työtehtäviin, kuten taloushallinnon sekä myynnin ja markkinoinnin tehtäviin eri toimialoilla. Karelia-ammattikorkeakoulussa sinulla on myös mahdollisuus opiskella oikeusalan opintoja. Opinnot valmentavat sinut toimimaan erilaisissa yritysten ja julkishallinnon asiantuntijatehtävissä, etenemään esihenkilö- ja johtotehtäviin sekä toimimaan yrittäjänä. Tradenomit sijoittuvat yrityksissä ja julkishallinnon organisaatioissa kotimaisiin ja kansainvälisiin asiantuntijatehtäviin, joissa vaaditaan kykyä suunnitella, organisoida, toteuttaa ja johtaa. Tradenomin tutkinto antaa erinomaiset valmiudet muuttuvaan työelämään ja myös oman yritystoiminnan aloittamiseen sekä kehittämiseen.

Karelia-ammattikorkeakoulu toimii aktiivisessa yhteistyössä alueen yritys- ja liike-elämän kanssa. Tätä yhteistyötä syvennetään ja kehitetään aktiivisesti hanke- ja projektitoiminnassa, joten opiskelusi on työelämäläheistä erilaisten yhteistyöprojektien ansiosta. Samalla rakennat verkostojasi tulevaa työuraasi ajatellen.

Suoritettava tutkinto

Tutkintonimike: Tradenomi (AMK)
Tutkinnon laajuus: 210 op / 3,5 v

Kuva 2. Otsikot näkyvät lihavoituna opinto-oppaassa.

Ennen liitetiedostossa olleen opintojen rakennekuvan asiaa ajaa Peppiin rakennettu opintokokonaisuuksista ja opintojaksoista koostuva opetussuunnitelman rakenne. Opinto-oppaassa rakenteen rinnalla näkyy opintojaksojen suoritusajankohdan paljastava ajoitus-suunnitelma (kuva 3).

Tunnus	Opinnon nimi	Laajuus (op)	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
LIINS22-1	Liiketalouden tuntija (Valitaan kaikki)	Lue lisää	60			
LIINS22-11	Johdanto tradenomiopintoihin (Valitaan kaikki)	Lue lisää	13			
LI10002	Opiskelijana ammattikorkeakoulussa		2	2		
LI10003	Raportointi ja kirjoitusviestintä		2	2		
LI10004	Tietojenkäsittelyn työvälineet		4	4		
LI10005	Talousmatematiikka		5	5		
LIINS22-12	Liiketoiminnan perusteet (Valitaan kaikki)	Lue lisää	16			
LI10006	Yritystalouden perusteet		5	5		
LI10007	Juridilkan perusteet		2	2		
LI10008	Johdamisen perusteet		3	3		
LI10009	Liiketoiminnan ja markkinoinnin perusteet		6	6		

Kuva 3. Vasemmalla puolella näkyvät opetussuunnitelman opintokokonaisuudet ja opintojaksot. Oikealla puolella näkyvät opintojaksojen suunnitellut suoritusajankohdat.

Uusien opetussuunnitelmien opintojaksot on sidottu valtakunnallisiin ammattikorkeakoulututkintojen yhteisiin ja koulutusalaakohtaisiin osaamiskompetensseihin. Kompetenssien näkyväksi tekemisessä hyödynsimme Pepin Jäsentelyt -toimintoa. Tällä toiminnolla saimme opintojaksot kiinnitettyä kompetensseihin siten, että tieto on helposti muokattavissa ja ylläpidettävissä Pepissä. Opinto-oppaassa kompetenssien kuvaukset ja sidotut opintojaksot listautuvat selkeästi yhteen näkymään (kuva 4).

Jäsentely: Ammattikorkeakoulututkintojen yhteiset kompetenssit 2022 alk

Jäsentely: Sairaanhoitaja (AMK), osaamiskompetenssit 2022 alk

Sairaanhoitaja (AMK), osaamiskompetenssit 2022 alk

A Ammatillisuus ja eettisyys

- Osaa työskennellä hoitotyön arvojen, eettisten periaatteiden ja ohjeiden mukaisesti sekä osaa arvioida niiden toteutumista päivittäisessä työskentelyssä.
- Osaa työskennellä voimassa olevan lainsäädännön ja informaatio-ohjauksen mukaisesti.
- On omaksunut sairaanhoidajan ammatti-identiteetin ja sitoutunut palveluammattin periaatteisiin.
- Kykenee työskentelemään hoitotyössä asiantuntijan roolissa ja vastaamaan työskentelynsä seurauksista.
- Kykenee arvioimaan ja kehittämään omaa osaamistaan.
- Omaa valmiudet puuttua epäammatilliseen työskentelyyn.
- Tunnistaa jaksamisensa rajat, osaa hakea tukea ja käyttää saatavilla olevia tukimuotoja.
- Ymmärtää sairaanhoidajan urakehitysmahdollisuudet.
- Osaa noudattaa työturvallisuusohjeita.

[Hoitotaito](#)

[Tieto- ja viestintäteknologia](#)

[Ammatillinen kasvu 1](#)

[Hoitotyön harjoittelu 1](#)

[Mielenterveys-, päihde- ja kriisihoidotyö](#)

[Hoitotyön harjoittelu 3A](#)

Kuva 4. Opintojaksot on sidottu kompetensseihin Jäsentelyt -toiminnolla.

Aiemmista opetussuunnitelmista poiketen uusien opetussuunnitelmien osaamiskokonaisuuksille laadittiin kuvaukset, jotka haluttiin näkyville opinto-oppaaseen. Kuvauksissa käytettyjä alaotsikoita vastaavia tekstikenttiä ei ollut Pepissä, joten otsikoiden erottamisessa muusta tekstistä hyödynnettiin HTML-koodia (kuva 5).

STNS22-2	Hoitotyön soveltaja (Valitaan kaikki)	66
STNS22-21	Voimavaroja vahvistava ja toimintakykyä tukeva hoitotyö (Valitaan kaikki)	26
SHI0028	Miel:	Kuvaus Osaamiskokonaisuuden kuvaus Saat valmiuksia asiakkaan voimavarojen vahvistamiseen ja kohtaamiseen oman elämänsä asiantuntijana. Harjaannut mielenterveys-, päihde- ja kriisiasiakkaan hoidon tarpeen arvioinnissa ja ammatillisessa tukemisessa. Opit huomioimaan ikääntymiseen liittyviä erityispiirteitä ja saat valmiuksia asiakkaan toimintakyvyn ja kotona pärjäämisen tukemiseen. Työelämäyhteistyö Sovellat hoitotyön osaamistasi eri sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöissä kahden harjoittelun aikana. Valinnaisuus Valitaan kaikki
SHI0029	Psyk	
SHI0030	Ikää	
SHI0031	Gerit	
SHI0032	Amr	
SHI0033	Hoit	
SHI0034	Hoit	
STNS22-22	Kirurgi (Valitaan kaikki)	
SHI0035	Perio	

Kuva 5. Otsikoissa ”Osaamiskokonaisuuden kuvaus” ja ”Työelämäyhteistyö” on käytetty Pepissä HTML-koodia. Otsikot näkyvät opinto-oppaassa lihavoituna.

Selkeämpi ja jäsennellympi opinto-opas

Uusi opinto-opas on ulkoasultaan edeltäjänsä visuaalisempi, jäsennellympi ja houkuttelevampi. Vanhan opinto-opas näkyy kuvassa 6 ja uusi kuvassa 7. Etusivulle lisättiin kuvia ja tekstiä sisältävät infolaatikot elävöittämään opinto-oppaan ilmettä. Pitkästä ja raskaasta etusivun tekstistä luovuttiin ja etusivu rakennettiin Turun ammattikorkeakoulun opinto-oppaan tavoin käyttöopasmaiseksi. Etusivun tekstiä jäsenneltiin HTML-koodin avulla, mikä selkeytti tekstin rakennetta ja teki siitä helppolukuisempaa. Metropolia huomioi tyyllittelyssä Karelian brändiohjeet.

Karelia
ammattikorkeakoulu

Opetussuunnitelmat

In English

AMK-tutkinto: Päivätoteutus (N)

AMK-tutkinto: Monimuotototeutus (A)

Avoin ammattikorkeakoulu (AV)

Ylempi AMK-tutkinto (Y)

Täydennyskoulutus (TK)

Maahanmuuttajien valmentava koulutus (MM)

Erikoistutkimuskoulutus (ERK)

Courses for Exchange students

Vaiinnainen opintotarjonta

Arkisto

Karelia-ammattikorkeakoulu järjestää koulutusta ammattikorkeakoulututkintoihin, ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin, erikoistutkimuskoulutusta ja muuta koulutusta.

Koulutuksen sisältö esitetään opetussuunnitelmassa. Karelian opetussuunnitelmat ovat osaamisperustaisia. Osaamisperustaisissa opetussuunnitelmissa määritellään tutkinnon ja tutkinnon opintojen osaamistavoitteet ja oppimistulokset. Osaamistavoitteet määrittelevät, mitä osaamista opiskelija edellytetään. Oppimistulokset kuvaavat mitä opiskelija tietää, ymmärtää ja osaa oppimisprosessin tuloksena.

Opetussuunnitelman sisältöä tarkistetaan lukuvuosittain. Jokaisena lukuvuonna aloitettavalla opiskelijaryhmällä on oma opetussuunnitelman sisältö.

Opetussuunnitelma sisältää kuvaukset opinnoista. Sama opintojakso voi kuulua eri opiskelijaryhmien opetussuunnitelmaan ja se voidaan järjestää useaan otteeseen eli siltä on useita toteutuksia. Kaikki saman opintojakson toteutukset näkyvät opetussuunnitelmassa. Osa opetuksen sisältöistä voi vaihtua eri toteutuksilla (esimerkiksi opetuksen kiel, opetusmenetelmät, arviointimenetelmät, kirjallisuus). Opetussuunnitelma on kirjoitettu siten, että opintojaksoista kuvataan aina toteutukselta toiselle samana pysyvä sisältö ja lukuvuodelta toiselle mahdollisesti muuttuva sisältö kerrotaan toteutuksen kuvauksessa.

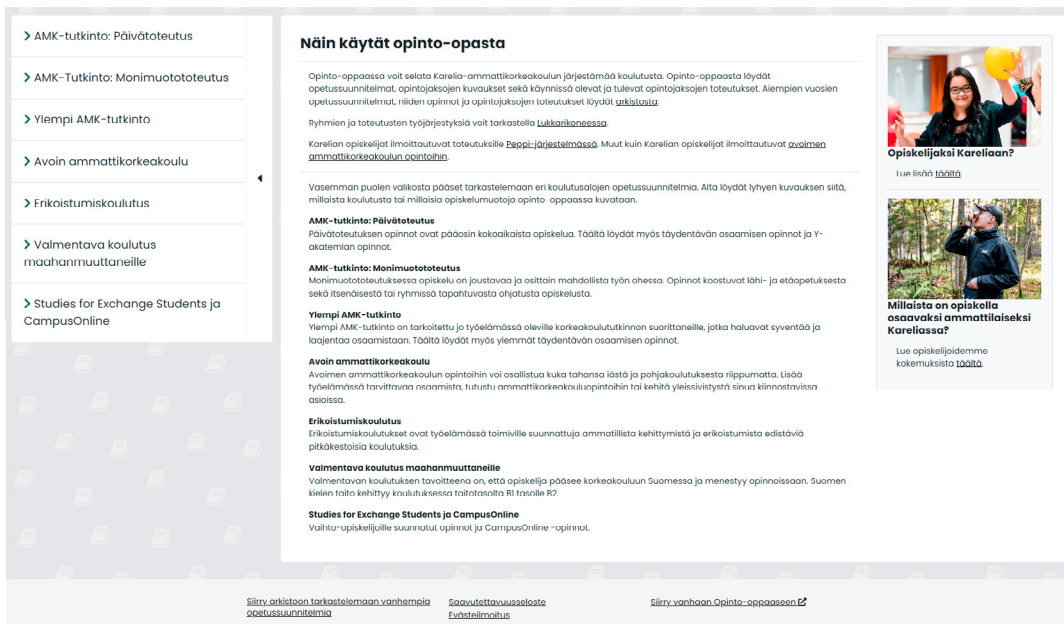
Kunakin opintojakson opettaja suunnittelee opintojakson toteutuksen ennen opetuksen alkua. Opettaja kirjaa suunnitteluvaiheessa toteutuksen tarkemmat tiedot toteutussuunnitelmaan. Jos opetussuunnitelmassa on uusia opintojaksoja jotta ei ole järjestetty aiemmin, näistä ei ole toteutuksiin liittyviä tietoja ennen opettajan toteutussuunnitteluvaihetta.

Arkistosta voi lukea aiempien vuosien opetussuunnitelmat, niiden opinnot ja opintojaksojen toteutukset.

[Seavutettavuusseloste](#)

Kuva 6. Vanhan opinto-oppaan etusivu.

Etusivu

Näin käytät opinto-opasta

Opinto-opaassa voit selata Karelia-ammattikorkeakoulun järjestämää koulutusta. Opinto-opaasta löydät opetussuunnitelmat, opintojaksosten kuvaukset sekä käynnissä olevat ja tulevat opintojaksosten toteutukset. Aiempien vuosien opetussuunnitelmat, niiden opinnot ja opintojaksosten toteutukset löydät [tutkimasta](#).

Ryhmiin ja toteutustun työjärjestyksiä voit tarkastella [tutkimasta](#).

Karelian opiskelijat ilmoittautuvat toteutuksille [Peppi-järjestelmässä](#). Muut kuin Karelian opiskelijat ilmoittautuvat [avoimen ammattikorkeakoulun opintoihin](#).

Vasemman puolen valikosta pääset tarkastelemaan eri koulutusalojen opetussuunnitelmia. Alta löydät lyhyen kuvauksen siitä, millaista koulutusta tai millaisia opiskelumuotoja opinto-opaassa kuvataan.

AMK-tutkinto: Päivätoteutus
Päivätoteutuksen opinnot ovat pääosin kokoaikaista opiskelua. Täältä löydät myös täydentävän osaamisen opinnot ja Y-akatemian opinnot.

AMK-tutkinto: Monimuotototeutus
Monimuotototeutuksessa opiskelu on joustavaa ja osittain mahdollista työn ohessa. Opinnot koostuvat lähi- ja etäopetuksesta sekä itsenäisestä tai ryhmässä tapahtuvasta ohjatussa opiskelusta.

Ylimpi AMK-tutkinto
Ylimpi AMK-tutkinto on tarkoitettu ja työelämässä oleville korkeakoulututkinnon suorittaneille, jotka haluavat syventää ja laajentaa osaamistaan. Täältä löydät myös ylempien täydentävän osaamisen opinnot.

Avoin ammattikorkeakoulu
Avoimen ammattikorkeakoulun opintoihin voi osallistua kuka tahansa iästä ja pohjakoulutuksesta riippumatta. Lisää työelämässä tarvittavaa osaamista, tutustu ammattikorkeakoulupintoihin tai kehää yleisivistystä sinua kiinnostavissa asioissa.

Erikoistumiskoulutus
Erikoistumiskoulutukset ovat työelämässä toimiville suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä pitkäkestoisia koulutuksia.

Valmentava koulutus maahanmuuttaneille
Valmentavan koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija pääsee korkeakouluun Suomessa ja menestyy opinnoissaan. Suomen kielen taito kehittyi koulutuksessaan taitotasolta R1 tasolle R2.

Studies for Exchange Students ja CampusOnline
Vaihto-opiskelijoille suunnatut opinnot ja CampusOnline-opinnot.

[Siirry arkistoon tarkastelemaan vanhempia opetussuunnitelmia](#) [Saavutettavuusseloste](#) [Tutustuminen](#) [Siirry vanhaan Opinto-oppaaseen](#)

Opiskelijaksi Kareliaan?
Lue lisää [täältä](#)

Millaista on opiskella osaavaksi ammatillaiseksi Kareliassa?
Lue opiskelijoidemme kokemuksista [täältä](#)

Kuva 7. Uuden opinto-opaan etusivu.

Opinto-opaan selkeyttä ja luettavuutta parannettiin vähentämällä toistuvan tiedon määrää ja piilottamalla ja rajoittamalla sellaista tietoa, mikä ei ole koulutustarjonnan esittelyn näkökulmasta tarpeellista. Koulutusohjelmat ovat helposti löydettävissä pudotusvalikosta, mikä nopeuttaa halutun tiedon löytämistä ja vähentää liikkumista useilla alisivuilla. Halutun tiedon etsimistä ja tarkastelua helpottavat klikkaamalla aukaistavat ja suljettavat elementit. Siirtymistä alisivulta tai välilehdeltä toiselle on aiempaa vähemmän, sillä opetussuunnitelman kuvauksen, rakenteen ja ajoituksen saa avattua samaan näkymään.

Opinto-opas kehittyi jatkuvasti ja siihen kohdistuu uusia tarpeita ja muutostoiveita niin käyttäjien kuin tiedonhallinnankin taholta. Uutena toimintona opinto-oppaaseen on tulossa hakutoiminto, joka mahdollistaa opinto-oppaan monipuolisemman käytön. Myös opinto-oppaan ulkoasun muovailtavuus tulee kehittymään.

Haasteet osana kehitystyötä

Haasteen Karelian opinto-oppaan kehittämiselle ja käyttönotolle toi se, ettei opinto-oppaan käyttö ollut Kareliassa hyvin hallinnassa. Opinto-oppaalta puuttui myös käyttöohjeet. Opinto-oppaan tapa käyttää Pepissä olevaa tietoa oli pimennossa. Metropolian tarjoama apu ja ohjeistus oppaan käytössä oli arvokas tuki prosessissa.

Peppi-järjestelmän luomat mahdollisuudet ja rajoitteet tiedon tallentamisen ja esittämisen suhteen jäivät opetussuunnitelmaudistusprosessissa taka-alalle ja niihin kiinnitettiin huomioita vasta prosessin loppuvaiheessa. Iso osa opetussuunnitelmiin sisällytet-

tävistä teksteistä oli jo luotu, ennen kuin niille oli etsitty tallennuspaikka Pepistä. Esimerkiksi opintokokonaisuuksien kuvauksissa käytettiin otsikoita, joille ei ollut vastaavuutta Pepissä. Tällaisissa tilanteissa kuvausteksti sijoitettiin kokonaisuudessaan yhteen tekstikenttään ja otsikot nostettiin esiin HTML-koodilla.

Opetussuunnitelmatyössä opetussuunnitelmien opintojen rakenne tehtiin taulukko-muotoon Word-tiedostoon. Pepissä opetussuunnitelman rakenteen voi luoda käyttämällä vain järjestelmän määrittelemiä elementtejä eikä rakennetta ei ollut mahdollista tehdä Peppiin juuri sellaisena, kuin se oli taulukkoon rakennettu.

Peppiin tallennettuja tietoja käyttävät opinto-oppaan lisäksi useat muut liitännäiset, moduulit ja integraatiot. Pepin tietoja käytetään myös tilastoinnin lähteenä. Tiedon tallentamisen tapojen tulee siis olla useiden käyttötarkoitusten näkökulmasta kestäviä. Opinto-oppaan käyttöönotossa tarkasteltiin sitä, miten tiedot näkyvät nimenomaan opinto-opasliitännäisessä. Kieleistysmuutoksia tehtiin Peppiin harkiten, sillä muutosten vaikutukset tiedon näkymiseen Pepin muissa liitännäisissä, moduuleissa ja integraatiossa tuli myös huomioida. Myös ennen käyttämättöminä olleita tekstikenttiä otettiin Pepissä käyttöön harkiten ja niiden alkuperäistä käyttötarkoitusta kunnioittaen.

Peppi antaa vaatimukset sille, miten ja millaista tietoa opetussuunnitelmista voi järjestelmään tallentaa. Järjestelmänäkökulma on tästä syystä hyvä huomioida jo siinä vaiheessa, kun uutta tietoa aletaan tuottamaan. Opetussuunnitelmien rakentamiselle järjestelmään kannattaa varata aikaa. Huolellinen rakennustyö ja perustellut toimintojen käyttötavat kestävät aikaa ja minimoivat tulevaisuudessa tarvittavat korjaukset.

Opetussuunnitelmien kehittämiseksi kohti kokonaisvaltaista linjakkuutta

Antti Kauppila, monimuotopedagogiikan suunnittelija, Karelia-ammattikorkeakoulu

Karelia-ammattikorkeakoulussa on kehitetty osaamisperustaista opetussuunnitelmaa, jossa pyritään parhaalla mahdollisella tavalla huomioimaan työelämän tarpeita ja opiskelijoiden kouluttamista sen vaihtuviin tarpeisiin. Yhteistyö työelämätoimijoiden kanssa on olennainen osa koulutustoimintaa ja toimintastrategiaa. Samalla toimintaa pyritään kehittämään siten, että se näyttäytyy myös organisaation ulkopuolelle avoimena ja antaa selkeän kuvan opiskelijoiden osaamisesta. Tämä palvelee paitsi töihin hakeutuvia harjoittelijoita ja valmistuvia opiskelijoita, myös työnantajia, joille opintojen tavoitteita ja rakenteita pyritään avaamaan laajemmin.

Oleennaista työelämäyhteistyössä tehdyssä opetussuunnitelmatyössä on, että 1) tavoitteet ovat selkeät sekä Karelialle että yhteistyökumppaneille, 2) toiminta on tarkoituksenmukaista, johdonmukaista ja työelämän tarpeita palvelevaa, ja 3) toimintaa voidaan arvioida monipuolisesti, ja sen myötä reagoida tarvittaviin muutoksiin. Nämä asiat itsessään määrittävät toiminnan linjakkuutta, jota myös tässä artikkelissa tarkastelen.

Konstruktiiivisesta linjakkuudesta puhutaan yleensä opintojaksojen toteutustasolla. Konstruktiiivinen linjakkuus (mm. Biggs & Tang 2011) opetuksessa toteutuu, kun opetuksen kaikki osa-alueet (ensisijaisesti opiskelijan suorittamat oppimisaktiviteetit ja niiden arviointi) ovat linjassa asetettujen selkeiden, konkreettisten tavoitteiden kanssa. Linjakkuus opetuksessa toteutuu, kun opetuksessa on 1) selkeä osaamistavoite, 2) siihen sopivat opetusmenetelmät ja harjoitteet, sekä 3) arviointi toteutetaan vaadittu osaamisen tavoitehuomioiden. (Kauppila 2021).

Linjakkuusajattelua voi soveltaa myös koko toimintaa peilaavaksi. Mielenkiintoista on samalla arvioida sitä kahdesta eri näkökulmasta: 1) itse OPS-uudistuksen toteuttamisen (tavoitteet, toimet ja arviointi) linjakkuus, ja 2) laajempi, kokonaisvaltainen linjakkuuden

tavoite. Tällä viitataan organisaation yhteisen toiminnan kehittämistavoitteeseen, johon OPS-uudistuksellakin omalta osaltaan tähdätään. Aluksi onkin hyvä tarkastella Karelian OPS-kehittämisprosessia ja purkaa siten linjakkuusajattelua yksi pala kerrallaan.

Linjakkuuden kehittämisen alku – Puro

Karelian opetussuunnitelmatyöskentely alkoi opetussuunnitelmien tarkastelulla ja arvioinnilla niiden onnistumisista, sekä havaituista puutteista. Huomionarvoista on, että linjakkuusajattelussa jokaisen vaiheen tulisi tukea toisiaan, viedä ajatusta eteenpäin ja palvella tavoitetta. Jos näin ei ole, ei ole myöskään linjakkuutta. Jos esimerkiksi opetussuunnitelmassa asetetut koulutuksen yltäavoitteet eivät näy osaamiskokonaisuuksien vaatimuksissa, puhumattakaan opintojaksosten toteutustasosta, toiminta ei tältä osin ole linjassa – sen palaset eivät tue toisiaan.

Jotta osaamisperustaisesta opetussuunnitelmasta voidaan edes puhua, siinä tulee näkyä saavutettu osaaminen. Tämä asetti koulutuksellisen tavoitteen kuvata ja kertoa konkreettisin esimerkein, minkälaista osaamista opiskelijat tulevat saamaan. Työskentelyn tueksi koulutuksissa järjestettiin työpajoja linjakkuusajattelusta ja tuettiin osaamiskokonaisuuksien yhteiskehittämistä. Yhtenä esimerkkinä tästä laadittiin ja esiteltiin suunnitelua tukevia taulukkomalleja ja ohjeistuksia, joita koulutusalojen opettajat voisivat käyttää opintojaksokuvauksia ja toteutussuunnitelmia laatiessaan.

Taulukko 1. Opintojaksokuvausten ja toteutussuunnitelmien suunnittelutaulukko (Antti Kaupilla 2021).

1. lukuvuosi (perusopinnot)					
Opintojaksotaso			Toteutustaso		
Opintojakso	Osaamistavoitteet	Ydinaines (sisältö)	Opetusmenetelmät	Oppimisaktiviteetit	Arviointi
Opintojakson nimi, toteutuskoodi, opettaja(t)	Mahdollisimman konkreettiset osaamistavoitteet: opiskelija osaa + verbi + tieto/taito/ asenne = osaamistavoite	Yleiskuvaus käsiteltävästä ydinaineksesta. Minkä aineksen pohjalta osaamistavoitteiden saavuttamista lähdetään tukemaan?	Missä/miten asioita opintojaksolla opetetaan/ opitaan: verkkokurssi, blended verkko&lähi, harjoittelu, flipattu	Kuvaus opintojakson tehtävistä: yksilötehtäviä, ryhmätöitä, esseitä, aktivoivia tehtäviä, jatkuva näyttö	Miten arviointia opintojaksolla toteutetaan: itsearviointi, vertaisarviointi, tentti, formatiivinen

Yhtenä tavoitteena työskentelyssä oli tuoda aiempaa vahvemmin esille opintojaksosten välisiä yhteyksiä. Mikäli toistuvuuksia, päällekkäisyyksiä tai muita epä johdonmukaisuuksia tuli suunnitteluvaiheessa ilmi, voitiin niihin tässä vaiheessa tehokkaasti tarttua ja muokata linjakkuusajattelun myötäisesti kokonaistavoitteet huomioiden. Mielestäni on tärkeää, että koulutusten yhteissuunnittelu ei ole kertaluontoista toimintaa, vaan se tähtää jatkuvaan kehittämiseen. Saadut kokemukset yhteissuunnittelusta olivat äärimmäisen positiivisia. Yhteisissä työpajoissa käydyt keskustelut toivat ihailtavalla tavalla esille opiskelijoiden

ja oppimisen näkökulmia, sekä synnyttivät yhteistä pohdintaa erilaisista pedagogisista ratkaisuista.

Yhtenä esimerkkinä koulutusalan opetuskokonaisuuden yhteissuunnittelun merkityksestä voidaan ottaa tilanne, jossa havaitaan liikaa toistuvuutta tietyissä menetelmissä. Se ei tue oppimisen monimuotoisuutta. Opintojaksojen osaamistavoitteet voivat myös olla ristiriidassa niiden ajallisen järjestyksen kanssa, jolloin opintopolku ei tue oppimisen loogista, tiedollisen/taidollisen kehittymisen etenemisen vaatimusta. Lisäksi saatetaan havaita, että työelämäyhteys ei toteudu siten kuin se on ylätavoitteessa kuvattu. Kun tällaista yhteissuunnittelua tehdään ja se on avointa, näitä poikkeamia linjakkuudessa on huomattavasti helpompi huomioda, kurssia kääntää ja toimintaa sovittaa yhtenäisemmäksi. Samalla tavoitetaan strategisia tavoitteita, kuten toiminnan avoimuutta, niin sisäisesti kuin ulkoisestikin.

Kehittämistyön jatkotoimenpiteet – Joki

Osaamista mitataan arvioinnilla, joten opetussuunnitelmauudistuksen yhteydessä päätettiin päivittää Karelian yhteiset osaamisen arviointikriteerit. Osaamisen arviointikriteerien päivytykseen osallistuivat koulutusten opetussuunnitelmavastaavat ja koulutuspäälliköt. Työskentelyä koordinoi pieni työryhmä, joka laati yhteisen työskentelyn pohjalta alustavat kriteerit. Yhteisissä palautetilaisuuksissa osaamisen arviointikriteerien luonnoksista kerättiin palautetta, jonka pohjalta niitä kehitettiin eteenpäin. Arviointikriteerien hyödyntämisen tueksi työryhmä laati myös esimerkkikuvauksia

Haasteena oli luoda kriteeristöön riittävän erilaisia, mutta silti soveltuvia kuvauksia, joita Karelian moninainen koulutustarjonta voisi hyödyntää. Tärkein tavoite kuitenkin oli, että opettajat voisivat käyttää kriteeristön esimerkkejä tukena omien opintojaksojensa kriteerien laadinnassa, jolloin myös ne olisivat linjassa muiden opintojaksojen arviointien kanssa. Näin päästään myös kohti organisaation laajuista arvioinnin yhtenäisyyttä. Osaamisen arviointikriteereitä pilotoidaan syksyn 2022 ajan ja pilotoinnin pohjalta kriteereitä muokataan tarvittaessa eteenpäin.

Kehittämistyön seuranta ja kokonaisuuden arviointi – Järvi

Linjakuusajattelussa arviointi on kolmas merkittävä tekijä, mutta ilmaisua ei pidä ottaa viitteenä tärkeysjärjestyksestä. Jokainen osa on yhtä tärkeä ja ne ovat tiiviissä sidoksessa keskenään. Vertauskuvallisesti, yksi heikompi lenkki rikkoo kokonaisuuden. Edellisessä kappaleessa arviointi oli mainittuna yhteisarvioinnin pohjan luomisen kontekstissa, mutta tässä kappaleessa pohdin arviointia OPS-uudistuksen ja toiminnan näkökulmasta. Samalla pohdinnan kohteena on myös se, voidaanko yleisemmin opintojaksotasolla arviointia linjakuusajattelua soveltaa koko koulutusorganisaation kontekstissa.

Uudistetusta opetussuunnitelmasta tullaan keräämään palautetta jatkokehitystä varten. Myös osaamisen arviointimatriisin osalta jatkokehitykseen ja matriisipohjan laajentamiseen on tarvetta, jotta se palvelisi opettajia paremmin. Ensimmäinen laajempi testikierros antaa tähän varmasti aineksia ja käytännössä testattuja esimerkkejä halutaan lisätä osaksi laajempaa yhteismallia. Linjakkuuden kannalta arvioinnissa onkin hyvä kuulla laajasti koulutusalojen ja opettajien kokemuksia, muutosten tuomia onnistumisia, havaittuja haasteita, sekä kehittämisaatuksia. Erityisen tärkeää olisi tunnistaa niitä kohtia, joissa uusiutumistukea mahdollisesti eniten kaivattaisiin.

Organisaation tasolla tavoite oli kehittää opetussuunnitelmaa ja tuoda osaamista etualalle. Toiminnan eri vaiheita ohjasi tuo tavoite, josta esimerkkeinä aiemmin mainitut suunnittelutaulukot, koulutusalojen kehittämispäiviin osallistuminen ja alojen OPS-kehittämisen ja opintojaksokokonaisuuksien kehittämisen tukeminen. Näiden lisäksi palautetilaisuuudet, sekä organisaation sisäänrakennetut opetuksen ja opintojaksojen kehittämis- ja tukitoimet voidaan nähdä yhtenä osana kokonaistavoitteen kehittämisessä.

Tavoitteen toteutumisen arviointi on OPS-kehitystyössä jatkuvaa. Yleisen linjakuuden tavoittelemisen kannalta ovatkin ratkaisevia havainnot siitä, miten toimet tukivat tavoitteen saavuttamista. Miltä osin tukitoimet olivat riittäviä, miltä osin eivät? Näkyykö muutos ja mitä siitä saatu palaute kertoo? Pitkäaikaisessa seurannassa tuloksia tulisi näkyä niin opiskelija-, kuin työelämäkumppaneiden palautteissa, sekä organisaation toiminnan yhdenmukaisuudessa.

Havainto siitä, että Karelian toiminnassa näkyisi lisääntynyt avoimuus ja yhtenäisyys, ja että opiskelijoiden osoittaman osaamisen kautta työelämä saisi kaipaamaansa työvoimaa, olisi oikein hieno merkki onnistumisesta. Samalla voitaisiin myös saada kiinnostava todiste linjakuusajattelun soveltuvuudesta organisaation toiminnan kehittämiseen ja ohjaukseen. Ajatus koulutusorganisaation toiminnan ohjaamisesta linjakuusajattelun näkökulmasta olisi ainakin jossain määrin perusteltu, linjakuuden lähtökohtaisesti ollessa pedagoginen lähestymistapa.

Lopuksi

Uudistukset vievät aikaa ja vaativat sekä joustoa, jatkuvia tukitoimia että kaikkien osapuolten kärsivällisyyttä. Koulutusorganisaatiossa yhtenä perusoletuksena on lisäksi se, että toiminta kehittyy ja uudistuu vaatimusten mukana. Tämä tarkoittaa myös sitä, että vanhoja tapoja on syytä arvioida ja tarvittaessa myös jättää unholaan.

Tämän artikkelin väliotsikoiden pieni runollinen lisä, puroista joeksi ja joista järveksi, saakoon nyt kuvastaa myös sitä vapautta, jota opetuksessa ja koulutusaloilla ei tällaisten uudistusten ole tarkoitus millään tavoin rajoittaa. Purot saavat virrata kukin tavallaan, kunhan yhteys jokeen toteutuu. Joet omine vaiheineen taas yhdistyvät ja muodostavat järven, josta ympäristössä toimiva alue ja työelämäkumppanit saavat sen tuottamia hedelmiä omaan kehitystyöhönsä poimia. Tätä symbioosia on hyvä ylläpitää ja huolehtia, että se pysyy relevanttina koko toimintaympäristömme jatkuvassa muutoksessa.

Lähteet

Biggs, J. & Tang, C. 2011. Teaching for Quality Learning at University – What the Student Does, 4th edition. Society for Research into Higher Education & Open University Press.

Kauppila, A. 2021. Osaamistavoitteet – avain hyvään oppimiseen. Vasu, Karelia-ammattikorkeakoulun verkkojulkaisu. <https://vasu.karelia.fi/2021/02/15/osaamistavoitteet-avainhyvaan-oppimiseen/> 29.9.2022

Koko korkeakoulua koskeva opetussuunnitelmauudistus on mahdollisuus lisätä vuoropuhelua ja yhteistä ymmärrystä siitä, missä me korkeakouluna olemme ja minne haluamme mennä. Karelia2030 -strategian myötä Kareliassa käynnistettiin vuonna 2020 yhteinen opetussuunnitelmatyöskentely, jonka pohjalta opiskelijat ovat alkaneet opiskella uusien opetussuunnitelmien mukaisesti syksyllä 2022. Kehittämistyö Karelian eri koulutuksissa on varmistanut sen, että tutkintojen työelämärelevanssi pysyy hyvänä. Koulutusten opetussuunnitelmatyöhön on integroitu sekä työelämän edustajia että opiskelijoita. Matkan varrella on avoimesti arvioitu prosessin toimivuutta ja tunnistettu niin hyviä käytänteitä kuin kehittämisen kohteitakin.

Tämän julkaisun tavoitteena on herättää ajatuksia opetussuunnitelmien kehittämiseen ammattikorkeakouluissa, ja jakaa hyviä käytänteitä kehittämistyön tueksi. Artikkelikokoelma on suunnattu opetussuunnitelmatyötä tekeville opettajille sekä opetussuunnitelmatyöskentelyä koordinoiville ja johtaville henkilöille. Julkaisu tarjoaa tietoa myös opettajaopiskelijoille opetussuunnitelmatyön eri vaiheista.

Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B:85

ISBN 978-952-275-375-5 | ISSN 2323-6876